

TÜRK İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU YAYIN ORGANI
MAYIS 1995
SAYI: 301

**TÜRK-İŞ MEZARDA EMEKLİLİĞE
İZİN VERMEYECEKTİR**

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
Aylık Yayın Organı

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU
Bayram MERAL
Genel Başkan

Şemsi DENİZER
Genel Sekreter

Enver TOÇOĞLU
Genel Mali Sekreter

Salih KILIÇ
Genel Eğitim Sekreteri

Sabri ÖZDEŞ
Genel Teşkilatlandırma Sekreteri

SAHİBİ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
TÜRK-İŞ ADINA
BAYRAM MERAL

YAZ İŞLERİ MÜDÜRÜ
ENİS BAĞDADIĞLU

YAYINI HAZIRLAYANLAR
ÖZCAN KARABULUT
HASAN TAHSİN BENLİ

FOTOĞRAFLAR
NİHAZ ÖSFUN

YÖNETİM YERİ

TÜRK-İŞ Genel Merkezi
Bayındır Sk. No. 10
Yenigöbe / ANKARA

Tel : 433 38 433 35 (Sanlı)
Fax : 433 68 09 - 433 85 80

Organımızda yayımlanan yazılar yazara ait
düşünceleri yansıtır.

ABONE

Yıllık 6 aylık 40.000.- TL. Yıllık 80.000.- TL.
Yıllık 6 aylık 60.000.- TL. Yıllık 120.000.- TL.

DERGİMİZ BAŞIN AHAĞI

YASAL ABONELIK

DİZGİ & BASKI

GENEL YAYINCI VE KURULUŞ BİLGİLERİ
220 33 06 • 281 01 80 • 220 33 37

AYIN İÇİNDEN

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu 24.5.1995 tarihinde TBMM Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu üyelerine bir akşam yemeği verdi. Komisyonunda bekleyen emeklilik ile ilgili yasa tasarıları hakkında komisyon üyelerine bilgi verilen yemekte parlamenterlerin birçoğu hazır bulundu.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu 25.5.1995 tarihinde M.H.P. Genel Başkanı Alparslan Türkeş'i ziyaret etti. Ziyarette TBMM komisyonunda bekleyen emeklilik tasarısı ele alındı.

Genel Sağlık - İş Sendikası ve T. Hemşireler Derneği tarafından ortaklaşa düzenlenen ve sağlık çalışanlarının sorunlarının tartışıldığı Kurultay 25-26 Mayıs 1995 günü yapıldı. Toplantıya TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral ve SSK Genel Müdürü Kemal Kılıçdaroğlu da katılarak birer konuşma yaptılar.

IMF'YE DEĞİL, HALKIMIZA VERİLEN SÖZLER TUTULMALIDIR

Koalisyon Hükümeti 1991 Kasım Genel Seçimleri öncesinde, Koalisyon Protokollarında ve Hükümet Programlarında halkımıza ve işçi sınıfımıza birçok vadede bulundu. Ancak 3,5 yıllık Koalisyon Hükümetleri döneminde, halkımıza verilen sözler değil, IMF'ye verilen sözler tutuldu.

Bu tavrın son örneklerini Sosyal Sigortalar Yasası değişiklik tasarılarında, Anayasa Komisyonu'na kabul edilen Anayasa değişiklikleri tasarılarında, Hükümetin kamu kesimi toplu iş sözleşmelerinde izlediği çizgide ve mevsimlik işçilere ilişkin Hükümet politikasında gözleyebiliyoruz.

Sosyal Sigortalar Yasası değişiklik tasarıları, IMF'nin ve Dünya Bankası'nın talimatları doğrultusunda, sosyal devlet anlayışı ve uygulamasının iyice yok edilmesini, mezarda emekliliği, sosyal güvenlik haklarının önemli bir bölümünün yok edilmesini amaçlıyordu.

TÜRK-İŞ'in bu konudaki sert tepkisi, 30 Nisan İzmir Mitingi, 1 Mayıs mitinglerinde bu konuya verilen önem ve Rize'de TÜRK-İŞ tarafından ilk defa yapılan ve Rize tarihinde en kalabalık ve coşkulu miting olarak nitelenen 21 Mayıs mitingiyle, bu tasarıların hızlı bir biçimde yasalaşması şimdilik ertelendi.

Anayasa Komisyonu'na kabul edilen Anayasa değişiklikleri tasarıları ise, sendikal hak ve özgürlüklerimizi çeşitli açılardan geri götürmeyi amaçlamaktadır. Tasarı ile, idari kararlar sendikaların belirli bir süre faaliyetten men edilebilmesi olanaklı kılınmaktadır. Grevlerin yasaklanması durumunda Yüksek Hakem Kurulu'nun yetkileri sürdürülmektedir. Kamu çalışanlarına grevli toplu pazarlık hakkı verilmemektedir. Memurların siyasi faaliyette bulunma yasağı korunmaktadır. Yasaklarını kaldırdığımız bazı politikacılar, sendikacılar üzerindeki

siyaset yasağını sürdürme çabasıdadır. Anayasa değişiklikleri konusunda Hükümetin ve muhalefet partilerinin izlediği çizgi, Türkiye Cumhuriyeti'nin onayladığı ILO Sözleşmeleri ile temelden çelişmektedir.

Hükümetin, kamu kesimi toplu sözleşmelerinde de IMF'nin çizgisini sürdürmekte, 12 Eylül döneminde bile dokunulmayan bazı haklarımızı yok etmeye çalışmaktadır. Kamu kesimi işveren sendikalarının Sendikalarımızla yaptığı toplu sözleşme görüşmelerinde verdiği teklifler, toplu pazarlık düzenimizin yerleşmiş uygulamalarını işçiler ve sendikalar aleyhinde temelden değiştirmeyi amaçlamaktadır. Çeşitli konularda işe yeni giren işçilere toplu iş sözleşmesinin değil, yasada belirtilen hakların verilmesinin önerilmesi, sendikaların işlevsiz ve güçsüz bırakmayı amaçlayan sistemli bir tavrın yansımasıdır.

Çeşitli işyerlerinde mevsimlik işçilerin işbaşı yaptırılmaması olması da, kamu kesiminde istihdamın daraltılması doğrultusundaki IMF ve Dünya Bankası istekleriyle uyum içindedir. TÜRK-İŞ, yalnızca kendi üyelerinin değil, ülkesinin ve halkının bütününün çıkarlarını her şeyin üstünde tutan bir anlayışla hareket etmektedir. TÜRK-İŞ, sorun yaratan değil, başkalarının yarattığı sorunlar ülkemizin ve halkımızın çıkarları doğrultusunda çözüm çabası içindedir. TÜRK-İŞ sorunları diyalog yoluyla masa başında çözmeye çalışmaktadır.

Hükümet ülkemiz, çalışanlar ve işçi sınıfımız aleyhindeki girişimlerini, bu genel uyarımız çerçevesinde yeniden gözden geçirmelidir. Bu ülkenin gerçek sahibi, IMF değil, işçisiyle, memuruyla, emeklisiyle, işsiziyle, küçük esnaf ve sanatkarıyla, köylüsüyle, ülkesinin bağımsızlığını ve milletinin çıkarlarını savunan işvereniyle, tüm halkımızdır.

TÜRK-İŞ KAMU KESİMİ KOORDİNASYON KURULU TOPLANDI

B. Meral: "Biz toplu sözleşmelerin masa başında bitirilmesini istiyoruz. Eğer bizi meydanlara çekmek istiyorlarsa, işte Rize'de işçinin sesi Hükümet için bir uyarı olmalıdır."

1995 Yılı Kamu Kesimi Toplu İş Sözleşmeleri Koordinasyon kurulu 23.5.1995 günü TÜRK-İŞ Genel Merkezinde toplandı. Kurul toplantısının açılışında konuşan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral şu konuşmayı yaptı:

"Değerli Arkadaşlarım, pazar günü hepinizin katkısıyla Rize'de yapmış olduğumuz miting son derece başarılı olmuştur. Bu nedenle hepinize teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlarım, bir bölümü 1.1.1995 tarihinde, diğer bölümleri de diğer ayrılan izleyen toplu sözleşmelerimiz 943 işyerini kapsayan 680.000 işçinin toplu sözleşmeleri devam etmektedir. Biliyorsunuz 1989'dan bu tarafa TÜRK-İŞ bir bütünlük içerisinde bu toplu sözleşmeleri yürütmekte, o birlikteliğinin sonucunda çalışanların ve temsil ettiği toplumun sıkıntılarını aza indirmekle birlikte hareket etmektedir.

Bu defaki toplu sözleşmelerdeki, Kamu İşveren Sendikaları farklı bir program uygulanmaktadır. Yüksek Hakem Kurulunun 12 Eylül dönemindeki Kamu Koordinasyon Kurulu'nun dokunmak istemediği bazı toplu sözleşme maddelerini geri götürmek veya değiştirmek istemektedir.

Bu olur şey değildir. Bu toplu sözleşme sistemini uzatmaktan sıkıntıları artırmaktan, çalışanları biraz daha bilemekten öte birşey

değildir. Toplu sözleşmeler bu uygulamalardan dolayı bir kısmı tarafsız aracıya gitmiştir. Bir kısmı da bunun hazırlığı içerisinde.

12 Eylül hukukuyla elimizden alınan hakların verileceğini sözünü veren ve bu salonlarda kullandığımız okşayan ifadeleri kullananlar, bugün böyle bir tavır takınmalarının hiçte hoş olmadığını söylemek ve düşünmek istiyoruz.

Ama TÜRK-İŞ bu sıkıntıyı aşacaktır. Burada değerli basın mesupları huzurunda hükümete şunu söylemek istiyorum. Ülkenin yeterince sorunu vardır, yeterince sıkıntısı vardır. Çalışanların yeterince sorunu vardır, sıkıntısı vardır.

TÜRK-İŞ olarak biz sorunun ve sıkıntılarının aza inmesi için bugüne kadar üzerimize düşeni yaptık. O bizim sorumluluğumu-

zun gereğidir. Ama bizim bu vefalı hareketimiz istismar edilmesin. Enflasyonun %150'leri aştığı bir dönemde hükümetin sıfır zandan bahsetmesi hakikaten düşündürücü ve son derece hayal kırıklığına uğrattıcı bir ifadedir. Şimdi bunu değiştirmiştir ama bunu daha değişik bir tür, bugün toplu sözleşmesi Yüksek Hakem Kurulu'nda olan, bir bölümünde, grev kınclığı hareketiyle son derece sıkıntı yaratan Hava-İş kolumuzda görülmüştür.

Umuyorum hükümetimiz bu yanlışlığı kısa sürede düzeltir. Yine TÜRK-İŞ'in birliği ve bütünlüğü içerisinde bu sorunu çözer. Bu konudaki çalışmalarımızda devam etmektedir.

Değerli arkadaşlarım, eğer hükümet bu toplu sözleşmelerdeki müzakereler sırasında takıldı halinde bir değişiklik olmasa, TÜRK-İŞ geçmiş dönemlerde olduğu gibi belli bir kademe dahi-

linde bunları uyumsuzluk haline götürecektir yine bundan önce olduğu gibi birlikte hareket edecektir. Yani hükümet sendikaları tek tek avlayacağını veya Kamu İşveren Sendikaları teker teker avlayacağını sıkıntıya sokacağını düşünüyorsa mutlaka bunu başaramayacaktır. TÜRK-İŞ dünde birlik bütünlük içinde hareket etmiştir, bugün de yanında aynı hareketi devam ettirecektir. Biz toplu sözleşmelerin masa başında biran önce bitirilmesini istiyoruz. Eğer 1989'lardan 91'lerde olduğu gibi yine bizi meydanlara doğru çekmek istiyorsa, işte Rize'deki işçinin sesi hükümet için bir uyan olmalıdır. Eğer bu tür mitingler istiyorlarsa 1989'larda başlayan hareketlerin devamını istiyorlarsa, TÜRK-İŞ bunu yapmaya hazırdır. Ama biz herşeyden önce ülkenin içinde bulunduğu sıkıntıların sorunların artmaması için, aza inmesi için sorunları masa başında çözüp, bir sonuca kavuşturmak istiyoruz. TÜRK-İŞ'in düşüncesi ve niyeti budur. Eğer bunun tersini hükümet diliyor ve istiyorsa buna da hazır olduğumuzu bildirmek istiyorum.

DAÇE'Yİ ZİYARET

Türk-İŞ Kamu Kesimi Koordinasyon Kurulu 23 Mayıs 1995 günü yaptığı toplantının ardından Devlet Bakanı Bekir Sami Daçe ile bir görüşmede bulundu.

Görüşmede Türk-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, komisyonu oluşturan sendikaların toplu iş sözleşmelerinden doğan sıkıntıları Devlet Bakanı'na aktardığı bildirildi. Bakan Daçe'den kamu işveren sendikalarının tutumu hakkında şikayette bulunan Meral, işçinin artık sabrınının kalmadığını söyledi.

Komisyonun Daçe'yi ziyareti

"MEZARDA EMEKLİLİĞE VE HASTALIK YARDIMI KISITLAMALARINA HAYIR" YÜRÜYÜŞ VE MİTINGİ RİZE'DE YAPILDI

B. Meral: "Türk-İş, bağlı örgütler ve üyelerimiz sosyal güvenlik gibi son derece önemli bir konuda, halkına karşı sorumluluğunu yerine getirecektir"

Türk-İş'in düzenlediği "Mezarda Emekliliğe ve Hastalık Yardımı Kısıtlamalarına Hayır" yürüyüş ve mitingi 21 Mayıs 1995 günü Rize'de gerçekleştirildi.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu ve TÜRK-İŞ'e bağlı sendikaların katılımı ile gerçekleşen yürüyüş ve mitinge binlerce işçi katıldı. Sabah saat 10.00'da Atatürk anıtına çelenk konulup saygı duruşundan sonra işçiler Çaykur önündeki alanda toplanarak Hükümeti protesto eden çeşitli sloganlar attılar, pankartlar taşıdılar. Saygı duruşu ve İstiklâl Marşı'nın söylenmesinden sonra konuşan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, tasarı'nın derhal geri çekilmesini isteyerek, "istediğimiz değişiklikler yapılmazsa, Ankara'da büyük bir yürüyüş ve miting gündeme gelecek. Tasarı bu haliyle Meclis'e gelirse, üretimden gelen güç kullanılacak, daha uzun süreli genel eylemler yapılacak", dedi.

Genel Başkan Bayram Meral Rize mitinginde şu konuşmayı yaptı:

"TÜRK-İŞ tarihinde ilk defa Rize'de bir yürüyüş ve miting düzenlenmektedir. Rize'nin ve TÜRK-İŞ'in tarihine şanlı bir sayfa olarak geçecek ve huzur içinde tamamlanacak olan bu mitingde, Hükümetin işçi, memur, emekli, işsiz, çay üreticisi ve küçük esnaf karşısında taktığı olumsuz tavır bir defa daha kitlesel bir biçimde protesto edilmektedir.

Bu mitingin hazırlanmasında büyük emeği geçen tüm Sendikalarımıza ve özellikle de Tekgıda İş Sendikamıza huzurunuzda teşekkür ediyorum.

Değerli Arkadaşlarım,

Türkiye bugün tarihin en büyük ekonomik ve toplumsal bunalımını yaşamaktadır. Hükümet, IMF'nin ve

TÜRK-İŞ'ine Rize'de yaptığı yürüyüş ve mitinge binlerce işçi katıldı.

Dünya Bankası'nın istekleri doğrultusunda uygulamaya koyduğu 5 Nisan kararlarıyla, bunalımdan çıkışın yükünü çalışanların sırtına yıkmaya çalışmıştır ve çalışmaktadır. İş olmayan iş, aşı olmayan aş vaad edenlerin iktidarda olduğu 3,5 yıllık bu dönemde, işsizlik alabildiğine artmış, enflasyon oranı yılda yüzde 150'ler düzeyine tırmanmıştır.

Ülkemizin dört bir yanında milyonlarca çalışan, IMF'nin istekleri doğrultusunda yoksullaştırılmak istenmektedir.

Hükümet kamu kesiminde uyguladığı istihdam politikasıyla işsizliği daha da artırmaktadır. Zorunlu emeklilik uygulamaları sürerken, mevsimlik veya geçici işçilerin önemli bir bölümü henüz işbaşı yapılmamıştır.

Ülkemize 12 Eylül Anayasası ile yönetmek ayıbından söz edenlerin iktidarda olduğu bu dönemde, Özel Dedektiflik Yasası Meclis'ten geçirilmiş İl İdaresi Yasasında ve Terörle Mücadele Yasası'nda anti-demokratik düzenlemeler yapılmak istenmiştir. 12 Eylül Anayasası ve

anti-demokratik mevzuatı hala yürürlüktedir. Mevzuatımız, onaylanan ILO Sözleşmelerine uygun hale hala getirilmemiştir. Tüm sendikalar ve özellikle de kamu çalışanları sendikaları üzerinde anti-demokratik baskılar sürmektedir. Sendikalarımız bazı yeni işyerlerinde çok büyük baskılar ve saldırılar göğüsleyerek örgütlenilmektedir. Sendikalaşan işçiler işten atılmaktadır. Haklı ve meşru taleplerimizi kitlelere ulaştırmada medyanın öneminin olağanüstü düzeyde arttığı günümüzde, sendikaların televizyon ve radyo kurmaları yasaklanmıştır. THY grevi ertelenmiştir. HAVAŞ işyerindeki grevci işçilere baskı yapılmış, işyerinde yasadışı bir biçimde işçi çalıştırılmış, grevin kırılması için her türlü girişimde bulunulmuştur. Türkiye tarafından onaylanmış ILO Sözleşmelerinden kaynaklanan meşru ve demokratik haklarını kullanan memurlar, sürgünlerle karşı karşıya bırakılmaktadır.

TÜRK-İŞ, vatanımızın ve milletimizin bölünmez bütünlüğünün en büyük savunucusudur. Şiddeti savunmayan ve Türkiye Cumhuriyeti'nin bütünlüğüne ve laik ve demokratik

yapısına karşı olmayan her türlü düşüncenin özgürce ifade edilebilmesinin ve demokratikleşmenin önündeki engellerin kaldırılması, bu bütünlüğü daha da güçlendirecektir.

Üç siyasi partimizin üzerinde anlaşıldığı Anayasa değişikliklerinin kısmi demokratik içeriği Meclis'te alt komisyonda önemli ölçüde budanmıştır. 2821 sayılı Sendikalar Yasası'nda 4101 sayılı Yasa ile yapılan değişikliklere ise, demokratikleşme doğrultusunda önemli bir adım olarak bakmak mümkün değildir.

Türkiye yoksullaştırılmıştır. Milli gelir 1994 yılında yüzde 6 oranında küçülmüştür. Kişi başına milli gelir yüzde 8 oranında azalmıştır. IMF'yi ve bir avuç sermayeden memnun etmeye çalışan Hükümet, halkımızı yoksullaştırmıştır. Memur aylıkları 1994 yılında üçte bir oranında azalmıştır. Asgari ücret bugün ayda 62 dolardır. 2 milyon SSK emeklisinin, 1 milyon Emekli Sandığı emeklisinin 1994 yılında satınalma güçleri üçte bir oranında düşürülmüştür.

Halkımız böylesine yoksullaştırırken, "sat-kapat-kurtul" biçiminde uygulanan bir özelleştirmeyle, kamu malları yağmalanmaktadır. İşçi çıkartmalar, zorunlu emeklilik, yerli ve yabancı kaçak işçi çalıştırma, bordroda düşük ücret gösterme, çalışan süreyi SKK'ya eksik bildirme gibi uygulamalar yaygınlaşmakta. Hükümet bu konuda sosyal hukuk devleti olmaktan kaynaklanan sorumluluklarını ve yükümlülüklerini yerine getirmekten ısrarla kaçınmaktadır. Türkiye giderek bir küçük işletmeler ülkesi haline gelmektedir. SSK verilerine göre, Türkiye'deki 610 bin işyerinin 571 bininde 10'dan az sayıda sigortalı çalışmaktadır.

Hükümet, 1995 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarı'sında da IMF'nin istekleri doğrultusunda hareket etmiştir. Sermaye ve servet sahiplerinden vergi toplamayan Hükümet, devletin giderlerini karşılayabilmek için devletin mal varlığını ucuz-pahalı demeden elden çıkarmayı ve yüksek faizle borçlanmayı seçmiştir.

Bu sorunlarımız, 1995 yılı sonunda Avrupa Birliği ile gümrük birliğine girilmesiyle daha da artacaktır. 1995 yılı sorunlarla dolu geçecektir. İşçi sınıfı ve sendikacılık hareketi olduğu

kadar, tüm halkımızı ve ülkemiz açısından da, 12 Eylül döneminden daha zor günler yaşanmaktadır ve yaşanacaktır.

- Hükümet, IMF'nin istekleri doğrultusunda, ücretlerimizin satınalma gücünü düşürmeye çalışmaktadır.

- Hükümet, IMF'nin istekleri doğrultusunda toplu sözleşmelerimizde 12 Eylül döneminde Yüksek Hakem Kurulu tarafından bile dokunulmayan bazı haklarımızı ortadan kaldırmaya, 1995 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarı'sından Büyük Yürüyüşümüz sonucunda çıkartmak zorunda kaldığı bazı hükümleri toplu sözleşmelerde uygulamaya çalışmaktadır.

- Hükümet, IMF'ye verilen söz doğrultusunda, birçok sosyal sigorta hakkımızı ortadan kaldırmak, bizleri mezarda emekli yapmak istemektedir.

Değerli Arkadaşlarım,

İşçiler 1994 yılında yeterince fedakarlık yapmıştır. Ancak, bu fedakarlıklarımız sonucunda yaratılan kaynaklar işçiye, memura, emekli-

ye, işsize, çay üreticisine, küçük esnaf ve sanatkara yaramadı; ev kadınına, öğrenciye, hastaya yaramadı. Bu fedakarlıklarımızla yaratılan kaynaklarla bataklık bankalar kurtarıldı, birilerine krediler açıldı, uluslararası ve yerli sermayeye olan iç ve dış borçların anapara ve faizleri aksatılmaksızın ödendi.

Hükümet, sosyal sigorta haklarına büyük darbeler indiren yasa değişikliği tasarı'sını bu koşullarda gündeme getirdi.

Hükümetin 14 Nisan 1995 günü Meclis'e gönderdiği bu yasa tasarı'sı ile, sosyal sigorta haklarımız gasp edilmek istenmektedir.

Elimizde alınmak istenen ilk hak, emekliliğe hak kazanma konusundadır. Bugünkü uygulamaya göre, erkek bir sigortalının emekliliğe hak kazanabilmesi için 25 yıl sigortalı olması ve SKK'ya en az 5000 gün prim ödemiş olma şartı aranmaktadır. Kadın sigortalılar için aranan şart ise 20 yıl sigortalılık ve 500 gün prim ödemesidir.

hükümetin tasarısı yasalaşırca, emekliliğe hak kazanabilmek için bir de yaş şartı getirilmektedir. Tasarıya göre, erkekler 60, kadınlar 55 yaşında emekliliğe hak kazanabilecektir. Bu yaşlara ulaşanların ayrıca erkeksen 9000 gün, bayansa 7200 gün prim ödemiş olması da gerekmektedir. Bunun anlamı, erkeklerin aralıksız 25 yıl, bayanların aralıksız 20 yıl çalışmalarıdır. Her yıl 4 ay çalışan bir mevsimlik veya geçici işçinin emekliliğe hak kazanabilmesi için 75 yıl çalışması gerekmektedir.

Hükümet, emekliliğine dört yıl ve daha az kalanlar için yaş şartı getirmemektedir. Ancak bu kişilerin ödemeleri gereken prim miktarı da artırlmaktadır.

Avrupa'da ortalama ömür 73-75 yıl civarındadır. Uluslararası kuruluşların yaptıkları açıklamalara göre, Türkiye'de erkeklerin ortalama ömrü 64 yıldır. İşçilerin ağır çalışma koşulları dikkate alındığında, 60 yaşında emekli olabilmek, mezarda emeklilik anlamına gelmektedir.

Bugünkü uygulamaya göre, işe başlayan bir sigortalı aynı gün vizite kağıdı alabilir ve SSK'nın sağlık hizmetlerinden yararlanabilir. Hükümetin tasarısı yasalaşırca, işe giren işçi ancak 4 ay geçtikten sonra viziteye çıkabilecek, ilaç alabilecek, diğer sağlık hizmetlerinden yararlanabilecektir. Buna göre, yılda 4 aydan az çalışan bir işçi SSK'nın sağlık yardımlarından yararlanamayacak, viziteye çıkamayacak, ilaç alamayacaktır.

Bugünkü uygulamaya göre, hastanalar için geçici işgörmelik ödeneğinden yararlanabilmesi için 120 gün prim ödemiş olması gerekmektedir. Yeni tasarı ile bu süre 240 güne çıkarılmaktadır.

Bugünkü uygulamaya göre, sigortalının yakınlarının SSK sağlık hizmetlerinden yararlanabilmesi için sigortalının 120 gün prim ödemiş olması gerekmektedir. Tasarı yasalaşırca, bu süre 240 güne (8 aya) çıkarılmaktadır. Buna göre, işçilerin büyük bir bölümünün yakınlarının SSK sağlık hizmetlerinden yararlanmaları da imkansız hale getirilmektedir.

Bugünkü uygulamaya göre, aylık brüt gelirimizin yalnızca 8 milyon 146 bin lirası üzerinden sosyal sigorta

primi kesilmektedir. Tasarı yasalaşırca, SKK'nın bize sağladığı yararlar da hiçbir artış olmadan, 20 milyon 869 bin lira üzerinden sosyal sigorta primimiz kesilecektir.

Bugünkü uygulamaya göre sigortalılar muayene ödememektedir. Tasarı yasalaşırca sigortalılardan da muayene ücreti alınacaktır. Ağır, yıpratıcı ve zehirleyici işlerde çalışan işçilerden kesilen sigorta prim oranı ise 1 puan artırılmaktadır.

Tasarı yasalaşırca, askerlik borçlanması için ödenen miktar asgari ücrete bağlanarak artırılabilecek ve 2 yıllık ödeme süresi 6 aya indirilecektir.

Bugünkü uygulamaya göre, 5 yıldan beri sigortalı olan veya toplam 1800 gün prim yatırmış bir işçi sakatlanırsa, kendisine aylık bağlanmaktadır. Tasarı yasalaşırca, 10 yıldan beri sigortalı olan veya toplam 2400 gün prim yatırmış olanlar bu haktan yararlanabilecektir.

Tasarı yasalaşırca, hastalık halinde sağlanan iyileştirme araçlarının bedelinin bir bölümü sigortalıdan alınacaktır.

SSK Yönetim Kurulu sigortalının ilaç bedeline katılım payını artırılabilecektir.

Diğer taraftan, Hükümet bizim ödediğimiz primlerle kurulan SSK hastanelerine el koymak ve bunları özelleştirmek istemektedir.

Tasarı bu biçimiyle yasalaşırca, çay işleme, tekel, diğer gıda, ormancılık, tarım, inşaat, şeker, enerji ve diğer bazı işkollarındaki mevsimlik, muvakkat veya geçici işçilerin, taşeron işçilerinin, kaçak çalıştırılan işçilerin, çalıştığı süre SKK'ya eksik bildirilen işçilerin emekli olma hakları fiilen ortadan kalkmaktadır.

Sayın başbakan, bu tasarının yasalaşması için IMF'ye söz verdiğini söylemektedir. TÜRK-İŞ, IMF'ye verilen sözlerin değil, halkımıza verilen sözlerin tutulmasını talep etmektedir.

Hükümet bir taraftan zorunlu emeklilik uygulayarak işyerlerinden işçi emekli etmektedir, diğer taraftan mezarda emeklilik uygulamasını gündeme getirmektedir.

Hükümet, bütün bu davranışlarının nedeni olarak SSK'nın içinde bulunduğu zor durumu göstermektedir.

SSK'nın bugün içinde bulunduğu bunalımın sorumlusu kesinlikle işçiler değildir.

SSK'yı,

- İşçiden kesilen primleri ve işverenlerin ödemesi gereken primleri işverenlerden toplamayan ve SSK alacaklarının 50 trilyon lira düzeyine ulaşmasına yol açanlar;

- Toplanan primleri sigortalılara hizmet sağlamada veya verimli yatırımında kullanmayan, çok düşük faizle devlete borç verenler,

- Devletin ödemesi gereken sosyal yardım zammını SSK'nın omuzlarına yükleyenler,

- Devletin yapması gereken katkıyı SSK'dan esirgeyenler;

- Kaçak işçiliği önlemeyenler,

- SSK'nın prim alacaklarının faizlerini affedenler,

- SSK'nın alacaklarını taksitle bağlayanlar;

- SSK'nın gayrimenkullerini bazı kişilere çok düşük bedellerle kirala-yanlar,

- BAĞ-KUR'lulara SSK'dan emekli olma imkanı tanıyanlar

- SSK'yı siyasi amaçlarla ve bazı özel kişi ve şirketlerin çıkarları için kullananlar;

- Borçlanma yoluyla birçok kişiye haksız yere emekli olma yolunu açanlar;

- Özel sandıkların yükünü SSK'ya yıkanlar;

- Halka parasız sağlık hizmeti veremeyenler ve ağır hastaların sigortalanarak SSK'dan medet ummalarına sebep olanlar;

- SSK'ya ilişkin yasaları SSK Yönetim Kurulu'na haber bile vermeden değiştirenler,

- SSK Genel Kurulunu işlevsiz hale getirenler;

- SSK'yı özelleştirmek için SSK'yı başansız kılmaya çalışanlar;

- SSK'ya yeterli personel temin etmeyenler, yeterli yatırım yapmayanlar batırmıştır.

Bu koşullarda TÜRK-İŞ'in talebi nedir? Alternatif önerisi nedir?

TÜRK-İŞ önce bu tasarrının derhal geri çekilmesini, sosyal güvenliğin finansmanını sağlayan işçi ve işveren taraflarının temsilcilerinin üzerinde anlaşıldığı bir metnin Meclis'e sunulmasını istemektedir. Hükümet SSK'dan elini çekmelidir. Devlet, dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi, sosyal güvenliğin finansmanına katkıda bulunmalıdır. SSK, özerk ve demokratik bir yapıya kavuşturulmalıdır. Türkiye'de 4 milyon dolayında kaçak işçi olduğu tahmin edilmektedir. Kaçak işçilik, bordroda düşük ücret gösterme, çalışılan gün sayısını eksik gösterme uygulamaları engellenmelidir. SSK primleri düzenli olarak toplanmalı, faizler affedilmemeli, alacaklar taksitle bağlanmamalıdır. SSK'nın yatırımları ve personeli artırılmalı, sunulan hizmetin kalitesi yükseltilmelidir.

TÜRK-İŞ 40 yaşında emekliliğe karşıdır. Ancak bu tasarıda gündeme getirilen mezarda emekliliğe de izin vermeyecektir.

TÜRK-İŞ ne yapacaktır?

TÜRK-İŞ sorun yaratmaya çalışmamaktadır. TÜRK-İŞ, IMF'ye verilen sözler doğrultusunda yaratılan bur sorunu ve bunun yolaçtığı huzursuzluğu gidermeye çalışmaktadır. TÜRK-İŞ, Türkiye Cumhuriyeti'nin bölünmez bütünlüğünü ve tam bağımsızlığını savunmaktadır.

Bugün yeşil Rize'de böylesine coşkulu ve kitlesel bir biçimde gerçekleştirilen "Mezarda Emekliliğe ve Hastalık Yardımı kısıtlamalarına Hayır" mitingi, 30 Nisan İzmir mitinginden ve ülkemizin dört bir tarafında İstiklal Marşıyla ve Türk Bayraklarıyla kutladığımız işçi sınıfının uluslararası birlik, dayanışma ve mücadele

günü 1 Mayıs mitinglerinden sonra, Hükümeti bir defa daha uyarmayı amaçlamaktadır.

Başkanlar Kurulumuzun aldığı karar uyanınca, tasarrının Meclis Komisyonlarında görüşülmesi sırasında istediğimiz değişiklikler yapılmazsa, Ankara'da büyük bir yürüyüş ve miting gündeme gelecektir. Tasarı bu haliyle Meclis'e inerse, üretimden gelen güç kullanılacak, Türkiye'nin onayladığı ILO Sözleşmelerinden kaynaklanan başarısız genel eylem hakkımız kullanılacaktır. Eğer Meclis'teki görüşmeler sırasında tasarrının yasalaşma tehlikesi doğarsa, daha uzun süreli genel eylemler yapılacaktır.

TÜRK-İŞ, işçi sınıfının ve halkımızın taleplerini 190 madde halinde formüle etmiş ve siyasi partilere göndermiştir. Siyasi partilerimizden, bizim bu ortak taleplerimiz konusunda görüşleri, tutumları ve politikaları sorulmuştur. Sendikamız genel kurulunda bu taleplerimizi görüşecek ve aynen veya gerekli gördükleri değişiklikleri yaparak onaylayacaktır. TÜRK-İŞ, bu sorulara Haziran ayı sonuna kadar verilecek cevapları göz önüne alarak, atacağı adımları yetkili organlarında karar bağlayacaktır.

TÜRK-İŞ halkımızın öncüsüdür.; halkımızın umududur. TÜRK-İŞ, bağlı örgütler ve üyelerimizin sosyal güvenlik gibi son derece önemli bir konuda, halkına karşı sorumluluğunu yerine getirecektir.

Bu haklı ve meşru mücadelemizde de başanlı olacağımız inancıyla, hepinize en derin saygı ve sevgileri mi sunuyorum.

ETUC 8. GENEL KURULU YAPILDI

TÜRK-İŞ'in üyesi bulunduğu Avrupa İşçi Sendikaları Konfederasyonu ETUC'un 8. Genel Kurulu, 9-12 Mayıs 1995 tarihleri arasında Brüksel'de yapıldı.

Yedi delege ile katılan TÜRK-İŞ heyeti Genel Başkan Bayram Meral, Genel Mali Sekreter Enver Toçoğlu, Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç, Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri Özdeş, Petrol-İş Sendikası Genel Başkanı Adnan Özcan, Türk-İş Kadınlar Bürosu Müdürü Seyhan Erdoğan ve Dış İlişkiler Uzmanı Nevres Yücel'den oluşmuştur.

Genel Kurul'da ETUC Genel Başkanı Fritz VERZENITSCH'in açılış konuşmasından sonra, Belçika Başbakanı Jean Luc Dehaene, Avrupa Komisyonu Başkanı Jacques Santer ve Avrupa Parlamentosu Başkanı Klaus Hansch birer konuşma yaptılar.

Avrupa Birliği ülkelerindeki artan işsizlik nedeniyle Genel Kurul'da ele alınan en önemli konu istihdam ve işsizlikle mücadele konusu oldu. Bu konunun yanında daha güçlü bir ETUC'u yaratma konusu ve Avrupa sosyal modelinin korunması ve devam ettirme konuları da ele alındı. Genel Kurul'da Genel Başkan Bayram Meral bir konuşma yaparak özetle şu görüşlere yer verdi.

Sayın Başkan,

Değerli Kardeşlerim

Sizleri Türkiye'nin iki sendika konfederasyonu, TÜRK-İŞ ve DİSK adına saygıyla selamlıyorum.

Genel Kurul Belgemiz, Avrupa'nın içinde bulunduğu ekonomik ve sosyal krizin çok canlı bir resmini çizmektedir.

Bütün bu çelişkiler küresel niteliktedir. Sorunlar küreselleştiği için ulusal veya bölgesel çözümler de imkansız hale gelmiştir.

Genel Kurul Belgemizin de çok haklı olarak belirttiği gibi, ekonomik büyümenin ve istihdamın yalnızca Avrupa'da sağlanması imkansızdır.

Değerli Meslektaşlarım,

Türkiye'de bu sorunlar, hem de daha ağır biçimde yaşanıyor. Özelleştirme ve taşarınlaşma sistemli bir şekilde yaygınlaşıyor. Çalışma mevzuatının koruyucu hükümleri esneklik bahanesiyle iptal edilmek isteniyor. Kaçak çalışma, eve iş verme, kendi hesabına çalışma artıyor.

Bugün, işverenler, sendikaları zayıf-

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral ETUC 8. Genel Kurul Toplantısında konuşmasını yaparken

ETUC 8. Genel Kurul Toplantısına Katılan TÜRK-İŞ delegeleri

latmak için ellerinden gelen herşeyi yapıyor. Biz TÜRK-İŞ ve DİSK olarak ülkenin her yerinde antidemokratik uygulamalara, özelleştirmeye, taşarınlaşmaya, istikrar paketine karşı meşru kitle eylemleri yaptık. İşçi sınıfımız sendikalarında birleşerek demokrasi ve işçi hakları için meydanlara çıktılar.

Bu ortak mücadelemizle bazı başarılar elde ettiğimizi onurla belirtmek isterim.

Değerli Delegeler,

Artan eşitsizlikler, yoksulluk ve işsizlik dünyanın pek çok yerinde gördüğümüz şiddetli çatışmaların kaynağıdır. Küreselleşen dünyamızda, etnik ya da

din grupları arasındaki çatışmalar birden Alevlenmekte ve iç savaşa dönüşmektedir. Terörizm, ırkçılık, etnik ve dinsel çatışma, kökten dincilik, militarizm, uyuşturucu, bütün bunlar dünya ekonomilerinin uluslararası sermayenin egemenliğine tabi kılınmasıyla yaratılan yoksulluk ve işsizlik ortamında büyüyen kötülüklerdir. Son 15. yılda dünya ticareti iki kat artarken döviz hareketi beş kat artmıştır. Sermayenin yüksek faiz peşinde... Böyle serbest hareketi dünyayı... büyük bir krize sokmuştur.

Genel Kurulumuzun ana belgesi, Avrupa'nın çalışan insanlarının ve Avrupa Sendikalar Hareketinin uluslararası

sermayenin küresel egemenliğine karşı çıkmasının bir kanıtıdır. Aynı zamanda Avrupa'da ırkçılık ve yabancı düşmanlığına karşı kesin tavrının da bir belgesidir.

Değerli Kardeşlerim,

Avrupa'nın kalbinde, Bosna-Hersek'te küçük çocuklar da dahil olmak üzere bir halkın soykırımını sürüyor. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi ve Nato, Bütün dünyanın gözleri önünde umursamazca sürdürülen bu vahşeti durdurmak için ciddi bir adım atmamıştır. Avrupa sendikaları, konfederasyonu-muzun, bu konudaki girişimlerini övünçle karşılıyor.

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin Antidemokratik ve çifte standartlı işleyişi yüzünden Birleşmiş Milletlerin pek çok insanın gözünde itibarını kaybetme-

sini tehlikeli bir gelişme olarak görüyoruz.

Avrupa, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinde ve uluslararası kuruluşlarda Demokratik ve Adil bir yönetimin kurulmasını sağlayabilir. TÜRK-İŞ ve DİSK olarak İMF ve Dünya Bankasının ve yeni kurulan dünya ticaret örgütünün politikalarının olumlu yönde değiştirilmesini istiyoruz.

Değerli Meslektaşlarım,

Sermayenin küreselleşme süreci, halklar arasında bölünmeler ve engeller yaratmaya çalışırken, Avrupa Sendikal Hareketi, Sosyal Avrupayı, Avrupa Birliğinin sınırları ötesine taşımak istiyor.

Ama Avrupa'da işverenler ve tutucu güçler Avrupa Birliğinin bir model

olarak Doğuya ve Güneye yayılmasını istemiyorlar.

Avrupanın bir serbest ticaret bölgesi, ya da en fazla, kendi çıkarlarına uygun ticaret politikalarının uygulandığı bir Gümrük Birliği olmasını istiyorlar.

Türkiye'nin Avrupa Birliğine tam üyeliğini öngörmeyen bir Gümrük Birliği bunun örneğidir.

Değerli Arkadaşlar,

Sermayenin küresel egemenliğine karşı tüm dünyada sosyal hukuk düzeni istiyoruz. Biz işçiler birleşir ve uluslararası düzeyde harekete geçebilirsek, bu dünyayı herkes için adil bir dünya yapabiliriz.

TÜRK-İŞ ve DİSK adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

ULUSLARARASI HÜR İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU YÖNETİM KURULU TOPLANTISI YAPILDI

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, üyesi bulunduğumuz Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) Yönetim Kurulu'nun 17-19 Mayıs 1995 günleri yapılan toplantısının ilk gününe katılarak, Rize Mitingi'ne katılmak üzere Türkiye'ye döndü.

Yönetim Kurulu toplantısı, ICFTU Genel Sekreteri Bill Jordan'ın konuşmasıyla açıldı. Bill Jordan, sendikacılık hareketinin bugüne kadar benzeri görülmemiş bir işveren saldırısıyla karşı karşıya bulunduğuna işaret ederek, bu konuda alternatif stratejilerin geliştirilmesinin gereğine işaret etti.

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu Yönetim Kurulu toplantısında önce 7-9 Aralık 1994 günleri yapılan toplantı tutanakları onaylandı. Daha sonra, üyelik için başvuru alan yeni kuruluşlar değerlendirildi. Kadın Komitesi'nin ve İnsan Hakları ve Sendikal Haklar Komitesi'nin sunduğu raporların görüşülmesinin ardından, Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun 1996 yılı Haziran ayında yapılan olan 16. Dünya Kongresi'nde ele alınacak konular incelendi ve bu konuda hazırlanan tasarlarda önemli değişikliklerin yapılması istendi.

Uluslararası Hür İşçi Konfederasyonu Yönetim Kurulu toplantısında, Kadın Komitesi'nin Cezayir'de kadınlara yönelik saldırılar konusunda önerdiği aşağıdaki karar oybirliğiyle kabul edildi.

Karar: CEZAYİR'DE KADINLARIN İNSAN HAKLARI VE SENDİKAL HAKLARI

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu Yönetim Kurulu 17-19 Mayıs 1995 günleri Brüksel'de yaptığı 106. toplantısında,

- Cezayir'de kadınların ve kızların köktendinci teröristlerce hergün katledilmesinden dehşete kapılarak;
- Kadınların savaş ve çatışma dönemlerinde daima acı çekmiş olduklarını, öldürüldüklerini, tecavüze uğradıklarını veya dövüldüklerini, babalarının, oğullarının, erkek kardeşlerinin ve arkadaşlarının öldürülmesini görme acısını hissettiklerini ve ancak tarihte ilk defa kadın oldukları için birer hedef durumuna geldiklerini belirterek;
- Hayatlarını tehliye atarak bu baskıya karşı direnen Cezayir kadınlarının cesaretini selamlar; bu kadınlar tüm kadınların özgürlüğünü savunmaktadır;
- Tüm demokratları, insan hakları savunucularını ve sendikacıları, bu cinayetleri yapanları ve bu suçları olanaklı kılan ideolojiyi reddetmeye çağırır;
- Cezayir Sendikalar Federasyonu'nun kadın üyeleri ile omuz omuza kendi hayatları ve özgürlükleri için mücadele eden kadın demeklerini her türlü imkanı kullanarak desteklemeye tüm üye örgütleri davet eder;
- Tüm demokratları, insan hakları savunucularını ve sendikacıları, bu cinayetleri yapanları ve bu suçları olanaklı kılan ideolojiyi reddetmeye çağırır;
- Cezayir Sendikalar Federasyonu'nun kadın üyeleri ile omuz omuza kendi hayatları ve özgürlükleri için mücadele eden kadın demeklerini her türlü imkanı kullanarak desteklemeye tüm üye örgütleri davet eder;
- Tüm üye örgütlerin, ölümle tehdit edilen kadınlara istedikleri ülkede sığınma hakkının tanınmasını sağlamak amacıyla, kendi hükümetleri üzerinde baskı uygulamalarını ister.

1 MAYIS KUTLANDI

1 Mayıs İstanbul, Ankara, İzmir, Adana ve Mersin başta olmak üzere çeşitli illerde olaysız bir şekilde kutlandı.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, DİSK Genel Başkanı Rıdvan Budak, Kamu Çalışanları Sendikaları Konfederasyonlaşma Kurulu Dönem Sözcüsü Yıldırım Kaya ile sendika yöneticileri Taksim Cumhuriyet Anıtı'na çelenk koyup saygı duruşunda bulundular.

Kadıköy Belediye Başkanlığı önünde toplanan gruplar büyük bir kortej halinde İskele Meydanı'na doğru yürüyüşe geçti.

Ellerinde Türk bayrağı taşıyan yaklaşık 10 bin kişi İstiklâl Marşı'nı okuduktan sonra, "Mezarda Emekliliğe Son" biçiminde sloganlar atarak Siyasal iktidarın uyguladığı sosyo-ekonomik politikaları protesto etti.

TÜRKİYE YİNE ILO'NUN GÜNDEMİNDE

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Uluslararası Çalışma Konferansı'nın 82. toplantısı 6-23 Haziran 1995 günleri Cenevre'de toplanacak. 5 Haziran 1995 günü ise ILO İşçi Grubu bir toplantı yaparak, bu yıl izleyeceği stratejiyi belirleyecek.

Uluslararası Çalışma Konferansı'nın 82. toplantısında madenlerde işçi sağlığı ve iş güvenliği konusundaki bir sözleşme taslağı'nın ikinci görüşmesi, evde çalışma konusundaki bir sözleşme taslağı'nın da ilk görüşmesi yapılacak, iş denetimine ilişkin Sözleşmenin kapsamının genişletilmesi konusu görüşülecek. Ayrıca, ILO Yönetim Kurulu tarafından dünyanın önde gelen hukukçular arasından atanan Sözleşmelerin ve Tavsiye Kararlarının Uygulanması Konusunda Uzmanlar Komitesi ("Uzmanlar Komitesi") tarafından hazırlanan rapor temelinde, onaylanmış ILO Sözleşmelerine ilişkin ihlal iddiaları da Standartların Uygulanması Komitesi'nde değerlendirilecek.

TÜRK-İŞ son dönemde Uzmanlar Komitesi'ne gönderdiği raporda, Türkiye tarafından onaylanmış 2, 11, 14, 26, 58, 77, 81, 87, 88, 94, 95, 98, 100, 105, 111, 115, 118, 122 ve 123 sayılı Sözleşmelerin ihlal edildiğini bildirdi. Uzmanlar Komitesi'nin bu yılki raporunda 30 Haziran 1994 tarihine kadar ILO denetimine giren Sözleşmeler ele alındı. Bu nedenle, 12 temmuz 1994 tarihinde denetimin başladığı 87 sayılı Sözleşme'ye ilişkin TÜRK-İŞ başvurusu Uzmanlar Komitesi raporunda yer almadı.

Uzmanlar Komitesi, aşağıda belirtilen Sözleşmelere ilişkin TÜRK-İŞ iddialarına raporunda yer verdi:

14 sayılı Sanayiye Hafta Tatiline İlişkin Sözleşme

26 sayılı Asgari Ücret Tesbit Mekanizmasına İlişkin Sözleşme

94 sayılı Kamu İhale Sözleşmelerinde Çalışma Yaşamına İlişkin Hükümler konusundaki Sözleşme

95 sayılı Ücretlerin Korunmasına ilişkin sözleşme

98 sayılı Örgütlenme ve Toplu Pazarlık Haklarına İlişkin Sözleşme

105 sayılı Zorla Çalıştırmanın sona Erdirilmesi'ne İlişkin Sözleşme

118 sayılı Sosyal Güvenlikte Eşit Muameleye İlişkin Sözleşme

122 sayılı İstihdam Politikasına İlişkin Sözleşme

TÜRK-İŞ 1994 yılında ILO Anayasasının 24. maddesi uyarınca, Türkiye Hükümeti'ni, 87 sayılı Sözleşmeyi ihlal ettiği için 40 sayfalık bir raporla ILO'ya şikayet etti. Türkiye Hükümeti aleyhinde ilk defa kullanılan bu şikayet biçimi

mine göre, Türkiye Hükümeti TÜRK-İŞ'in eleştirilerine cevap verecek ve ardından da TÜRK-İŞ'in başvurusu, Hükümetin cevabı ve Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi'nin değerlendirilmesi ve önerileri bir kitap halinde yayınlanacaktır. TÜRK-İŞ'in bu şikayet başvurusu ILO Yönetim Kurulu'nun 1994 yılı içinde ILO Yönetim Kurulu'nun bu şekilde kabul ettiği 16 şikayet başvurusundan biri Türkiye'ye ilişkindir. ILO Örgütlenme Komitesi, Uluslararası Çalışma Konferansı'nın 82. toplantısından bağımsız olarak 87 sayılı Sözleşme ihlallerini incelemeye devam etmektedir.

Uzmanlar Komitesi'nin 14 sayılı Sözleşme'ye ilişkin eleştirisinde, TÜRK-İŞ'in başvurusuna değinilerek, ekonomik nedenlerle birçok işçinin hafta tatili olanağından yararlanmadığı belirtilmekte ve Hükümet'ten, TÜRK-İŞ'in değerlendirmelerine en geç 1 Eylül 1995 tarihine kadar yanıt vermesi istenmektedir.

Uzmanlar Komitesi'nin 26 sayılı Sözleşme'ye ilişkin eleştirisinde, TÜRK-İŞ'in başvurusuna değinilerek, evlerde çalışan kişilerin çalışma koşullarının düzenlenmesine ilişkin belgeler talep edilmekte ve eve-iş-verme sistemi içinde çalışanlar için asgari ücretin belirlenmesi amacıyla ne tür önlemler alındığı sorulmaktadır. Komite, yine TÜRK-İŞ'in başvurusuna atıfta bulunarak, asgari ücretin ödenmemesi durumunda öngörülen cezanın düşüklüğüne dikkati çekmektedir.

Uzmanlar Komitesi'nin 94 sayılı Sözleşme'ye ilişkin eleştirisinde, TÜRK-İŞ'in başvurusuna değinilerek, kamu ihalelerinde 88/13168 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının hayata geçirilmesi ve YOL-İŞ'in bağlatmış olduğu toplu iş sözleşmesinin ilgili genel müdürlüklerce yapılan ihalelerle iş alan müteahhit ve taseronluların çalıştığı işçilere uygulanmadığı belirtilmektedir.

Uzmanlar Komitesi'nin 95 sayılı Sözleşme'ye ilişkin eleştirisinde, TÜRK-İŞ'in başvurusuna atıfta bulunarak, belediyelerde ve diğer kamu kesimi işletmelerinde ücretlerin ve diğer alacakların ödenmesinde önemli aksamlar olduğu ve bu konuda yaptırımların

yeterliği olmadığı belirtilmektedir.

Uzmanlar Komitesi'nin 98 sayılı Sözleşme'ye ilişkin eleştirisinde, geçmiş dönemlerden beri süregelen eleştirilerin yanı sıra, TÜRK-İŞ'in ilettiği başvuruya da değinilerek, (1) sendikaların toplu pazarlık haklarından yararlanabilmeleri için işkolundaki işçilerin en az yüzde 10'unu ve belirli bir işletme içinde işçilerin en az yüzde 50'sini temsil etme koşullarının kaldırılması; (2) devletin yönetiminden sorumlu olmayan tüm kamu görevlilerinin toplu pazarlık haklarından yararlanabilmesi; (3) Grev yasağı ve zorunlu tahkimin yalnızca aksamaları ile nüfusun bir bölümünün veya tümünün yaşamı, sağlığı ve güvenliğini tehlikeye sokabilecek temel hizmetlerle sınırlandırılması ve diğer işlerde bu yola başvurulmaması; (4) TÜRK-İŞ'in söz konusu Sözleşmenin uygulanmasına ilişkin görüşlerinin Hükümet tarafından cevaplandırılması istenmektedir.

Uzmanlar Komitesi'nin 105 sayılı Sözleşme'ye ilişkin eleştirisinde, TÜRK-İŞ'in başvurusuna değinilerek, 1982 Anayasasının 18. maddesi ikinci fıkrasının bu Sözleşmeyi ihlal ettiği ve ancak TÜRK-İŞ'in bu iddiası konusunda Hükümetin cevap vermediği belirtilmektedir.

Uzmanlar Komitesi'nin 105 sayılı Sözleşme'ye ilişkin eleştirisinde, TÜRK-İŞ'in başvurusuna değinilerek, 1982 Anayasasının 18. maddesi ikinci fıkrasının bu Sözleşmeyi ihlal ettiği ve ancak TÜRK-İŞ'in bu iddiası konusunda Hükümetin cevap vermediği belirtilmektedir.

Uzmanlar Komitesi'nin 122 sayılı Sözleşme'ye ilişkin eleştirisinde, TÜRK-İŞ'in başvurusuna atıfta bulunarak, Hükümetin Sözleşme gereğince tam istihdamı yönelik bir politika izlemediği ve aksine kamu sektöründe sistemli bir işçi çıkarma politikasını hayata geçirdiğine değinilmekte ve Hükümetin bu konudaki eleştirilere cevap vermediği belirtilmektedir.

Uzmanlar Komitesi'nin bu raporu, Uluslararası Çalışma Konferansı'nda Standartların Uygulanması Komitesi'nde ele alınacaktır. Çeşitli ülkelerin Sözleşme ihlalleri çok sayıda olduğundan, Standartların Uygulanması Komitesi'nin işçi grubu ve işveren grubu sözcükleri, hangi ülkelerin hangi Sözleşme ihlallerinin inceleneceğini bir ön görüşmede belirlemektedir. TÜRK-İŞ, 1993 ve 1994 yıllarında olduğu gibi, Türkiye'nin Standartların Uygulanması Komitesi'nde incelenmesini talep edecektir.

TÜRK-İŞ'in 1994 yılında yaptığı başvuru üzerine ILO Yönetim Kurulu kararı uyarınca ILO Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi'nde 87 sayılı Sözleşmeyi ihlal iddiasıyla başlayan 1810 sayılı Dava ise ayrıca sürmektedir.

TÜRK-İŞ'TEN KONFEDERASYONLARA ÇAĞRI

TÜRK-İŞ, 6-23 Haziran 1995 günleri toplanacak olan Uluslararası Çalışma Örgütü Uluslararası Çalışma Konferansı ile ilgili olarak 29 Mayıs 1995 günü DİSK, HAK-İŞ ve Kamu Çalışanları Sendikaları Konfederasyonu'na aşağıdaki yazıyı göndermiştir.

"Uluslararası Çalışma Örgütü Anayasası'nın 3. maddesinin 5. fıkrası uyarınca, Uluslararası Çalışma Konferansı'nın 6-23 Haziran 1995 günleri toplanacak olan 82. oturumuna Türkiye İşçi Delegesi olarak, ülkemizde işçileri ve diğer ücretlileri en fazla temsil niteliğine sahip kuruluş olan TÜRK-İŞ'in Genel Başkanı Bayram Meral katılacaktır. Türkiye İşçi Delegesi Bayram Meral, 12 Haziran 1995 günü Uluslararası Çalışma Konferansı Genel Kurulunda yapacağı konuşmada ülkemizde işçilerin, memurların, sözleşmeli personelin, emeklilerin, işsizlerin, işçi sendikalarının ve kamu çalışanları; sendikalarının ve ayrıca genel olarak ülkemizin önemli sorunlarını dile getirecektir. Türkiye İşçi Delegesi Bayram Meral, ayrıca, Standartların Uygulanması Komitesi'nde yapacağı konuşmada da, Hükümetin 98 sayılı ILO Sözleşmesi'ni uygulamasına ilişkin eleştirileri dile getirecektir.

DİSK, HAK-İŞ ve Kamu Çalışanları Sendikaları Konfederasyonu'nun bu konudaki görüşlerinin Türkiye İşçi Delegasyonu'na iletilmesi, bu faaliyetlerin tüm çalışanlar açısından daha yararlı sonuçlar yaratmasına katkıda bulunacaktır.

T. ÇİMSE-İŞ GENEL KURULU YAPILDI

Türk-İş'e bağlı T. Çimse-İş Sendikası 14. Olağan Genel Kurul'u 27-28 Mayıs 1995 tarihinde Ankara'da yapıldı.

Genel Kurulda Divan Başkanlığı'na Türk-İş Genel Başkanı Bayram Meral, yardımcılığına ise Türk-İş Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç seçildiler.

Toplantıda bir konuşma yapan Bayram Meral, Hükümetin artık çalışanlardan fedakarlık beklememesini belirterek, "Ülkenin birçok önemli sorunu var. Hükümet bizden fedakarlık istedi. İşsizlere iş bulacağını, işçinin, memurun ekonomik ve sosyal durumunu düzelteceğini, emeklileri rahatlatacağını söyledi. Biz de bu çağına uyduk, ve üzerimize düşeni yaptık. Ülkenin sorunlarının çözülmesi için, terörün bitmesi için çok fedakarlık yaptık. Ancak bize vad edilenin hiçbiri gerçekleşmedi. Bizim yaptığımız fedakarlık başkalarına gitti. Bu ülkede artık emek değil para para ediyor. Ancak Hükümet artık bizden fedakarlık bekle-

mesin. Bizim tek kuruluşluk fedakarlık yapacak durumumuz yoktur." dedi.

Genel Kurul'un açış konuşmasını yapan T. Çimse-İş Genel Başkanı Tamer Eralan da konuşmasında çalışanların genel ekonomik ve sosyal sorunlarına değindi. Eralan:

"Bugün ülkemizde çalışanlar ciddi sorunlarla karşı karşıyadır. Özelleştirme, işten çıkarmalar, zorunlu emeklilik, taşeronluk gibi uygulamalarla sendikacılık hareketi çökertilmek istenmektedir. Enflasyon hızla artma eğilimine girmiş, yatırımlar durmuş, işsizlik inanılmaz boyutlara gelmiştir. Ülkemiz hala anti-demokratik yasalarla yönetilmektedir.

Bütün bu olumsuz koşulların aşılmasında, tüm çalışanların mücadelelerini birlik, beraberlik ve dayanışma ile sürdürülmesini zorunlu kılmaktadır.

Sendikamız sorunlar karşısında çözümler üretmek, mücadele yönetmelerin belirleyip uygulamak amacıyla her türlü özverili çalışmayı yapmaktadır" dedi.

Genel Kurul'un 2. gününde iki liste halinde gidilen seçimler sonucu sendikanın yönetim kurulu şu şekilde oluştu:

Genel Başkan: Tamer Eralan

Genel Sekreter: Mehmet Selçuk

Genel Mali Sekreter: Şaban Çakmak

Genel Eğitim Sekreteri: Şeref Tatar

Genel Teşkilat Sekreteri: Erdem Talu

BASS GENEL KURULU YAPILDI

MERAL : "Bu ülkede TÜRK-İŞ vardır, TÜRK-İŞ olduğu sürece hükümetler yanlış yapamazlar."

TÜRK-İŞ'e bağlı BASS (Banka ve Sığorta İşçileri Sendikası) 13. Olağan Genel Kurulu 27-28 Mayıs 1995 günü yapıldı. Tes-İş salonunda yapılan Genel Kurul'da bir konuşma yapan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, ülkenin birliği ve bütünlüğü için çalışanlar olarak fedakarlıkta bulunduklarını, ancak karşılığını alamadıklarını belirterek, hükümetin artık çalışanlardan fedakarlık beklememesini istedi.

Meral konuşmasına şöyle devam etti: "Sorunların çözülmesi amacıyla işbaşındaki iktidar 500 gün süre istedi ve birçok vaatle bulundu ancak, bu vadelerin hiçbirini bugüne kadar yerine getirilmedi. TÜRK-İŞ siyasetçilerin ve hükümetlerin yanlışlarını dile getiren bağımsız bir kuruluştur. SSK'dan emekli olma yaşının yükseltilmesiyle çalışanların haklarına yeni bir darbe indirilmeye çalışılıyor. Biz bu tasarı karşısında en geniş tepkimizi ortaya koyarak meydanları doldurduk. Bu ülkede TÜRK-İŞ vardır, TÜRK-İŞ olduğu sürece de hükümetler yanlış yapamazlar" dedi.

Genel Kurul'un açış konuşmasını yapan BASS Genel Başkanı Turgut Yılmaz da konuşmasında özetle şu görüşlere yer verdi.

"Avrupa Topluluğuna üye hiçbir ülkede banka çalışanlarının grev hakları yasaklanmış değildir. Bırakın Avrupa'yı dünyada Sri Lanka ve Bangladeş dışında hiçbir ülke de böylesi bir ayıp yaşamamaktadır. Banka sektöründeki grev yasağı durumun sürmesi dahi, bizim Avrupa Topluluğuna girmemizi engelleyecek önem taşımaktadır.

Türkiye'de banka sektöründe çalışan yaklaşık 160 bin kişi bulunmakta-

dır. 160 bin çalışan içinde sendikal örgütlenme hakkı bulunanların sayısı yaklaşık 70 bindir. Ancak sendika çatısı altında örgütlenenlerin sayısı 60 bindir. 90 bin banka çalışanı ise sendikalaşma hakkından yoksundur. Bu durumda Türkiye'de banka çalışanlarının sadece yüzde 37'si sendikal haklardan yararlanıyor demektir. Ancak bunlarında grev hakkı yoktur.

İşkolunun güçlü sendikalarından olan BASS Sendikası, yıllardır Banka sektöründeki haksız grev yasağı uygulamasının sona erdirilmesi için mücadele etmektedir. Parlamento'da grubu bulunan tüm siyasi parti temsilcileriyle defalarca görüşmeler yapılmıştır. Hiç bir siyasi parti temsilcisi, banka sektöründeki grev yasağı uygulamasını haklı bulduğunu ifade etmemiştir. Tam aksine bu yasağın kaldırılması gerekliliği savunulmuştur. Ancak her ne hikmetse bu konuda hiç bir olumlu adım atılamamıştır.

13. Olağan Genel Kurulumuz aracılığıyla Parlamenta bir kez daha çağında bulunarak, ülkenin üzerinde kanbur olan bu ayıptan kurtarılmasını talep ediyoruz.

Banka emekçileri grev hakları olmasa da, insan olmaktan kaynaklanan haklarını kullanarak onurlu direnişlerle mücadelelerini sürdürmekten geri kalmamışlardır. İşkolu mücadelesine altın harflerle yazılan Osmanlı Bankası emekçilerinin, 1993 yılı toplu iş sözleşmesi döneminde gerçekleştirdiği eylemler bunun önemli göstergesi olmuştur."

Genel Kurul'un ikinci gününde yapılan seçimlerde sendika yönetimi şöyle oluştu:

Genel Başkan	: Turgut Yılmaz
Genel Sekreter	: Kıyasettin Koç
Genel Mali Sekreter	: Kemal Aktaş
Üyeler	: Oyal Yılmaz İkram Akyüz Mustafa Caram A. Kadir Mungan Semih Özcan Oğün Bilim

* Dergimiz yayıma hazırlandığı sırada Sendika Yönetim Kurulunda görev dağılımı henüz yapılmamıştı.

ASGARİ ÜCRET TESBİT KOMİSYONU TOPLANDI

B. MERAL: "TÜRK-İŞ olarak talebimiz, gerçekçi bir asgari ücretin belirlenebilmesi için savunduğumuz ilkelerle birlikte, koalisyon hükümetinin ortak protokol ve hükümet programında yeralan görüş ve politikalarının asgari ücret belirleme çalışmalarına yansmasıdır"

- Asgari ücret Tespit Komisyonu'nun ilk toplantısında taraflar, asgari ücret ile ilgili görüş ve yaklaşımlarını belirttiler.

Asgari Ücret Tespit Komisyonu, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanının çağrısı üzerine 2 Mayıs 1995 günü toplandı. Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun açılışında bir konuşma yapan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral konuşmasında şu görüşleri savundu:

"Asgari Ücret Tesbit Komisyonu'nu asgari ücret yürürlüğe girdiği tarihten 8 ay sonra bugün yeniden toplantıya çağırarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakan Sayın Aydın Güven Gürkan'a teşekkür ediyorum.

Ancak şunu da hemen ifade etmeliyim ki, geçtiğimiz yıl yaşanan olumsuzlukların bu yıl yaşanmamasını, gerçekçi, pazarlık konusu yapılmayan bir asgari ücretin bir an önce yürürlüğe girmesini istiyoruz.

Hatırlayacağınız gibi Asgari Ücret tesbit Çalışmaları sonuçları her yıl Temmuz veya Ağustos aylarında yürürlüğe girerken, geçtiğimiz yıl maalesef ortada hiçbir neden yokken ve yapılan hesaplamalar sonucu rakam da tesbit edilmişken, Hükümetin de işverenle ortak tavır içine girmesi sonucu asgari ücret hem yetersiz hem de geç yürürlüğe girmişti. Bu yıl aynı olumsuzlukların yaşanmasını istemiyoruz.

- Komisyonun 23 Mayıs günü yapılan ikinci toplantısında, tarım ve sanayi kesimini kaspamak üzere ülke genelinde tek asgari ücret belirlenmesi oybirliği ile kararlaştırıldı.

İzlenen ekonomik politikalar sonucu; ekonomi küçülüyor.

İşçi çıkışları artıyor.

Düşük ücretle işçi çalıştırma ortamı yaratılıyor. Toplumsal huzursuzluk tırmandırılıyor.

Asgari ücretin düşük tesbit edilmesi nedeniyle genel ücret olumsuz etkilenmekte,

Özellikle, ucuz işgücünün yaratılmasına katkıda bulunmaktadır.

Sosyal Sigortalar Kurumu ve devlet bütçesi gelir kaybına uğratılmaktadır.

Dünyada kitle iletişim araçlarının gelişmesine bağlı olarak insanlarımız ülke çapındaki eşitsizliğin giderek daha fazla farkına varmaktadır.

Ülke çapındaki yakanlıkların arttığı bu dönemde insanların temel gereksinimlerini karşılama açısından maalesef eşitsizlik giderek artmaktadır.

Sonuç olarak insanların beklentileri ile gerçek kapasiteleri arasındaki fark hiçbir zaman bu kadar büyük olmamıştır.

Oysa işçiler de, toplumun diğer üyeleri gibi insan onuruna uygun bir yaşama hakkına sahiptir.

- Komisyon üçüncü toplantısını 7 Haziran 1995 günü yapacak.

Bu hakkı gerçekleştirme amacına yönelik önemli uygulamalardan biri de asgari ücrettir.

Ücretlerin asgari düzeyinin belirlenmesi ile işçilerin ve ailelerin ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir gelir ve yaşama standartının en az düzeyi belli olmaktadır.

Çünkü Asgari ücretin, herşeyden önce uygar ve çağdaş bir toplum içinde yaşayan bir işçinin ailesiyle birlikte olan ihtiyaçlarını karşılayan bir ücret olması gerekir.

Nitekim, asgari ücret tanımında da; "işçinin gıda, konut, giyim, sağlık, ulaşım ve kültür gibi zorunlu ihtiyaçlarını günü fiyatları üzerinden asgari düzeyde karşılanması" öngörülmüştür. Asgari ücretin saptanmasında sosyal durumun gözönünde bulundurulması gereğine de mevcut yönetmelikte yer verilmektedir.

Bugün ele geçen net asgari ücret 2.834.428.- liradır.

Buna karşın bırakınız konut, giyim, sağlık, ulaşım harcamalarını Konfederasyonumuz Araştırma Merkezi tesbitlerine göre; dört kişilik bir ailenin sadece aylık gıda harcaması tutan bugün en az 8.941.000.-lira olmak zorundadır.

Koalisyon Hükümetinin göreve başladığında tesbit ettiği ilk asgari ücret brüt 204 ABD doları, net olarak 128 ABD doları ederken, aynı asgari ücret Koalisyon Hükümeti zamanındaki 3 tesbitten sonra bugün brüt olarak 98 ABD doları net olarak da 67 ABD doları veya düzeyine gerilemiştir.

Çağdaş batıyla bütünleşme çabasındaki Türkiye'de insanca yaşamak için verilen ücret 67 ABD dolarıdır. Yani, net 2.834.428.- Liradır.

Asgari ücretin son tesbiti olan 1 Eylül 1994'den bu yana geçen 8 aylık sürede meydana gelen aşınma bile yüzde 38.3 düzeyindedir. Bu süre içerisinde bazı temel gıda maddelerinde % 100'lere ulaşan fiyat artışları vardır.

Örneğin Asgari ücretli bir çalışan:

1 kilo et için

Eylül'94 de 10 saat 30 dakika çalışırken,
Bugün 17 saat 28 dakika,

1 kilo kuru fasulye için

3 saat 56 dakika çalışırken,
Bugün 6 saat 16 dakika,

1 kilo ekmek için

1 saat 50 dakika çalışırken,
Bugün 2 saat 23 dakika,

1 kilo süt için

1 saat 19 dakika çalışırken,
Bugün 2 saat 24 dakika,

çalışmak durumuyla karşı karşıyadır.

Bu olumsuzlukların yanında, ağır geçim şartları içinde hergün ekonomik mucize gerçekleştirmek durumunda bulunan asgari ücretli çalışanlardan asgari ücret kavramı ile bağdaşmayan bu ücretten her ay 651.488.- lira gelir vergisi kesilmektedir.

Asgari Ücretten yapılan toplam kesinti 1.339.322.- liradır.

Koalisyon Hükümeti 11.8.1992 gün ve 3824 sayılı yasa ile asgari ücretin gelir vergisi dışında bırakılması konusunda yetki almıştır. Hükümet, bu yetkisini çalışanlardan yana kullanmak yerine çalışanların vergi yükünü artırmayı yeğlemektedir.

Bu yıl başında özellikle asgari ücretliler için önemli olan özel indirim tutarı yüzde 50 artırılmıştır. Oysa sermaye kesimi için, kendilerini enflasyona karşı koruyacak yeniden değerlendirme oranı dahi yüzde 107.6 düzeyinde artırılmıştır. Bu şekilde yüksek enflasyon ortamında ya-

Asgari Ücret Tesbit Komisyonunda işçi kesimi TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç'ın başkanlığında beş üyelik bir heyetle temsil ediliyor.

pılan zammın bir kısmı vergi yoluyla geri alınma yoluna gidilmiştir.

Olumsuz yapıyı ortaya koyacak daha birçok örnek vermek mümkün, ancak daha fazla uzatmak istemiyorum.

Bizim, TÜRK-İŞ olarak asgari ücret konusuna önem vermemizin nedeni, yalnızca sendikali işçilerin değil, aynı zamanda hayatını aldığı ücretle sürdüren her kesin temsilcisi olmamızdır.

Günümüz Türkiye'sinde 8 milyon dolayındaki ücretlinin yaklaşık yansı asgari ücret düzeyinde bir gelirle yaşamını sürdürmek durumundadır.

Bu nedenle, özellikle sendikasız işçilerin önemli bir bölümünün sorunu olan düşük asgari ücretin en kısa sürede ilkelimiz doğrultusunda yükseltilmesi son derece önemlidir.

TÜRK-İŞ olarak biz, gerçekçi bir asgari ücretin belirlenebilmesi için;

- Asgari ücretin işçiye net olarak ödenmesi,
- Asgari ücret tesbitinde işçinin ailesi ile birlikte dikkate alınması,
- Asgari ücret çalışmalarında besin-iç-besin dışı harcama oranlarının günün koşullarına göre dikkate alınması,
- Asgari ücretin hakça gelir dağılımını sağlamaya yönelik olması, gerektiğini savunuyoruz.

Talebimiz gerçekçi bir asgari ücretin belirlenebilmesi için savunduğumuz ilkelerle birlikte, koalisyon hükümetinin ortak protokol ve hükümet programında yer alan görüş ve politikalarının as-

gari ücret belirleme çalışmalarına yansımasıdır.

Ülkemizde çalışma hayatı, önümüzdeki yıllarda sınırlı kazanıp, zorunlu harcamaların yaşamı ile sınırsız kazanıp, sınırsız ve sorumsuz harcamaların mücadelesine şekillenecektir.

Bu düşüncelerle, bu yıl yapılacak olan çalışmalarda "geçmiş dönemlerde ve özellikle geçtiğimiz yıl olduğu gibi, sözde nedenlerle yetersiz ve dolayısıyla gerçekçi olmayan bir asgari ücretin tesbit edilmeyeceğini umuyor ve Asgari Ücretin biran önce belirlenerek yürürlüğe girmesini bekliyoruz."

1475 Sayılı İş Yasasının 33. maddesi gereğince, sanayi ve hizmet kesiminde çalışan işçilerin asgari ücretini yeniden belirlenmesi görevini yürütecek Komisyon'da işçi kesimi TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç başkanlığından beş üyelik bir heyetle temsil ediliyor.

Sanayi kesimi komisyonunda TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç, Şeker-İŞ Genel Başkanı Hikmet Alcan, TEKSİF Genel Sekreteri, Zeki Polat, Yol-İŞ Genel Başkan Yardımcısı Fikret Barın, Haber-İŞ Genel Başkanı Cengiz Teke Tanım kesimin komisyonunda ise Orman-İŞ Genel Başkanı Selahattin Güngör, Basın-İŞ Genel Başkanı Ali Ekber Güvenç, Tezkoop-İŞ Genel Başkanı Ahmet Tamer, Koop-İŞ Genel Başkanı Ahmet Balaman ve Tarım-İŞ Genel Sekreteri Zeki Kara bulunuyorlar.

DENİZER ZONGULDAK'TA BASINLA SÖYLEŞİDE BULUNDU

"Halkın gündemi ile Meclisin gündemi farklı"

Türk-İş Genel Sekreteri ve Genel Maden-İş Genel Başkanı Şemsi Deniz 18 Mayıs 1995 günü bir basın toplantısı düzenleyerek, kamu işyerlerinde çalışan 760 bin işçinin devam etmekte olan toplu iş sözleşme görüşmeleri ile yeni Emeklilik Yasa Tasarısı ve Özelleştirme konularında açıklamalarda bulundu.

Denizer basın sohbetinde özetle şunları söyledi.

"SÖZLEŞMELER SERT GEÇECEK"

"TTK ve MTA sözleşme görüşmeleri devam ediyor. Ücret görüşmeleri daha sonra olacak. Diğer maddeler ele alınıyor. Türk-İş'e bağlı sendikaların oluşturduğu Kamu Sözleşmeleri Koordinasyon Kurulu 23 Mayıs günü Ankara'da toplanarak 760 bin işçiyi kapsayan sözleşme görüşmelerinde gündeme getirilecek olan ücret politikasını belirleyecek. 5 Nisan Kararları ülke ekonomisini çok etkiledi. Ekonomi küçüldü. Çalışanların ücretleri erdi. Bu şartlarda yapılan sözleşme görüşmelerinin geçtiğimiz yıllara göre sert geçmesini beklemek normaldir.

"HALK ÖZELLEŞTİRMeye KARŞI"

"1988'de kar eden birçok KİT bugün zarar eder duruma getirildi. Teşvikler, krediler siyasi gruplarca yandaşlara yönlendirildi. Başarılı yöneticiler görevlerinden alındı. Özel bankaların paraları yüksek faizlerle KİT'lere kullanıldı. Yüksek faizle batırma politikası izlendi. temel amaç liberal ekonominin gerektirdiği gibi kamusal kuruluşları tasfiye etmektir. buraları yandaşlara peşkeş çekmektir. Bunun için alt politikalar oluşturuldu ve KİT'ler vergileri tüketen kamburlar olarak hedef yapıldı.

Özelleştirme Yasası Meclisten geçti. Karşı olduğunu söyleyerek Meclise gelenler net tavır almadı.

TÜRK-İŞ GENEL SEKRETERİ
ŞEMSİ DENİZER

Üzerine düşeni yapmadı. Özelleştirmeye karşı demokratik kitle örgütleri ve sendikalar Meclis dışında kılıyor. Karşı politika Meclise taşınmadı."

"TTK'ya YATIRIM ŞART"

Zonguldak halkının mücadelesi TTK'yı kapatma düşüncesini ortadan kaydırdı. Verdiğimiz mücadele ile taşkömürünün ülkemiz için önemini ilgililere ve kamuoyuna anlatabildiğimiz görüldü. 5 Nisan Kararlarının sadece TTK ile ilgili bölümü ortadan kalktı. Gerek hep beraber sesimizi yükselterek gereksekulis çalışmalarıyla bunu başardık. Şimdi sözleşmede de aynısını yapmamız gerekiyor. Kapatma zararını kaldırmak yetmez. TTK'ya yatırım yapılması şarttır. Yatırım olmazsa gelecek yine belirsizdir. Yatırım yapılması, üretim artışı, verimli ve karlı bir Kurum yaratmak hedefimizdir.

"MECLİS YENİLENMELİ"

Koalisyon Hükümetinin ve Parlamento'nun halk nezdinde güvenini yitirdiği izlenimi var. Parlamento'nun

zayıflığı devleti zedeler. Devletin işlemesi, güçlenmesi, iyi yönetilmesi için Meclisin yenilenmesi gerekiyor.

Türk-İş yılın ikinci yarısında erken seçim yapılmasını savunuyor. Bunun için gerekeni yapacaktır."

"ÜCRET HESABINDA HIÇ

YANILMADIK"

"Biz hiçbir zaman ne olursa olsun yüksek zam alalım anlayışında olmadık. Geçinme endeksi var. Mutfak giderleri hesabı var. Bütün bunların hesabını yaparak, Ülke ve Kurum gerçekliğini gözönüne alarak tesbitlerimizi yapıyoruz. Bugüne kadar hesabımızda hiç yanılmadık. Elbetteki pazarlık marjımız oldu."

"YAPAY GÜNDEM

YARATILIYOR"

"Cuma gündeme getirilmesini doğru bulmuyorum. Yapay gündem yaratılıyor. Mezarda emekliliği getirecek olan yeni yasa tasarısı ve demokratikleşme çabaları özellikle unutturulmak isteniyor. Halkı gündemi ile Meclisin gündemi birbiri ile bağdaşmıyor."

"MEZARDA EMEKLİLİĞE İZİN

VERMEYECEĞİZ"

"SSK yeniden yapılanmalı. Bunun imkanları gösteren tasarımızı ilgililere, Bakanlığa sunduk. Yasalaştırmaya çalışılan tasarı emekli maaşlarına artış getirmiyor. Tasarı yasalaşırsa bütün Türkiye'yi ayağa kaldıracacağımızı ifade ettik. Büyük mitinglerimiz Ankara'da Tasarı Meclise geldiği tarihte yapılacak. Tasarı geri alınıncaya kadar devam edecek. Bunun adını siz koyabilirsiniz. Mezarda emekliliğe kesinlikle izin vermeyeceğiz.

ORTAK TALEPLER İÇİN ORTAK MÜCADELE'YE HAZIR OLMALIYIZ

Kamu kesiminde örgütlü bütün sendikalar yeni dönem toplu iş sözleşmesi görüşmelerini sürdürmektedir.

Toplu sözleşme masasına oturan bütün sendikaların benzer bir tavır ile karşı karşıya olduğunu gözlemliyoruz. 5 Nisan kararlarını alan Hükümetin güdümünde hareket eden kamu işveren sendikaları, kazanılmış hakları geriye götürme çabası içindedir. Hükümetin ve kamu işverenlerinin genel eğilimi, işletmelerin içinde bulunduğu duruma göre işçi haklarının düzeyini farklılaştırmaktır.

Çok iyi bilmeliyiz ki, bu masum bir talep değildir. Bu girişimin amacı, TÜRK-İŞ düzeyinde oluşturulan birliği parçalamak ve ortak hedefler doğrultusunda koordineli bir biçimde yürütülen mücadeleyi etkisiz kılmaktır.

İşçi hareketi, işletmelerin ekonomik durumuna elbette kayıtsız kalamaz. Kamu kesiminde örgütlü bütün sendikalar ve üst örgütümüz TÜRK-İŞ, Türkiye'de KİT'lerin içine düşürüldüğü sıkıntılarla her zaman ilgilenmiş ve alternatif çözüm önerilerini her fırsatta kamuoyuna açıklamıştır. Ancak, bugün kamu işletmeleri ekonomik sıkıntı içindeyse, bunun sorumlusu, sendikaların uyarılarını dikkate almayan ve işçilere ve örgütlülerine danışmadan hatalı kararlar da ısrar eden hükümetlerdir. Dünya Bankası'nın talimatlarıyla, özelleştirmeye hazırlık olarak bütün kamu işletmeleri çöküşün eşiğine getirilmiştir. Bu koşullar altında, işletmelerin durumuna göre farklı ücretler ve farklı düzenleme-

TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri
ENVER TOÇOĞLU

ler önerisini işçi hareketinin kabul etmesi mümkün değildir.

TÜRK-İŞ düzeyinde oluşturulan Kamu Koordinasyon Kurulu, tümüyle bilimsel verilere dayandırılan raporunu hazırlamış ve taleplerini gerçekçi bir biçimde belirlemiştir.

Taleplerimiz, üyelerimizin satınalma gücünün korunmasını hedeflemektedir. Sıfır zam ya da işletmenin durumuna göre ücret ayarlaması gibi işveren tekliflerini ciddiyyetten uzak ve işçi hareketinin gücünü gözardı eden tahilsiz bir girişim olarak değerlendiriyoruz.

Bizim için geçerli olan Kamu Koordinasyon Kurulu'nun raporu ve bu rapordaki bilimsel verilere dayanan taleplerdir.

Geçmiş i unutamyoruz. 1980 sonrasında elimizi verdiğimizde kolumuzu kapıtdığımızı gördük. Hem ücretlerimiz geriledi, hem de pekçok demokratik hakkımızı kaybettik. Bunlardan bir kısmını ancak 1989 Bahar Eylemleri ile

başlayan bir mücadele süreci içinde geri alabildik. Yine de, 1982 yılında genarallerin çıkarttığı utanç Anayasası'ndaki kısıtlamalar ve çeşitli yasaların sendikal hak ve özgürlüklere aykırı hükümlerinden pekçoğu hâlâ yürürlükte.

Daha 12 Eylül askeri darbesinin gaspettiği haklarımızın tümünü geri alamamışken, kazanabildiklerimiz de tekrar elimizden alınmaya çalışılıyor. Bu, işçi hareketine ve sendikalara yönelik bir saldırıdır ve saldırıya uğrayanların doğal tepkisi neyse, o şekilde cevaplanmalıdır.

Yeni bir hak kolay kazanılmıyor. Kaybedilen hakları tekrar yerine koyabilmek de çok zor. Bu nedenle, ücretlerimizi 1988 yılındaki düzeye indirmek isteyenlere, bizi kazanılmış haklardan vazgeçmeye zorlayanlara, sosyal güvenlik haklarımızı gaspetmek için yasa tasarıları hazırlayanlara karşı mücadele etmek zorundayız.

Sermaye çevrelerinin etkisialtında olan Hükümet bilmelidir ki, işçi hareketi, 1980'li yılların başında işçi hareketi değildir. Bugün, gerçekleri gören, dünyadaki ve Türkiye'deki gelişmeleri yakından izleyen bilinçli ve kararlı bir işçi hareketi vardır. İşçiler ortak hedefler için ortak mücadelenin lokomotif olmaya devam edecektir.

Hükümeti ve sermaye çevrelerini işçilerin haklı taleplerini ve bu talepler doğrultusunda mücadele kararlılığını dikkate almaya davet ediyoruz.

TÜRK-İŞ/İLO ÇALIŞAN ÇOCUKLAR VE GENÇ İŞÇİLERİN SORUNLARI VE ÇÖZÜM YOLLARI ULUSAL SEMPOZYUMU İZMİR'DE YAPILDI

S. KILIÇ: "TÜRK-İŞ çalışan çocuk ve gençlerin sorunlarını tartışmak, bu soruna kamuoyunun dikkatini çekmek, etkili çözüm yolları bulmak amacıyla bu faaliyetleri önümüzdeki günlerde de aktif bir şekilde yerine getirecek siyasal iktidarlara alternatif politikalar sunacaktır"

▪ Sempozyuma TÜRK-İŞ'e bağlı sendikalardan şube başkanı, şube yönetim kurulu üyesi ve işçilerden 105 kursiyer katıldı.

▪ TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç, İzmir Valisi Kutlu Aktaş, İzmir Büyükşehir Belediye Başkan Yardımcısı Ertan Ülkü, İLO Türkiye Temsilcisi Rüçhan Işık, TİSK Genel Sekreteri Kubilay Atasayar, ÇSGB Müsteşar Yardımcısı Abdülhalik Berber ve TÜRK-İŞ İzmir Bölge Temsilcisi Mustafa Kundakçı'nın açılış konuşmalarını yaptığı Sempozyuma TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri Özdeş de katıldı.

TÜRK-İŞ/İLO Çalışan Çocuklar ve Genç İşçilerin Sorunları ve Çözüm Yolları Ulusal Sempozyumu 16-18 Mayıs 1995 tarihinde İzmir'de yapıldı.

TÜRK-İŞ, genç işçilerin sorunlarını tartışmak, bu soruna kamuoyunun dikkatini çekmek, etkili çözüm yolları bulmak amacıyla geçmiş yıllarda gerçekleştirdiği ulusal sempozyumu, bu yıl çalışan çocuklar konusunu da dahil ederek "Çalışan Çocuklar ve Genç İşçilerin Sorunları ve Çözüm Yolları Ulusal Sempozyumu" başlığıyla gerçekleştirdi.

Sözkonusu sempozyumda; TÜRK-İŞ Çalışan Çocuklar Bürosu'nun çalışmalarını hakkında bilgi verilmesinin yanı sıra çalışan çocukların ve genç işçilerin sorunları, iş hukuku, sosyal güvenlik, işçi sağlığı-ış güvenliği, sağlık, eğitim, çıkarlık ve mesleki eğitim, istihdam ve demokratik haklar ana başlıklarıyla tartışıldı.

Açılış konuşmalarının TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih KILIÇ, İzmir

Valisi Kutlu AKTAŞ, İzmir Belediye Başkan Yardımcısı Ertan Ülkü, İLO Türkiye Temsilcisi Rüçhan IŞIK, TİSK Genel Sekreteri Kubilay ATASAYAR, TÜRK-İŞ İzmir Bölge Temsilcisi Mustafa KUNDAKÇI ve Ç.S.G.B. Müsteşar Yardımcısı Abdülhalik BERBER tarafından yapıldığı ve

TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri ÖZDEŞ'in hazır bulunduğu sempozyumda Genel Eğitim Sekreteri KILIÇ özetle şu görüşlere yer verdi:

"Bugün demokratikleşme, Gümrük Birliği gibi konuların ülkemizin gündeminde bulunduğu ve sosyal sigortalar

mevzuatı değişikliğiyle beraber çalışanları yakından ilgilendiren özelleştirme ve taşeronlaştırma gibi çalışma hayatımızı olumsuz etkileyen pek çok konunun tartışıldığı bir dönemde Türkiye'nin önemli ve ulvi konusu olan çalışan çocukların mağduriyetini, sorunlarını tartışıyoruz. 60 milyona yakın nüfus içerisinde 10 milyona yakın genç nüfusun 3,5 milyonunu bulan çocuklar ucuz işgücü olarak çalıştırılmakta, çocuk işçiliği istismarı edilmektedir.

Yaptığımız araştırmalara göre, çocukların çalıştırılma nedenleri hızlı kentleşme, göç, gelir dağılımındaki bozukluklar nedeniyle düşük gelirli aile çocukları yeterli eğitim alamadan çalışmaya hayatına erken yaşta başlamaktadırlar. Çocuğun erken yaşta çalışma hayatına atılması, çocukları hem ruhsal hem de fiziksel olarak olumsuz etkilemektedir. Bu olumsuz durumun ortadan kaldırılması için uluslararası standart ve normların yakalanmasının, İŞİG tüzüklerinin yerine getirilmesi, devletin yaptırım gücü, işverenlerin sorumluluğu ve sendikaların da katılı ile üçlü yapı çerçevesinde ortak çalışmanın yararlı olacağına inanıyorum."

Oturum başkanlığını TEKİGIDA-İŞ Ege Bölgesi Yönetim Kurulu Üyesi Turan AYBER'in yaptığı "İş Hukukunda Çocuk İşçiler" başlıklı birinci oturumda Prof. Dr. Fevzi Demir ve Doç. Dr. İrfan Yazman birer tebliğ sundular. TÜRK-İŞ Hukuk danışmanı Av. Arda ŞAYLAN, İzmir Meksa Projeler Başkanı Ali ONAT ve Ç.S.G.B. Baş İş Müfettişi Muzaffer DELİCE konuyla ilgili görüşlerini açıkladılar.

Oturum Başkanlığını TES-İŞ 1 Nolu Şube Başkanı Mazhar KARABULUT'un yaptığı "Çocuk İşçilerin Karşılıklı Riskler ve Alınması Gereken Önlemler" başlıklı ikinci oturumda Ç.S.G.B. İş Teftiş Kurulu Başkan Yardımcısı Doğan KESKİN bir tebliğ sundu. TÜRK-İŞ Çalışan Çocuklar Bürosu Müdürü Özcan KARABULUT, İLO-İPEC Ulusal Koordinatörü Aylin GÖÇER, Fişek Enstitüsü Müdürü Gürhan FİŞEK, TİSK Genel Sekreter Yardımcısı Bülent PİRLER ve Doç. Dr. İsmail TOPUZOĞLU tartışma grubunu oluşturdular.

Oturum başkanlığını YOL-İŞ İzmir 1. No'lu Şube Başkanı Özer ÇAKIR'ın yaptığı "Genç İşçilerin İstihdamı" başlıklı üçüncü oturumda Prof. Dr. Meryem KORAY bir tebliğ sundu. BELEDİYE-İŞ İzmir

1 Nolu Şube Başkanı Erşen GÖRGÜN, İ.İ.B.K. İzmir Bölge Müdürü Aziz TAŞKIN, İzmir Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği Başkan Vekili Yılmaz ÖNKAHRAMAN, İzmir Ticaret Odası Uzmanı Orkun ÖZBEK ve İzmir MEKSA Projeler Başkan Yardımcısı Dilek UZUNDEMİR tartışma grubunda yer aldılar.

Oturum başkanlığını PETROL-İŞ Ali ağa Şube Başkanı Mustafa ÖZTAŞKIN'ın yaptığı "Genç İşçilerin Mesleki Eğitim Sorunları" başlıklı dördüncü oturumda Doç. Dr. Nükhet AYAT bir tebliğ sundu. TÜRK-İŞ Manisa İl Temsilcisi Nihat OLCA, MEB Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü Şube Müdürü Mehmet ÖZTÜRK, Dr. Tunç DEMİRBİLEK ve TÜRK-İŞ Eğitim Uzmanı Necati BALTA tartışma grubunu oluşturarak görüşlerini açıkladılar.

Oturum başkanlığını TÜRK-İŞ İŞİG Uzmanı Sebahattin DERTLİ'nin yaptığı "Genç İşçilerin Sosyal Güvenlik Hakları ve Sağlık-Güvenlik Riskleri" başlıklı beşinci oturumda Prof. Dr. Ayten EGEMEN ve Prof. Dr. Ali Nazım Süzer GİNER tebliğ sundular. TÜRK-İŞ Sosyal Güvenlik Uzmanı H. Avni YAZICI, İSGÜM Adana Bölge Laboratuvar Şefi Yıldız ÜNER ve Ç.S.G.B. Baş İş Müfettişi Sibel BAYÇIN tartışma grubunu oluşturarak konuyu kendi ilgi alanları ve kurumlarının görüşleri çerçevesinde yaklaştılar.

Medyanın büyük ilgi gösterdiği sempozyumun sonunda beş oturumda tartışılan konular toplu olarak değerlendirildi ve bir sonuç bildirgesi hazırlandı. Sonuç bildirgesi yan sütunlarda sunulmaktadır.

ÇALIŞAN ÇOCUKLAR ve GENÇ İŞÇİLERİN SORUNLARI ve ÇÖZÜM YOLLARI ULUSAL SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ

TÜRK-İŞ'in öncülüğünde ILO'nun katkısıyla, çeşitli kurum ve kuruluş temsilcilerinin sundukları bildiriler ve yaptıkları konuşmalarla, TÜRK-İŞ topluluğunun değerli üyelerinin aktif katılımıyla ilginin üst düzeyde olduğu, canlı verimli bir sempozyum gerçekleştirildi.

Bu sempozyum, ülkemizde çalışma hayatında pekçok sorunun, krizin yaşanmakta olduğu, sıkıntılı bir dönemde yapıldı: Siyasal iktidarın 'mezarda emeklilik' denilen tasarının Meclisten geçirilmeye çalışıldığı, asgari ücretin yetersiz, özelleştirme politikalarının uygulanmaya çalışıldığı, işten çıkarmaların yoğunlaşarak işsizliğin arttığı, iş güvencesinin bulunmadığı ve 1995 Yılı Kamu Kesimi Toplu İş Sözleşmelerinin gündemde bulunduğu ve bu ana başlıklarla vermeye çalışan konular ve bu alanlarda yaşanan olumsuzlukların, sıkıntının endüstriyel ilişkileri gerginleştirdiği bir ortamda "Çalışan Çocuklar ve Genç İşçilerin Sorunları ve Çözüm Yolları Sempozyumu'nun gerçekleştirildiği bu üç günde bir kez daha görüldü ki, çalışan çocuklar ve genç işçilerin sorunları ve çözüm yolları çalışma hayatımızda, endüstriyel ilişkilerimizle daha doğrusu ülkemizin gündeminde bulunan pekçok konuyla yakından ilgili.

Başka bir ifadeyle söylenecek olursa, üçüncü oturumda ifade edildiği gibi, çalışan çocuklar ve genç işçilerin sorunları ve bunun çözüm yolları ülkemizin genel olarak sistemiyle ilgili; eğitimle istihdamla, yatırımla, sosyal politikalarla, siyasal iktidarların tercihleri ve uyguladıkları sosyo-ekonomik politikalarla birlikte ele alınmalıdır.

TÜRK-İŞ, çocuk ve gençlerimizin karşı karşıya oldukları sorunları, ülkemizin diğer alanlarında olduğu gibi kendi sorumluluk alanında bir görev olarak kabul etmekte, çalışan çocuk ve genç işçilerin sorunları konusundaki görüş ve önerilerini her fırsatta, her platformda dile getirmektedir.

TÜRK-İŞ çalışan çocuk ve gençlerin sorunlarını tartışmak, bu soruna kamuoyunun dikkatini çekmek, etkili çözüm yolları bulmak amacıyla bu faaliyetleri önümüzdeki günlerde de aktif bir şekilde yerine getirecek siyasal iktidarlara alternatif politikalar sunacaktır.

Çalışan Çocukların ve Genç İşçilerin Sorunlarını çözmek bir sistem sorunu derken, çeşitli kurum ve kuruluşların sorumlulukları gözardı edilmemelidir.

Konunun sosyal tarafları, kurum temsilcileri, üniversite çevreleri, bu platformda bir araya gelerek görüşlerini ifade ettiler.

- Zorunlu eğitimin 8 yıla çıkarılarak, yaygınlaştırılması

- Yasa ve mevzuatlarımızı işlerlik kazandırılması, dağınıklıktan kurtarılması,

- Yasa ve mevzuatlarımızın uluslararası standart norm ve ILO sözleşme ve tavsiye kararlarıyla paralellik taşıması,

- Çocuk ve gençlerimizin yeterli eğitim almaları, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği koşullarına uygun bir çalışma ortamında çalışmaları, çocuk ve gençlerimizin her türlü sömürü ve istismardan korunması,

- 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanununa çerçevesinde çıraklık eğitimi gören çırak sayısının artırılması, eğitimin süre, içerik, standart gibi açılardan iyi düzeye getirilmesi, istihdam imkanlarının sağlanması,

- Kayıtdışı ekonominin kayıtlı hale getirilmesi, enformel sektörü besleyen ve kalıcı hale getiren kesimlere getirilen ek yüklerin kaldırılması,

- Bu konularda ilgili kurum ve kuruluşların işbirliği yapması,

- En önemlisi, çalışan çocuklar ve gençlerimizle ilgili önlemler alınırken, ekonomik ve sosyal boyutun dikkate alınması. Geniş kitleler, çalışanlar yararına politikaların uygulanması. İstihdam ve gelir artıran politikaların izlenmesi, gibi ana başlıklarla sıralanabilecek noktalarda büyük ölçüde birleşildi. Bu konuların daha yoğun tartışılıp olgunlaştırılması karar mekanizmalarını çalıştırıp, siyasi tercihlerin zorlanması, etkilenmesi gerekmektedir.

TÜRK-İŞ, diğer konularda olduğu gibi bu konuyu da kendi görev ve sorumluluk alanında görerek, bu bilinçle sistemi düzelterek, onaracak alternatif politikaları üretmek kamuoyuna sunacak, bundan sonra da sunmaya devam edecek, bunun takipçisi olacak, mücadeleyi sürdürecektir.

HUKUK BÜLTENİ

15

Sendikadan istifa edip bir diğer sendikaya üye olan işçilerin iş akitleri feshedilerek, yerlerine daha fazla işçi alınması feshin sendikal nedene dayandığını gösterir.

YARGITAY

9. HUKUK DAİRESİ

E. 1990/1647

K. 1990/1684

T. 1.11.1990

ÖZET: Üyesi oldukları sendikadan istifa ederek bir başka sendikaya üye olan ve ihbar ve kıdem tazminatı ödenmek suretiyle hizmet akitleri feshedilen bir kısım işçinin yerine, feshi takip eden günlerde daha fazla işçi alınması, davalı işverenin, bu işçilerin hizmet akitlerinin feshedilmesi ve yerlerine yeni işçi alınmasının nedenlerini yeterince izah edememesi feshin, davacının bir sendikaya üye olup olmaması nedenine dayandığını gösterir.

DAVA: Davacı, sendikal tazminatın ödetilmesi-ne karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkeme, isteği kısmen hüküm altına almıştır.

Hüküm süresi içinde taraflar avukatlarıncı temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

KARAR:

1. Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplerle göre, davalının tüm temyiz itirazlarıyla davacının aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir.

2. Mensubu bulunduğu sendika üyeliğinden istifa ederek başka bir sendikaya üye olması nedeni ile hizmet akitinin feshedildiğini iddia ederek 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 31 inci maddesine göre 1 yıllık ücreti tutarında tazminat istemiştir.

Dosyadaki bilgi ve belgelerden, davacı ile birlikte işyerinde çalışan ve üyesi bulundukları sendikadan istifa ederek başka bir sendikaya üye olan bir kısım işçilerin hizmet akitlerinin ihbar ve kıdem tazminatı ödenmek suretiyle feshedildiği ve feshi takiben günlerde, daha fazlası ile işçi alındığı anlaşıl-

maktadır. Davalı bu işçilerin hizmet akitlerinin feshedilmesi ve yerlerine yeni işçi alınmasının gerektirici sebeplerini yeterince açıklayıp izah edememiştir. Olayın cereyan şekline göre feshin davacının bir sendikaya üye olması veya olmaması sebebine dayandığının kabulü gerekir. Nitekim, mahkemede feshin bu sebebe dayandığını ayrıca kabul etmiş bulunmaktadır. Böyle olunca olayda uygunacak Kanun hükmünün 1475 sayılı İş Kanununun 13 üncü maddesinin sondan bir önceki kötüniyet tazminatını içeren fıkrası hükmü değil, olay tarihi itibarıyla 25.5.1988 tarih ve 3449 sayılı Kanunla değiştirilen 2821 sayılı Sendikalar kanununun 31 inci maddesinin 5 ve son fıkrası hükümleri olmak gerekir. Bu yasa hükmünün uygulanması için aynen sendikal faaliyette bulunma söz konusu olmayıp, bir sendikaya üye olmak veya olmamak şartı yeterlidir. O halde, anılan Kanun uyarınca davacının bir yıllık ücreti tutarında tazminata karar vermek gerekir. Yazılı şekilde ve Kanun değişikliğinden önceki içtihatlar doğrultusunda, kötüniyet tazminatına karar vermiş olması isabetsizdir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda belirtilen nedenlerle BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine 1.11.1990x gününde oybirliğiyle karar verildi.

2822 Sayılı Yasanın 36. maddesinde öngörülen 15 günlük sürede Y.H.K.'na başvurulmamış olması tarafların aralarında anlaşarak sözleşme yapmalarına engel teşkil etmez.

YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

E. 1992/3561
K. 1992/3931
T. 08.04.1992

ÖZET: İşyerinde yapılan grev oylaması sonucunda grevin uygulanmamasına karar verilmesinden sonra 15 günlük sürede Y.H.K.'na gidilmemiş olması işvereni temsilen işveren sendikası ile işçi sendikası arasında bu sürenin geçmesinden sonra imzalanan TİS'ni geçersiz kılmaz.

DAVA: Davacı, toplu iş sözleşmesinin iptaline karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkeme, istek gibi karar vermiştir.

Hüküm süresi içinde davalılardan Sendikası avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü.

KARAR: Davacı işveren üyesi bulunduğu ... ile.... Sendikası arasında kendi işyeri için yapılan TİS'nin 2822 sayılı TİSGLK'nun 36 ncı maddesindeki 15 günlük süre içerisinde akdedilmediğini ve bu süre içinde YHK'na da başvurulmadığını ileri sürerek söz edilen TİS'nin iptaline karar verilmesini istemiştir.

Gerçekten taraflar arasındaki TİS görüşmelerinin akamete uğraması üzerine sendika grev kararı almış, grev kararı işyerinde ilan edilmiş, işçilerin grev oylaması isteği üzerine grev oylaması yapılmış, oylamasonunda işyerinde grevin uygulanmamasına karar verilmiş ve grev oylamasının kesinleşmesinden itibaren 2822 sayılı Kanunun 36/3 maddesine göre onbeş günlük süre içinde anlaşma sağlanamamış, bu süre içinde YHK'na da başvurulmaması, ancak taraflar anılan süre geçtikten sonra 4.2.1991 tarihinde anlaşmaya varmışlar, anlaşma tutanağını imzalamış-

lar, redakte edilen TİS metnini de 28.2.1991 tarihinde imzalayarak birer nüshasını ilgili yerlere göndermişlerdir. Bu dava da 29.5.1991 tarihinde açılmıştır.

Öncelikle belirtmek gerekir ki davacı işveren, TİS tarafı olan... üyesi olup onun kendi adına yapmış olduğu TİS'ne bağlıdır ve dolayısıyla kendisi de TİS tarafıdır. Tarafı olduğu bir TİS'nin belirtilen sebeple iptalini isteyemez. Öte yandan uyumsuzluğun her safhasında taraflar anlaşarak TİS yapabilirler. 36. maddenin 3. fıkrası sendikaya YHK'na başvurma hakkını tanımaktadır. Orada öngörülen süre içinde anlaşma sağlanamaması veya YHK'na başvurulmamış olması tarafların kendi aralarında anlaşarak TİS yapmalarına engel değildir. Bundan başka olayda 2842 sayılı Kanunun 16. maddesindeki yetki belgesinin düşmesi için öngörülen şartların da mevcut olmadığı anlaşılmaktadır. Böyle olunca davanın reddine karar vermek gerekirken aksine düşünceyle hüküm tesisi usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebeplerden (BOZULMASINA), peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgilieye iadesine, 08.04.1992 gününde oybirliğiyle karar verildi.

HUKUK
BÜLTENİ

Hizmet Sözleşmesinin feshinin, iptaline olanak veren bir hüküm mevzuatımızda bulunmamaktadır.

YARGITAY HUKUK GENEL KURULU

E. 1992/730
K. 1993/64
T. 17.2.1993

ÖZET: Hizmet sözleşmesinin feshinin iptali konusunda iş mahkemesinde dava açılmasına olanak tanıyan bir hüküm mevzuatta yer almamıştır. Feshin haksız olduğu inancında olan işçi, sadece, haksız feshin hukuki sonuçları ile ilgili olarak alacak haklarını dava edebilir.

DAVA: Taraflar arasındaki, "disiplin kurulu kararının iptali" davasından doğan yargılama sonunda; İş Mahkemesince davanın kabulüne dair verilen 28.11.1991 gün 1991/132-289 sayılı kararının incelenmesinin davalı idare vekili tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay 9. HD. nin 1.4.1992 gün ve 1991/3228-3852 sayılı ilamı ile; "... davacı, işyeri merkez işçi disiplin kurulunca verilen 3.4.1991 gün ve 1991/6 sayılı işten çıkarma kararının haksız olduğunu ileri sürerek iptaline karar verilmesini istemiştir.

İş akti feshedilen işçinin feshin iptali konusunda iş mahkemesine dava açmasına imkan tanıyan bir hüküm yasalamızda yer almamıştır. Sadece, 2821 sayılı Yasanın 30. maddesinde işyeri sendika temsilcileri için ayrıntı bir hüküm getirilmiştir. Şayet davacı feshin (işten çıkarma) haksız olduğu inancında ise, haksız feshin hukuki sonucu ile ilgili olarak alacak haklarını dava edebilir. Bu nedenle, mahkemece davanın red-

dine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisine isabetsizdir..." gerekçesi ile bozularak dava yerine geri çevrilmekle, yeniden yapılan yargılama sonunda; mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

KARAR: Hukuk Genel Kurulunca incelenerek, direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüldü:

Tarafların karşılık iddia ve savunmalarına, dosyadaki tutanak ve kanıtlara, bozma kararında açıklanan gerektirici nedenlere göre, Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen özel daire bozma kararına uyulmak gerekirken, önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır. Bu nedenle, direnme kararı bozulmalıdır.

SONUÇ: Davalı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile, direnme kararının özel daire bozma kararında gösterilen nedenlerden dolayı, HUMK.'nın 429. maddesi gereğince BOZULMASINA 17.2.1993 tarihinde oy çokluğu ile karar verildi.

TİS Yetkisinin gerçekleşebilmesi için işyerinde çalışan işçilerin yarıdan bir fazlasını değil, yarıdan fazlasının sendika üyesi olması yeterlidir.

YARGITAY

9. HUKUK DAİRESİ

E. 1994/2203
K. 1994/2086
T. 10.2.1994

ÖZET: 2822 sayılı Yasanın 12. maddesinde yer alan düzenleme çerçevesinde, yetki alınabilmesi için işyerinde çalışan işçilerin yarıdan bir fazlasının (%50+1) değil, yarıdan fazlasının sendika üyesi olması yeterlidir.

DAVA: Uyuşmazlık çoğunluk itiraza ilişkindir. Ağaç-İş Sendikası Çalıştırma ve Sosyal Güvenlik Ba-

kanlığına başvurarak MESA Toplu Konut Yatırım A.Ş. işyerinde çoğunluk tesbitini istemiş. Bakanlıkça başvuru

tarihinde işyerinde 50 işçinin çalıştığı, bunlardan 33 işçinin Ağaç-İş Sendikasının üyesi oldukları ve adı geçen sendikanın TİS yapmaya yetkili olduğu tesbit edilmiş ve ilgililere bildirilmiştir.

İşveren, bu tesbite karşıyasal süre içinde itiraz etmiştir.

Mahkemece tarafların delilleri topladıktan sonra yaptırılan bilirkişi incelemesi sonunda başvuru tarihinde işyerinde çalışan işçi sayısının 57 olduğu, bunlardan 29 işçinin Ağaç-İş Sendikasına üye bulundukları belirlenmiştir. Esasen yapılan bu tesbitler konusunda bir uyumsuzlukta yoktur.

2822 sayılı Yasanın 12. maddesine göre, işçi sendikası TİS'nin kapsamına gelecek işyerinde çalışan işçilerin yandan fazlasının kendi üyesi bulunması halinde bu işyerinde TİS. yapmaya yetkilidir. Bu düzenleme karşısında işyerinde çalışan işçilerin yandan bir fazlasının (%50+1) değil yandan fazlasının sendikanın üyesi olması yeterlidir.

YARGITAY 9. HUKUK DAİRESİ

E. 1992/10345
K. 1993/5395
T. 08.04.1993

DAVA: Davacı, kıdem ve kötüniyet tazminatı ile işçilik haklarından doğan diğer alacakların ödenilmesine karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkeme, isteği kısmen hüküm altına almıştır.

Hüküm süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü.

KARAR: 1- Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre, davacının aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir.

İşyerinde başvuru tarihinde çalışan işçi sayısı 57 olduğuna göre bunun yandan fazlası 29 kişidir. Somut olayda TİS yapmak isteyen Ağaç-İş Sendikasının işyerinde çalışan üye sayısı 29 olarak belirlendiğine göre, yeterli çoğunluğa sahip olduğunun kabulü gerekir. Böyle olunca da işverenin açtığı itiraz davasının reddine karar verilmelidir.

SONUÇ: 1. Ankara 5. İş Mahkemesince verilen 30.12.1993 gün ve 1993/515 D.İş. Esas. 1993/32 D. İş Karar sayılı kararın bozularak ortadan kaldırılmasına.

2. MESA Toplu Konut Yatırım A.Ş.'nin açtığı davanın reddine, anılan şirkete ait işyerinde, Ağaç-İş Sendikasının çoğunluğu bulunduğu işyerinin tesbitine.

3. Davacının yaptığı yargılama giderlerinin kendi üzerinde bırakılmasına, harç alınmış olduğundan yenden harç alınmasına yer olmadığına ve 650.000.-TL. avukatlık ücretinin davacıdan alınarak davalılara verilmesine 2822 sayılı Yasanın 15. maddesi uyarınca kesin olarak 10.2.1994 gününde oybirliğiyle karar verildi.

ÖZET: SSK Primlerini yatırmayan işvereni Bölge Çalışma Müdürlüğü'ne şikayet eden ve bu nedenle işveren tarafından iş akti feshedilen işçinin iş aktinin kötüniyetle feshedildiğini kabul etmek gerekir. Bu nedenle de kötüniyet tazminatının reddedilmemesi gerekir.

2- Davacının hizmet akti sigorta primlerinin Sosyal Sigortalar Kurumu'na yatırılmaması nedeniyle işvereni Bölge Çalışma Müdürlüğü'ne şikayet etmesi üzerine fesh edilmiştir. Bu yön mahkemenin de kabulünde olup, 1475 sayılı İş Kanunu'nun 13. maddesinin sondan bir önceki fıkrası uyarınca kötüniyetli fesih halini oluşturur. Buna rağmen kötüniyet tazminatına ilişkin isteğin reddi doğru değildir. Karar bu nedenle bozulmalıdır.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda gösterilen nedenlerle bozulmasına, 08.04.1993 gününde oybirliğiyle karar verildi.

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Haftası

Salih KILIÇ : Kazaları azaltmak, yaşam kalitesini yükseltmek ancak sağlıklı ve güvenli çalışma ortamıyla gerçekleşir"

1978 yılında başlayan bu yıl doku-zuncusu gerçekleştirilmesine rağmen maalesef işkazanlarında arzulanan iyileşme sağlanamamış her yıl binlerce insanımız hayatını kaybetmiştir.

O halde; bu haftaların kutlama değil, olsa olsa kınama haftası olabilir.

Zira işçi sağlığı haftalarından beklenen; öncelikle sorunun iyi tanınmasına sağlamak, kesimler arası işbirliği ve kalıcı etkin çözümler üretmek ve hayata geçmesine vesile olmasıdır.

Kazaları azaltmak yaşam kalitesini yükseltmek ancak sağlıklı ve güvenli çalışma ortamıyla gerçekleşir.

Günümüzde gelişmişliği hedef olarak seçen toplumların görevi; insanca-değer vermek, çalışma hayatının daha insancıl hale getirilmesidir.

Bildiğiniz gibi dünyada ve ülkemizde milyonlarca çocuk güvensiz ve sağlıklı çalışma koşullarında çalıştırılmaktadır.

İşçi sağlığını tartışırken çalışan çocukları da bu çerçevede düşünmek, çocuklarımızı ve gençlerimizi çalışma hayatının çeşitli risk ve tehlikelerini korumak gerekmektedir.

Üretimin artabilmesi, verimli bir çalışmanın sağlanabilmesi, çalışırken güvenli-huzurlu çalışmaya ve emeğin karşılığını mümkün olduğu kadar tam almaya bağlıdır.

İşçilerin hak ve çıkarlarını korumak amacıyla kurulmuş bulunan sendikalar, bugün artık işçilerin ekonomik çıkarları kadar onların çalışma şartlarını ve çalışma ortamlarını iyileştirmeyi de kendileri-ne amaç edinmişlerdir.

Artık kalkınmakta olan bir ülke sıfatıyla baktığımız Türkiye'de hemen ilk sıfta verimliliğin önemine değinmeliyiz. Özellikle emek verimliliğin artırılması, refah düzeyimizin gelişmesinde çok önemli katkı sağlamaktadır. O halde bu

TÜRK-İŞ
Genel Eğitim Sekreteri
Salih KILIÇ

hedefe varmak için ilk planda insan unsuruna hak ettiği önemi vermek mecburiyetindeyiz. Öncelikle de işyerlerinde güvenli çalışma şartlarını hazırlamak ve çalışanlara insanca yaşabilecekleri bir ücreti vermek temel ilke olmalıdır.

Üzülerek belirtmeliyiz ki, bugün işçi sağlığı ve iş güvenliğinden tam olarak bahsedemiyoruz. Sık sık yaşanan iş kazaları her yıl binlerce kişinin ölmesine ve sakat kalmasına neden olurken, işgücü kayıpları ile de ülke ekonomisi milyarlarca lira zarara uğramaktadır.

1993 yılı SSK verilerine göre; ülkemizde günde 338 iş kazası meydana gelmekte ve kazalar nedeniyle 4 kişi hayatını kaybetmektedir, 12 kişi de sakat kalmaktadır.

Son yedi yılda 1 milyon 925 bin iş kazasında 10.576 işçi yaşamını yitirmiş, 22 bin işçi ise sakat kalmıştır.

Aynı dönemde kazalar nedeniyle kaybedilen iş günü sayısı 20 milyon gün civarındadır.

Günde ortalama 3 işçi meslek hastalığına yakalanırken yaklaşık yılda

2,5 milyon işgünü kaybedilmektedir.

Toplam kazaların 965 i 50 kişiden az işçi çalıştıran işyerlerinde meydana gelmektedir.

1993 yılında: 109.563 işkaza, 3.943 daimi işgöremezlik, 1.516 işçimizin meslek hastalığına yakalanmış e 1.071 işçimiz de hayatını kaybetmiştir.

Türkiye her yıl binlerce işçisini kurban vererek, milyarlarca işgünü boşa geçirerek, milyarlarca lirasını savuracak kadar Zengin ve sorumsuz bir ülke değildir. İşçi sağlığı ve iş güvenliği sorunlarına daha önemle eğilmek hepimiz için asli bir görevdir.

Bu konuda sorumluluğumuzun ağırlığı ve bilinci içersinde meselenin iyileştirilmesi yönündeki önerilerimizi şöyle sıralayabiliriz:

ÖNERİLERİMİZ

- Çalışanlara iş güvencesi sağlanmalı,
- İşçi sağlığı ve iş güvenliği kurulları daha demokratikleşmeli, kurulların çalışması sağlanmalıdır.
- İşyeri Hekimliği geliştirilmeli ve yönetmelik esaslarına göre çalışmalar sağlanmalıdır.
- Küçük işyerlerinde ortak sağlık birimleri özendirilmelidir.
- İş müfettişlerinin sayısı ve yetkileri artırılmalı,
- Üniversitelerin ilgili fakültelerinde ve sanat okullarında işgüvenliği dersleri okutulmalı ve kürsüler kurulmalı,
- Basın ve özellikle TRT'nin işkazanlarına karşı etkili programlar yapmalı,
- Hazırlıkları süren tek bir işçi sağlığı yasa hazırlıkları hızlandırılarak hayata geçmesi sağlanmalıdır.
- İşçi-İşveren-Devlet-Üniversite ilişkileri geliştirilerek eğitime daha fazla önem verilmelidir.

TÜRK-İŞ/İLO/TÜKETİM KOOPERATİFLERİ MERKEZ BİRLİĞİ TEKNİK SEMİNERİ YAPILDI

TÜKETİM'DEN GELEN GÜCÜMÜZÜN ÖRGÜTLENMESİ İÇİN ÇALIŞMALAR SÜRÜYOR...

Türk-İş ile İLO ve kısa adı Merkez Tükobirlik olan, Tüketim Kooperatifleri Merkez Birliği'nce ortaklaşa düzenlenen Sendika-Kooperatif İşbirliği Teknik Semineri 18-20 Mayıs tarihleri arasında yapıldı.

TÜRK-İŞ'in son genel kurulunda alınan kararlar doğrultusunda, TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreterliği bünyesinde "Tüketimden gelen gücümüzün" örgütlenmesi konusunda yapılan çalışmalar sorduruluyor. Bu amaçla TÜRK-İŞ'e bağlı 9 bölge temsilciğinde tüketici derneklerin kurulması için çalışmalar sürerken, Türk-İş'in kurulması için öncülük ettiği, Tüketim Kooperatifleri Merkez Birliği ile de ikili çalışmalar devam ediyor. Sendika-Kooperatif İşbirliğinin daha fazla geliştirilmesi için sendika ve kooperatif yöneticilerinin katıldığı Teknik Seminer 18-20 Mayıs 1995 tarihleri arasında Kuşadası'nda yapıldı. 90'dan fazla sendika ve kooperatif yöneticisinin katıldığı seminerde, işçi tüketim kooperatiflerinin, tüketici derneklerinin ve sendika şubelerinin tüketimden gelen gücün kullanımı konusunda ortak hareket edecekleri sonuç bildirgesi ile karar bağlandı.

Kısa adı İLO olan Uluslararası Çalışma Örgütü Kooperatifçilik Bölümü ve İLO/ACTRAV (İşçi İlişkileri Bölümü) ile ortaklaşa yapılan seminere İLO Kooperatifçilik Bölümü Başkanı, Joseph Fazio ve ACTRAV Uzmanı Bayan Elizabeth Goodson'da katılarak birer tebliğ sundular.

Seminerin açış konuşmasını yapan, Türk-İş Genel Sekreteri Salih Kılıç "Yeni Dünya Düzeni ile gelen baskılar, üretimden gelen gücümüzle birlikte, tüketimden gelen gücümüzün de örgütlenmesini gerektiriyor" diyerek, yaptığı konuşmasında Türk-İş'in Tüketimin örgütlenmesi konusunda yaptığı çalışmalar hakkında bilgi verdi. TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri Özdeş ise, "yalnızca toplu sözleşme düzenine bağlı sendikacılık, bundan 15-20 yıl önce tamamen bitmiştir diyerek" şunları söyledi.

1980'li yıllardan itibaren Serbest Pi-

Seminer açılışından görüntüler

yasa Ekonomisi denilen, ancak tüm kuralları ile işletilmediği için hep dar geliriyle ezen ekonomik bir politika uygulanmaktadır. İşçinin, memurun, öğretmenin alım gücü kalmamıştır. Plansız sat kapat kurtul mantığı ile yapılan özelleştirme mal satmak için değil de, mal satın almak için girilen gümrük birliği bir takım gelişmeler üretimi doğrudan etkileyeceği gibi tüketimi de doğrudan etkileyecektir. Türk-İş olarak tüm bu nedenlerden ötürü sendikalar tüketim kooperatifleri ve tüketici dernekleri ile yakın bir işbirliği ile tüketimin örgütlenmesini hep birlikte yapmak zorundayız"

Teknik seminere daha sonra İLO Kooperatif Uzmanı Hüseyin Polat, "Tüketim Kooperatiflerinin Geliştirilmesi Konusunda Yeni Politikalar" Ankara Üniversitesi Sisayal Bilgiler Fakültesinden Prof. Dr. Cevat Geray "Sendika-Kooperatif İşbirliğinin daha fazla geliştirilmesi için yapılan Araştırma Sonuçları", TÜRK-İŞ Teşkilatlandırma Uzmanı Si-

nan Vargı ise, "Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun" konusunda bilgi verdiler. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Teşkilatlandırma Genel Müdürü Tuncer Uçarol ise "Tüketim Kooperatifleri Üst Birliklerinde Denetim" konusunu ele aldı. Şeker-İş Sendikası Genel Mali Sekreteri ve eski Erzincan Şe-Koop başkanı Alaattin Aktaş ve Yol-Koop Yönetim Kurulu üyesi, Cihat Karayalçın ise Yol-İş ve Şeker-İş Sendikaları tarafından yapılan kooperatifçilik çalışmaları konusunda bilgi verdiler. Teknik Seminer seminer sonuç bildirgesinin hazırlanması ile sona erdi. Katılımcıların oy birliği ile hazırlanan sonuç bildirgesinde, işyerlerinde tüketim kooperatiflerinin karşısında aynı işlevi gören, ve demokratik bir biçimde yönetilmekten uzak olduğu belirtilen vakıfların çıkarılması ve işçilerin bu vakıflara üye olmaları ile çeşitli baskılar uygulanması konusu şiddetle eleştirilirken, sendikalardan kooperatiflere aktarılan kredi uygulamasının yaygınlaştırılması da istendi.

ANAYASA DEĞİŞİKLİKLERİ VE ILO İLKELERİ

TBMM Anayasa Komisyonunda kabul edilen Anayasa değişiklikleri ile, Koalisyon Hükümeti Programı'nda ve diğer belgelerde söz verildiği biçimde ILO ilke ve standartlarına uygunluk sağlanıyor mu?

Hayır. Bazı olumlu değişiklikler bulunmasına karşın, öngörülen değişikliklerle oluşan metinler, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Türkiye tarafından onaylanmış Sözleşmelerinin gereğini yerine getirmekten çok uzaktır.

Türkiye tarafından onaylanmış 87 sayılı Sözleşmeye göre, sendikaların denetimi yalnızca sendikaların yetkili organlarının sorumluluğunda olmalıdır. Komisyon'dan çıkan metinde, Devletin idari ve mali denetimi kabul edilmektedir.

87 sayılı Sözleşmeye göre, idari kararlar sendikaların faaliyetinin engellenebilmesi bir hak ihlalidir. Anayasa Komisyonu'ndan çıkan metinde, idari kararlar sendikaların faaliyetten men edilebileceği, bu kararın 24 saat içinde hakim'in onayına sunulacağı ve karar vermek için hakime 7 gün süre tanınacağı hükmü yer almaktadır.

Türkiye tarafından onaylanmış 98 sayılı Sözleşmeye göre, kamu çalışanlarının toplu pazarlık hakkı vardır. Anayasa Komisyonu'ndan çıkan metinde, kamu çalışanları sendikalarının toplu görüşme yapabileceği, ancak toplu iş sözleşmesi yapamayacağı belirtilmektedir. Bu düzenleme de, 98 sayılı Sözleşme'nin açık bir biçimde ihlalidir. Anayasa Komisyonu'ndaki oylamada bu konudaki CHP önerisinin DYP, ANAP ve RP milletvekillerinin oylarıyla reddedilmesi, Uluslararası Çalışma Örgütü'ne bu konuda verilen sözlerde sa-

Yıldırım KOÇ

Genel Başkan Danışmanı

mimi olunmadığının açık kanıtıdır. Toplu pazarlık hakkına ilişkin 53. maddede bir değişiklik öngörülmemiş olması, kamu çalışanlarına toplu pazarlık hakkının tanınmayacağını teyid etmektedir.

Aynı işyerinde aynı dönem içinde birden fazla toplu iş sözleşmesinin yapılamayacağına ilişkin düzenlemenin korunması da 98 sayılı Sözleşme'nin ihlali anlamına gelmektedir.

Anayasa Komisyonu'nun grev hakkına ilişkin 54. maddeyi düzenleyiş biçimi de 87 ve 98 sayılı Sözleşmeleri ihlal edici niteliktedir. Bu maddenin birinci fıkrasına göre, toplu iş sözleşmesinin yapılması sırasında uyuşmazlık çıkması halinde işçiler grev hakkına sahiptir. 87 sayılı Sözleşme'ye göre, grev hakkı yalnızca toplu iş sözleşmesinde uyuşmazlık çıkması halinde kullanılmaz. Barışçıl olmak koşuluyla genel grev, dayanışma grevi, siyasi amaçlı grev, iş yavaşlatma ve işyeri işgali türü her türlü eylem, yasalı olmalıdır. Toplu iş sözleşmesinin uygulanmaması durumunda işçilerin grev yapabilmesine (hak grevi) izin verilmelidir. Memur ve sözleşmeli personel statüsünde istihdam edilen ücretlilerin de grev hakkı olmalıdır. Toplu iş sözleşmesinin uygulanmaması durumunda işçilerin grev yapabilmesine (hak grevi) izin verilmelidir. Memur ve sözleşmeli personel statüsünde istihdam edilen ücretlilerin de grev hakkı olmalıdır.

Yasayla bile olsa, milli gü-

venlik, kamu düzeni veya genel sağlığın korunması gibi gerekçelerle, grevin yasaklanması veya ertelenmesi, 87 sayılı Sözleşme'nin ihlalidir. Grevin yasaklanması durumunda uyuşmazlığın Yüksek Hakem Kurulu'na gönderilmesi ve Yüksek Hakem Kurulu'nun bu konudaki kararının kesin olması ise, 98 sayılı Sözleşme'de yer alan özgür toplu pazarlık hakkını ihlal etmektedir.

Anayasa'nın 68. maddesinde "kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri ile yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri"nin siyasi partilere giremeyeceği belirtilmektedir. Anayasa Komisyonu bu hükmü korumuştur. Halbuki, Türkiye tarafından onaylanmış bulunan 151 sayılı ILO Sözleşmesi, tüm kamu çalışanlarının siyasi faaliyette bulunma hakkının tanınmasını gerektirmektedir.

Anayasa'nın 82. maddesinde, milletvekillerinin "sendikalar ve bunların üst kuruluşlarının..., yönetim ve denetim görevlerinde" bulunamayacağı hükmünü getirmektedir. Anayasa Komisyonu bu yasağı sürdürmektedir. Bu düzenleme de 87 sayılı Sözleşme'yi ihlal etmektedir.

Anayasa Komisyonu'nda kabul edilen değişiklik metinleri ve ele alınan maddelerdeki korunan düzenlemeler, Türkiye tarafından onaylanmış olan 87, 98 ve 151 sayılı sözleşmeleri ihlal etmektedir. 87, 98 sayılı Sözleşmeleri ihlal ettiği iddiasıyla Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından incelenen ve eleştirilen Hükümet, öngörülen bu değişikliklerle, uluslararası kamuoyu önünde çok daha zor bir duruma karşı karşıya kalacaktır.

ÖZELLEŞTİRME VE ÜRETİM

Üretim araçlarının mülkiyeti özel kesime geçtiği ölçüde, üretim kararlarının insan gereksinimlerine göre belirlenmesi durumu son bulur. Onun yerine, üretim kararları sermayenin karlılık ilkelerine göre alınmaya başlanır. Özel sermayedarlar, üretim araçlarının sahibi durumunda olunca, piyasa mevcut satınalma gücüne bağlı olarak yatırım ve üretim kararlarını biçimlendirirler. Yatırım ve üretim için sermaye biriktirmiş olmak yetmez; alıcı da olması gerekir. Bir süre önce piyasaya sürdüğü yeni bir araba modelinin tanıtımını yapan, bir ünlü işadama, bu gerçeği, "üretmek kolay, satmak zor" sözleriyle dile getirmişti. Bu zorluk nedeniyledir ki başta otomotiv sanayii olmak üzere pek çok sektörde biriken stokları eritmek ciddi bir sorun haline gelmiştir.

Yatırım ve üretim kararları, piyasa kurallarına, yani, sermaye odaklarının karlılık hesaplarına göre alınmaya başlanınca; satınalma güçleri erozyona uğrayan kitlelerin gereksinimlerine yanıt teşkil eden, ancak, gerekli ölçüde satınalma gücünün bulunmadığı alanlarda yürütülen üretim ve hizmetler önce-

**Prof. Dr.
Alpaslan IŞIKLI**

A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi

likle daralır ve hatta çöküntüye uğrar.

Bu gerçeği, bir örnek olarak gözlemlerimizi sağlık sektörü üzerinde yoğunlaştırarak somutlaştırabiliriz. (1)

Sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesi ve işleyişinin piyasa kurallarına terkedilmesi, öncelikle, koruyucu sağlık hizmetlerinin daha çok ihmal sonucunu doğurur. Çünkü bu alanda piyasada talep doğması mümkün değildir. Örneğin, koleraya yakalandıktan sonra tedavi olmak için para ödemeye hazır çok insan vardır; ama, kolera salgını önlemek için suların temizlenmesi sorununa piyasa mekanizması çerçevesinde çözüm beklemek boşunadır. Bu tür hizmetler, ancak, "herkese ihtiyacına göre" ilkesi doğrultusunda faaliyet göstermeleri mümkün olan kamusal hizmet birimleri tarafından yerine getirilebilir.

Sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesinin asıl önemli sonucu, parası olmayan ağır hastalar için hastaneler, bakım evleri yapılmasına son

verilmesi, yapılmış olanların kapatılması; buna karşılık, paralılara yönelik sağlık ve bakım hizmetleri sunan merkezlerin geliştirilebilmesidir.

Somut örnekler vermek gerekirse, tüberküloz, uyuz gibi hastalıkları tedavi için hastaneler kurulmasının veya bu gibi hastalıklara yakalanmış olanların mevcut hastanelerde tedavi imkanı bulmalarının, "serbest" rekabet koşullarında giderek güçleştiğine işaret etmek gerekir. Çünkü bu tür hastalıklar esas olarak yoksulluğun sonucudur. Yoksul oldukları için bu tür hastalıklara yakalanmış olanların, tedavi için gerekli satınalma güçleri de bulunmayacağından, bunlara yönelik sağlık hizmetlerinde talep yokluğundan kaynaklanan bir daralma başgöstermesi kaçınılmazdır.

Öte yandan, sağlık hizmetleri alanında, kayda değer bir talep oluşturabilecek ölçüde satınalma gücüne sahip olanların gereksinimlerini karşılamaya yönelik pahalı yatırımlara girecek müteşebbisler bulmak, her zaman mümkündür. Bu nedenledir ki neoliberal politikaların uygulandığı ülkelerde sağlık hizmetlerindeki genel çökü-

şün, son derece gelişkin estetik cerrahi merkezlerinin kurulmasıyla eşlenmesi adeta bir kural haline gelmiştir. İngiltere’de seçimleri İşçi Partisi, Muhafazakarların sağlık politikasını eleştirmek için ilginç bir slogan bulmuştur: “Torilerin sağlık politikası - Daha çok estetik cerrahisi!”

Kuşkusuz bu durum, yalnızca sağlık alanıyla sınırlı değildir; gözlemlenmesi aynı ölçüde kolay olmamakla birlikte, benzer durumların başka alanlarda belirmesi kaçınılmazdır.

Bu durumun sonuçları, yalnızca, satınalma gücünden yoksun geniş kitlelerin gereksinimlerini karşılamaya yönelik hizmetlerin çökmesinde görülmez. Bununla bağlantılı olarak istihdamda meydana gelen daralma, işsizliği yaygınlaştıran ve ücret gelirlerini aşağıya doğru çeken sonuçlar doğurur.

Öte yandan, üretimdeki daralmanın, spekülative nitelikli rant gelirlerindeki artışla eşlendiği görülür. İSO Başkanı, bir süre önce, halen “ülkenin kaymağını yiyen ve sayıları bini bulan rantie aileler”in durumuna dikkat çekmiştir.(2) Bu koşullarda mevcut sanayi kuruluşları da spekülative kazanç peşinde koşar olmuşlardır. Bir yanda,

talep yokluğundan biriken stoklarını eritmek için üretimlerine ara veren işletmelerin, yıl sonunda kar ettikleri görülmektedir. Kar gelirleri, giderek üretim ve istihdamı herhangi bir katkısı bulunmayan spekülative niteliğe bürünmektedirler. İSO’nun “500 Büyük Sanayi Kuruluşu” anketinin sonuçlarına göre, son yıllarda firmalarda sanayi faaliyeti dışı elde edilen gelirlerin oranında belirgin bir artış vardır; bu oran, 1991’de toplam karın yarısından fazla olmuştur. (3)

İşin ilginç yanı, bu yöndeki gelişmelerin ülkemizde sınırlı olmamasıdır. Marbourg Üniversitesi profesörlerinden Frank Deppe’nin 19 Mart 1993’te Ankara’da verdiği konferansta anlattıklarına göre, Almanya’da Siemens, Volkswagen gibi pek çok önemli firmanın geliri, giderek artan oranlarda spekülative kazançlardan oluşmaktadır ve buna bir de isim bulunmuştur: Gazino kapitalizmi

Özelleştirmenin ve onunla bağlantılı olarak pazar ekonomisinin yaygınlaşması, bu sürece evrensel bir boyut kazandırmaktadır. Eğitim Enternasyonalinin ve Hükümet Dışı Örgütler Konferansı’nın başkanı Bob Harris’in dediği

gibi “pazar, dünyayı dev bir gazinoya çevirmiştir. (4) Üretim ve istihdamla ilgisi giderek azalan, salt spekülative işlemlerle sınırlı bir kâr döğüşü, ekonomik alanın tek etkinliği haline gelmektedir. “1980’li Yılların sonundan itibaren küresel düzeyde döviz muamelelerinin % 90’ının deniz aşırı alanlarındaki mal ticaretiyle veya yatırımla hiçbir ilgisi kalmamıştır. Açıkçası, gerçek ekonomik faaliyette bulunanlar, finans borsalarında iş yapanlar karşısında kaybetmektedirler. Mali aktifler büyümekte, gerçek aktifler değer kaybetmektedirler.” (5) Bu gidişin kaçınılmaz sonucu, istihdamda daralmadır. Sonuç olarak, geçen yüzyılda emeklerinden başka satacak şeyleri olmayanlar. Bu gidişle 21. yüzyıla girerken emeklerini satma olanağından bile yoksun olma tehlikesiyle karşı karşıya kaldıklarından, en çok zararlı çıkanlar onlar olmaktadır.

- 1- Bkz. A. Işıklı, “Görünmeyen Ellerdeki Sağlıksızlık”, Mülkiyeliler Birliği Dergisi, Cilt : 16, Sayı : 142, Nisan 1992.
- 2- Bkz: “Ekonomide deniz tükenmiştir”, Cumhuriyet, 29.7.1993.
- 3- İstanbul Sanayi Odası Dergisi, Eylül 1993, s. 60.
- 4- Focus, 1 March 1995, s. 13.
- 5- “The Global Economy and the Dictatorship of Usury”, The Social Summit Seen from the South, Norwegian Church Aid, Norwegian Forum, 1995, s. 18.

YÜKSEK HAKEM KURULU KARARLARI (1939-1946)

YILDIRIM KOÇ
Genel Başkan Danışmanı

1936-1946 döneminde işçi hakları açısından hemen hemen hiç incelenmemiş bir alan, işyerlerinde çıkarılan toplulukla iş uyuşmazlıklardır.

1936 yılında kabul edilip bir yıl sonra yürürlüğe giren 3008 sayılı İş Yasası'na göre, bir işyerindeki işçilerin en az beşte birinin (on kişiden az olmamak üzere) başvurusu durumunda, yürürlükteki çalışma koşullarını veya bunların uygulanma biçimlerinin değiştirilmesi amacıyla, toplulukla iş uyuşmazlığı çıkarılabiliyordu.

İşçiler veya mümessil işçiler aracılığıyla işverenle yapılan görüşmeler sonucunda belirli bir anlaşmaya varılırsa, anlaşma metni işveren ve işçi mümessiller tarafından imzalandıktan sonra, işçilerin görebileceği bir yere asılarak ilan ediliyordu. Kararın ilan tarihinden sonraki iiki işgünü içindeki, işyerindeki işçilerin en az beşte birinin itiraz etmemesi durumunda, karar kesinlik kazanıyordu. Ancak bu iki işgünlük süre içinde işçilerin kendi mümessillerinin onayladıkları karara itiraz hakları vardı. Nitekim, aşağıda ele alınacak örneklerden, İstanbul'da Kartal'da kurulu Anadolu Çimentoları T.A.Ş. fabrikası'nda çalışan 120 işçi, mümessil işçilerle işveren arasında ücretlere yapılması kararlaştırılan yüzde 8 oranındaki zammı kabul etmiyerek, saat başına sekizer kuruş zam talebiyle toplulukla iş uyuşmazlığı çıkardılar.

İşçiler veya mümessil işçiler ile işveren arasında bir anlaşma sağlanamazsa, durum ilgili resmi makamlara bildiriliyordu. Bu durumda, işyerine bir memur gönderiliyor ve bu yolla bir uzlaşma sağlanmaya çalışılıyordu. Bu memurun girişimleri de sonuç vermezse, Vali, "İş İhtilafları Hakem Kurulu"nu topluyordu. İş İhtilafları Hakem Kurulu, Valinin veya muavininin başkanlığında, sözkonusu ilde İş Yasası'nın uygulanmasından sorumlu en büyük memur, Hukuk İşleri Müdürü ve bu üç resmi görevlinin birlikte seçecekleri iki üyeden oluşuyordu. İş İhtilafları Hakem kurulu, tarafları ve gerekli gördüğü kişileri dinledikten sonra, çoğunlukla karar veriyordu. Karara itiraz olmazsa, karar kesinlik kazanıyor ve üzerinden yirmialtı iş haf-

tası geçmeden aynı konu ile ilgili yeni bir toplulukla iş uyuşmazlığı çıkarılamıyordu.

İş İhtilafları Hakem Kurulu'nun kararına taraflardan birinin itiraz etmesi üzerine, konu "İş İhtilafları Yüksek Hakem Kurulu'na gidiyordu.

Yüksek Hakem Kurulu, Başbakan tarafından belirlenecek Devlet Şurası İkinci Reislerinden birinin başkanlığı altında, fakülte veya yüksek okul profesörleri arasından İktisat Vekilinin seçeceği bir kişi, İş Yasası'nın uygulanmasından sorumlu dairenin en büyük amiri, İktisat Vekaletinde ilgili dairesinin en büyük amiri, Adliye Vekaleti Hukuk İşleri Umum Müdürü, İktisat Vekaleti Hukuk Müşaviri ve Dahiliye Vekaleti Hukuk Müşavirinden oluşuyordu. Yüksek Hakem Kurulu, dosya üzerinden incelenmenin yanı sıra, ilgili tarafları veya gerekli gördüğü kişileri dinleyebiliyordu. Verilen karar kesindi.

1930'lu yılların sonlarından itibaren toplulukla iş uyuşmazlıkları çıkarıldı. Bunlara ilişkin bugüne kadar hiçbir kapsamlı araştırmaya rastlamadım. Bu dönemde Yüksek Hakem Kurulu'na kadar gelen 7 uyuşmazlık, bu dönemdeki ücret düzeyi ve çalışma yaşamına ilişkin sorunlar konusunda oldukça yararlı bilgiler sunmaktadır.

1. İzmir Tramvay ve Elektrik T.A.Ş. İşçileri (1939)

Toplulukla iş uyuşmazlıklarında Yüksek Hakem Kurulu'nun 5 Kasım 1939 tarihinde verdiği ilk karar, İzmir Tramvay ve Elektrik Türk Anonim Şirketi işçilerinin başvurusu üzerine gündeme girdi.

Bu işyerinde 1923 yılından beri bir anlaşma uygulanmaktaydı. Bu anlaşma ile, Türkiye'de henüz yasalarla hafta tatili ücretli değilken, on günde bir birgün ücretli izin verilmesi hakkı sağlanmıştı. Sağlanan diğer bir hak ise, anlaşmanın 8. maddesine göre, hasta olan işçilere bu günler için tam ücret ödenmesiydi. Şirket, "anlaşmanın tatili eşgale mani olmak için o zaman çalışmakta olan işçilerle şirket arasında yapılan bir mukaveleden ibaret olup yalnız akideler hakkında hüküm ifade edebileceğini ve binaenaleyh akde taraf olmasına imkan

bulunmayan diğer işçilere de bu hükmün teşmilinin hukuk kaidelerine münafi olduğunu" ileri sürmüşse de, Yüksek Hakem Kurulu bu anlaşmayı işyerinde çalışan diğer işçiler açısından da dikkate almıştır.

İzmir Tramvay ve Elektrik T.A.Ş. işçileri 1939 yılında bir toplulukla iş uyuşmazlığı çıkardılar. İşyerindeki görüşmede anlaşma sağlanamayınca, konu Vilayet Hakem Kurulu'na gitti. Vilayet Hakem Kurulu'nun kararına hem işçi, hem de işveren tarafı itiraz edilince, konu İş Uyuşmazlıkları Yüksek Hakem Kurulu'na götürüldü. Yüksek Hakem Kurulu, 5 kasım 1939 tarihinde karar verdi. Yüksek Hakem Kurulu, işçilere ayda üç gün ücretli izin verilmesinin istisnai bir durum olduğuna değinerek, bu uygulamanın işyerindeki tüm işçilere yaygınlaştırılmasının çeşitli sakıncalar doğurabileceğine değindi. Ancak, 1923 yılında sözkonusu anlaşma imzalandıktan sonra işyerine giren bazı kişilere de bu hakkı yaygınlaştırdı. "Tramvayların seyrü seferinde vazifedar bulunup vatmanlık, biletçilik ve kontrolörlük işyerini ifa edenlerin, Şirketin diğer servislerinde çalışanlardan daha çok yıprandıkları ve bunlara on günde bir verilen 'ücretlimezuniyet'in kendilerinden beklenen verimi temine hadim olduğu gözönüne alınarak, yalnız işbu hareket servisi işçileri için ayda üç gün 'tam ücretli izin' verilmesi usulünün - 'yedek' vesaire gibi işçi ünvanı farkı gözetilmeksizin ve seyyanen- tatbik edilmesine ekseriyetle karar verildi."

İkinci uyuşmazlık konusu, hastalık günlerinde yapılacak ödemeye ilişkindi. Vilayet Hakem Kurulu, Anlaşmanın 8. maddesi uyarınca hasta olan işçilere hastalık günlerinde verilecek ücretin, yüz yirmi kuruştan az ücret alanlara gerçek günlük kazançları ve fazla alanlara ise ancak bu miktar üzerinden - yani yüz yirmi kuruştan ödenmesini kabul etmemiş ve "hastalık günlerinde ödenecek ücretlerin her işçinin hakiki günlük kazancı üzerinden hesap ve tediyesine karar" vermişti. Yüksek Hakem Kurulu, işverinin bu konudaki itirazını reddetti ve "hastalık halinde işçilere hakiki ücretlerinin tam olarak ödenmesine ittifakla karar" verdi.

Yüksek Hakem Kurulu kararından anlaşılacağıgöre, eskiden işçilerin kış aylarında günlük çalışma süresi onüç saattir ve işçiler bunun karşılığında günde 182,5 kuruş ücret alıyorlardı. Yaz aylarında günlük çalışma süresi on dört saate çıkıyor ve ücretleri de 195 kuruş oluyordu. 1939 yılından önce işçilerin yaz ve kış çalışma süreleri günde onbir saate indirildi ve ancak ücretlerinde bir indirimle gidilmedi.

2. İstanbul Havagazı, Elektrik ve Teşebbüsatı

Sınaiye T.A.Ş. Yedikule Havagazı Fabrikası İşçileri (1941)

İkinci Dünya Savaşı yıllarında hızlanan enflasyon nedeniyle işçi ücretlerinin satınalma gücünün düşmesi yaygın bir yoksullaşmaya yol açtı. İstanbul Havagazı, Elektrik ve Teşebbüsatı Sınaiye T.A.Ş. Yedikule Havagazı Fabrikası işçileri, toplulukla iş uyuşmazlığı çıkardılar. İşçilerin talebi şöyleydi:

"Şirketin mali vaziyeti hakkında hiçbir malumatımız olmamakla beraber, fabrikadaki memurlara bu sene istisnasız zam yapıldığını biliyoruz. Şirket mümessili bize zam yapmağa imkan olmadığını ve şirketin zarar ettiğini ileri sürüyor. Vaziyeti bu derecede bozuk olan bir şirket ne diye memurlarına zam yapar? Memurlara yalnız zam yapmakla kalmayıp bir de her sene ikramiye vermekte, biz işçilere ise hiç zam yapılmamaktadır. Hepimiz bilhassa son vaziyetin doğurduğu pahalılık dolayısı ile maiyetimizi temin edemiyoruz. Filhakika usta-başlıların tensip ve tavsiyesi üzerine işçilere zam değil, bilakis bir vazifeden diğer ağır ve fazla ücretli bir vazifeye verilmek suretile, ücret yükseltilmesiusulü caridir. Biz ise ailelerimizi iase hususunda düşüğümüz darlık dolayısı ile günlük ücretlerimize umumi zam yapılmasını istiyoruz."

Şirket ise zam yapılmasının olanaklı olmadığını bildirdi.

Yüksek Hakem Kurulu durumu inceledi ve 21.4.1941 tarihli kararında, işçilerin ücretlerine 1 Mayıs 1941 tarihinden geçerli olmak üzere aşağıda belirtilen miktarlarda zam yapılmasını uygun gördü:

(i) Bekar olan veya geçindirmekle yükümlü bulunduğu nüfusun sayısı dördü aşmayan işçilerin ayda ellerine net olarak geçen ücretin ilk yirmi liraya kadar olan kısmına yine net olarak yüzde 12 ve ikinci yirmi liraya kadar olan kısmına net yüzde 6 ve kırk liradan yüz liraya kadar olan kısmına net yüzde 3;

(ii) Geçindirmekle yükümlü bulunduğu nüfusun sayısı dörtten altıya kadar olan işçilerin ayda ellerine net olarak geçen ücretin ilk otuz liraya kadar kısmına yine net yüzde 12 ve ikinci otuz liraya kadar olan kısmına net yüzde 6 ve altmış liradan yüz liraya kadar olan kısmına net yüzde 3;

(iii) Geçindirmekle yükümlü bulunduğu nüfusun sayısı altıdan yukarı olan işçilerin ayda ellerine net olarak geçen ücretin ilk kırk liraya kadar olan kısmına yine net yüzde 12, ikinci kırk liraya kadar olan kısmına net yüzde 6 ve

seksen liradan yüz liraya kadar kısmına da net yüzde 3.

3. İzmir'de Belediye Un Fabrikası, Filibeli ve Kardeşleri Un Fabrikası, İhtihlas Un Fabrikası İşçileri (1942)

İzmir'de Belediye Un Fabrikası, Filibeli ve Kardeşleri Un Fabrikası ve İhtihlas Un Fabrikası işçileri adına bu işyerlerinin mümessil işçileri 1942 yılında toplulukla iş uyuşmazlığı çıkardılar. Talepleri, ücretlerine zam yapılması ve fabrikanın çalışmadığı günlerde işçilere yarımşar gündelik ödenmesiydi.

Vilayet Hakem Kurulu, pahalılık dolayısıyla işçilerin geçin sıkıntısına düştüklerini kabul ederek, ücretlere yüzde 10 oranında zam yapılmasını kararlaştırdı. Ancak, fabrikaya yeterli tahıl gelmemesi nedeniyle çalışılmayan günlerde işçilere yarım gündelik ödenmesi talebini reddetti.

Vilayet Hakem Kurulu'nun kararını mümessil işçiler kabul ettiler. İşverenler ise kabul etmeyerek, konuyu Yüksek Hakem Kurulu'na götürdüler.

Yüksek Hakem kurulu konuyu inceledi. 1939 yılından 1942 yılına kadar Belediye Un Fabrikası işçilerinin ücretlerine yüzde 12, Filibeli ve Kardeşleri Un Fabrikası işçilerinin ücretlerine yüzde 10 ve İhtihlas Un Fabrikası işçilerinin ücretlerine yüzde 28 oranlarında zam yapılmış olduğunu saptadıktan sonra, buzam oranlarının yetersiz olduğuna ve işçi ücretlerine yüzde 10 oranında daha zam yapılmasına karar verdi.

Yüksek Hakem Kurulu'nun ikinci konudaki kararı ise ilginçtir. Kurul, "bir işçinin işinde ve işverenin her an emrine hazır bir halde bulunmakla beraber çalıştırılmaksızın ve çıkacak işi bekliyerek boş geçirdiği zamanlar" konusunda İş Yasası'nın 40. ve Borçlar Yasası'nın 345. maddelerine atıfta bulunduktan sonra şöyle demektedir:

"Çalışılmayan günler için işçilere kanunen tam gündelik vermek lazım geldiği neticesine varılırsa da, işçiler Vilayet Hakem Kurulu huzurunda yarımşar gündelik istediklerinden, ancak bu talepleri veçhile çalışmadıkları günler için işverenler tarafından kendilerine yarımşar gündelik ödenmesine ekseriyetle karar verilmiştir."

4. İstanbul Havagazı ve Elektrik ve Teşebbüsatı Sınaiye T.A.Ş. Yedikule ve Kadıköy Fabrikaları İşçileri (1943)

İstanbul Havagazı ve Elektrik ve Teşebbü-

satı Sınaiye T.A.Ş. Yedikule ve Kadıköy fabrikaları işçileri, 1943 yılı başlarında, kendilerine işverence günde bir öğün sıcak yemeğin parasız olarak verilmesi talebiyle toplulukla iş uyuşmazlığı çıkardılar. İşyerinde işçilere pansız olarak yarım tayın ekmek verilmekteydi. Vilayet Hakem Kurulu, işçilerin talebini haklı bularak, ekmeğin tam tayına çıkarılması ve ayrıca birer kap sıcak yemeğin verilmesini uygun gördü.

İşveren, mali durumunun çok kötü olduğunu ileri sürerek, ek bir yük altına giremeyeceğini bildirdi ve Vilayet Hakem Kurulu'nun kararına itiraz etti. Yüksek Hakem Kurulu, kamu ve özel kesim işyerlerinde bu tür uygulamaların bulunduğunu ve özellikle de söz konusu Şirketle aynı alanda etkinlik gösteren İstanbul, Beyoğlu ve Yeniköy Daireleri T.A. Gaz Şirketi'nin kendi işçilerine benzer nitelikte çeşitli haklar tanıdığını belirterek, Vilayet Hakem Kurulu'nun kararını 17 Temmuz 1943 günü oybirliğiyle onayladı.

5. Pamuk Mensucat T.A.Ş. İşçileri (1945-1946)

İzmir'de Halkapınar mevkiinde kurulu ve İzmir Pamuk Mensucat T.A.Ş.'ne ait fabrikada çalışan 631 işçi, hayat pahalılığı nedeniyle aldıkları ücretle geçinemediklerini belirterek, yevmiyelerine 50-75 kuruş zam yapılması talebiyle 1945 yılı ikinci yansında toplulukla iş uyuşmazlığı çıkardılar.

İl Hakem Kurulu, 4 Ekim 1945 tarihinde verdiği kararda, bir önceki yıl söz konusu fabrika işçilerine bir zam yapıldığını ve son bir yıl içinde fiyatlarda bir artış olmadığını belirterek, işçilerin isteklerinin reddine karar verdi. İşçiler bu karara karşı Yüksek Hakem Kurulu'na başvurdular.

Yüksek Hakem Kurulu, 7.2.1946 tarihinde verdiği kararda, İzmir'de bir yıl içinde fiyatların yüzde 3 doyalında pahalılandığını saptadı. Pamuk Mensucat Fabrikası'nda günlük işçi ücretleri ortalaması 1944 yılında 357 kuruş ve 1945 yılında 371 kuruştı. Buna karşılık, aynı nitelikte üretimde bulunan Yün Mensucat Fabrikası'nda günlük işçi ücretleri ortalaması 1944 yılında 393 kuruş ve 1945 yılında 502 kuruştı. Şark Sanayi Kumpanyası'nda günlük işçi ücretleri ortalaması ise 1944 yılında 424 kuruş iken 1945 yılında 468 kuruşa çıkmıştı.

Yüksek Hakem Kurulu, Pamuk Mensucat işçilerine 1944 yılı Ağustos ayında yapılan günlük 40 kuruluşluk zammın da bir devam primi olduğunu belirledi. Yüksek Hakem Kurulu, tüm bu değerlendirmelere dayanarak, 7 Şubat 1946 tarihinde şu kararı verdi:

"Bu duruma göre, devam primi olarak verilmekte işçi başına günde 40 kuruş ile birlikte dahi Pamuk T.A. Şirketinin işçilere vermekte olduğu günlük ücret vasatısının benzeri fabrikalar işçi gündelikleri vasatısından aşağı bulunmasına ve bu halin ihtisal işinde çalıştırınların maddi ve manevi vaziyetlerine tesir edeceğine ve fabrikanın kar haddi nisbetinin bu bakımdan gözönünde tutulmasının varit olmamakla beraber esasında fabrikaların mali durumu da elverişli bulunmasına göre, işçi mümessillerinin zam istekleri haklı görülmüş olduğundan İzmir İli Hakem Kurulu'nun 4.10.1945 tarihli kararın bozulmasına ve İzmir Pamuk Mensucat Türk Anonim Şirketi Fabrikasında çalışanlara halen ödenmekte bulunan bütün ücret ve zamlardan başka seyyanen her işçiye günde 40 kuruş bir zama yapılmasına oybirliğiyle karar verildi."

6. Anadolu Çimentoları T.A.Ş. Kartal

Fabrikası

İşçileri (1946)

İstanbul'da Kartal'da kurulu Anadolu Çimentoları T.A.Ş. fabrikası'nda çalışan 120 işçi, mümessil işçilerle işveren arasında ücretlere yapılması kararlaştırılan yüzde 8 oranındaki zammı kabul etmiyerek, saat başına sekizer kuruş zam talebiyle toplulukla iş uyuşmazlığı çıkardılar. İşyerinde işçi ücretlerine en son 1 Nisan 1943 tarihinde bir zam yapılmıştı.

İl Hakem kurulu, işçilerin geçim zorluğu içinde bulunduklarını, aynı nitelikte bir işyeri olan Zeytinburnu Fabrikası'nda asgari saat ücretinin 5 kuruş daha yüksek olduğunu ve bu fabrikada asgari ücretle çalışanların Kartal Fabrikası'nda asgari ücretle çalışanların dörtte biri kadar olduğunu, Zeytinburnu Fabrikası'nda yüksek ücret alanların sayı ve oranının daha fazla olduğunu, Zeytinburnu Fabrikasında verilmekte olan devam priminin Kartal Fabrikasında bulunmadığını, Zeytinburnu Fabrikasında işçilere hergün bir ekmek ve ayrıca bir kap sıcak yemek verilirken, Kartal Fabrikasında yalnızca bir ekmek verildiğini saptadı. İl Hakem Kurulu, bu değerlendirmelerin ardından, bütün işçilerin saat ücretlerine 5 kuruş zam yapılmasını kararlaştırdı.

İşveren, 12 Nisan 1946 tarihinde yaptığı itirazda "Müessesenin mali vaziyeti pek fena olduğu ve bilançonun büyük bir açık gösterdiği halde son bir fedakarlık ile bütün işçi ücretleri yekununa yüzde 8 bin zammıkabul eyledikleri, esasen müessesenin 1939'dan itibaren 1943 senesine kadar işçilerine yapmış olduğu zam-

min en ziyade ufak ücretler üzerinde olduğu ve günde mecaanen verilen 30 kuruşluk bir ekmekle beraber nisbetin yüzde 258'e bağlı olduğu, müesseselerinin Zeytinburnu Fabrikası ile aynı şerait ve aynı mevkide bulunmadığı için iki fabrikanın kıyas edilemeyeceği"ni ileri sürdü.

İşçiler, İl Hakem Kurulu'nun kararına itiraz etmediler.

Yüksek Hakem Kurulu ise, İl Hakem Kurulu'nun 1943-1946 dönemi enflasyonunu incelemeyen bir karar vermesini eleştirerek, sözkonusu dönemde fiyatların yüzde 9,5 - 10 oranında arttığını belirtti ve 24 Mayıs 1946 tarihinde kararını şöyle verdi:

"Bu sebeplerle dayanılarak İl Hakem Kurulu'nun işçi ücretlerine saat başına beş kuruş zam yapılması hakkındaki kararının bozularak yüzde 10 nisbetinde zam yapılmasına ve şu kadar ki, İl Hakem Kurulu kararına işçiler tarafından itiraz edilmemiş olduğuna göre, yapılacak yüzde 10 zammın saatte beş kuruşu geçmemesine çoğunlukla... karar verildi."

7. Şark Sanayi Kumpanyası

T.A.Ş. Mensucat Fabrikası İşçileri (1946)

İzmir'de bulunan Şark Sanayi Kumpanyası T.A.Ş. Mensucat Fabrikası'nda çalışan 482 işçi, Pamuk Mensucat Fabrikası'nda çalışan 631 işçinin ücretlerine Yüksek Hakem Kurulu'nun 7.2.1946 tarihli kararıyla yapılan zamlar, yevmiyelerin 80 kuruş arttığını; halbuki kendilerine daha önce yapılan zammın günde 50 kuruş düzeyinde kaldığını belirterek, günde 30 kuruş zam talebiyle mümessilleri aracılığıyla toplulukla iş uyuşmazlığı çıkardılar l.

İl Hakem Kurulu, Pamuk Mensucat Fabrikası işçilerinin ücretlerinin Şark Sanayi Kumpanyası işçilerinin ücretlerinden daha yüksek olduğunu ve işçi ücretlerine yapılan zammın şirketin mali durumunu fazla bozacak nitelikte bulunmadığını saptayarak, daha önceden yapılmış olan 50 kuruşluk zamma ek olarak, gündeliklere 20 kuruş daha zam yapılmasına 16.7.1946 tarihinde karar verdi.

İşveren bu karara itiraz etti. Konu Yüksek Hakem Kurulu'na geldi. Yüksek Hakem Kurulu'nun üyelerinden biri de, Ekonomi Bakanlığı Sanayi Tetkik Heyeti Başkanı Şevket Süreyya Aydemir idi. Yüksek Hakem Kurulu, İzmir Şark Sanayi Fabrikası işçilerine günde 20'er kuruş zam yapılmasına vebuzammın toplulukla iş ihtilafının çıkarıldığı 18.6.1946 tarihinden sonra yeniden işe giren işçilere uygulanmamasına karar verdi.

1) Bu dönemde Şark Sanayi Kumpanyası'nda çalışan işçi önderlerinden Recep Mutafçıoğlu daha sonra sınıf değiştirmiş, Mutafçılar İnşaat Makinaları Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin Yönetim Kurulu Başkanı olmuştur. Recep Mutafçıoğlu'nun 1943-1946 dönemi işçilik anıları için bkz. **MESS İşveren**, Haziran 1992, s. 4

ANAYASADA KISMİ DEMOKRATİKLEŞME

Prof. Dr. İbrahim Ö. Kabaoğlu
Marmara Üniv. Hukuk Fakültesi

Demokrasi eksikliği ya da açığının giderilmesine Anayasa'dan başlayıp, bu üstün normda kaydedilen iyileştirmeler doğrultusunda yasal düzenlemelerin gerçekleştirilmesi, "demokratikleşme paketi"nin hedefi.

Demokratikleşmenin yönleri neler olabilir? Bunu, İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi ile somutlaştırabiliriz: Üye Devletler, "yasama organının seçilmesinde halkın kanaatinin özgürce açıklanmasını sağlayan koşullar içinde, gizli oya dayalı ve makul aralıklarla serbest seçimler düzenlemek"le yükümlüdür. (Ek 1. no. lu Protokol, m.3). Üç gereklilik bulunuyor: İlke, seçimleri düzenleme; usul, serbest seçimler; amaç, serbest tercih. İnsan Hakları Avrupa Divanı'nın belirlediği toplumun vazgeçilmez öğeleri; çoğulculuk, hoşgörü ve açıklık düşüncesidir.

Bu anımsatma, demokratik rejimin ikili boyutunu ortaya çıkarıyor. İlki, halkın iradesini siyasal iktidara taşıyan araç olarak seçim, devlet yönünde demokrasinin kurulmasını sağlayan mekanizma şeklinde nitelenebilir. Diğeri ise, toplumun demokratik bir yapıya sahip olması. Seçim temel gereklilik, ancak yeterli değil demokratik toplumun kurulması için. Devlet katında, doğrudan halk tarafından seçilmiş Parlamento dışında, elden geldiğince geniş temsil esasına dayanan yansız, özerk ve ba-

ğımsız kurul ve kurumlar ancak rejimi demokratik kılabilir. Toplum yönünde ise, değinilen üç vazgeçilmez öge, öncelikle özgürlükler ve katılım hakları bağlamında gerçekleşme şansına sahip olabilir. Eğer insan hakları, demokrasinin hukuksal altyapısı olarak algılanırsa, siyasal alan ve sosyal alanın birbirini bütünlüyor olması daha kolay anlaşılır.

1982 Anayasasında yapılması öngörülen değişiklikler, "demokratikleşme-özgürleşme" bağlamında nasıl değerlendirilebilir? Siyasal Partilerin üzerinde uzlaşmaya varıp TBMM Başkanlığına 13 Ocak 1995'te sunduğu 21 maddelik Anayasa değişikliği önerisi, Anayasa Alt Komisyonu redaksiyonuyla farklı bir metne dönüştü.

Başlangıç kısmı dışında Anayasa'da öngörülen değişiklikler üç grupta toplanabilir: Siyasal, sosyal ve mesleki örgüt ve kuruluşlara ilişkin; oy hakkı ve siyasal katılım; milletvekilleri.

"Dayanışma yasakları aralanıyor..."

Anayasa değişikliği, dernekler, sendikalar, vakıflar, kooperatifler ve siyasal partilere ilişkin yasaklama sınırlamaları yumuşatmayı hedefliyor. Anılan örgüt ve kuruluşlar arasında 1982 Anayasasının "ortak hareket" deyiimiyle öngördüğü "özgün" (!) yasağı kaldırıyor. Toplu özgür-

lük özneleri arasında "dayanışma yasakları son bulurken, amaç ve etkinlik yönünden, sosyal vemesleki gruplarla siyaset alanında örülü duvar da inceltilmiş olmaktadır. Değişikliklerle, kazanç amacı gütmeyen gönüllü birey kuruluşları ve meslek örgütlerine, siyasal iktidarı etkileme çerçevesinde dolaylı politika yolunu açarak, baskı grubu işlevini "iade edecek" (!). Gönüllü inisiyatif önündeki engellerin azaltılması, katılım yollarının genişletilmesi, demokrasinin vazgeçilmez öğelerinden "çoğulculuk" yönünden önem taşımakta. Bununla birlikte, bireysel örgütlenme özgürlüğüne ilişkin katıylamalara ilke olarak, çoğulculuğun temeli olan "farklı olma hakkı"na ise hiç dokunulmuyor. İfade özgürlüğüne Anayasa'nın getirmiş olduğu çağdışı sınırlar sürüyor.

Öte yandan sendika özgürlüğü üzerine, "işçiler" yerine "çalışanlar" deyiimi kullanılarak, kamu görevlilerine de 1961 Anayasasında olduğu gibi sendikalaşma olanağı tanınıyor. Ne var ki, sendikalar için genel olarak öngörülen ve derneklerindeki benzer sınırlama ve yasaklar, özellikle kamu görevlileri yönünden 1982 Anayasasından da geriye gidişi olarak yorumlanabilir. Toplu iş sözleşmesi ve grev hakkı dışında tutulan kamu görevlileri sendikaları, "toplu görüşme sonucunda düzenle-

nen... tutanak, idare ve Türkiye Büyük Millet Meclisi için hukuki bağlayıcılık taşımaz." hükmüyle (m. 51 son), işlevsiz bırakılmaktadır. Değişiklik maddesi, "sırf kendi aralarında" sendika kurabilmelerinin, ayrıntılı kayıtlar altında, kanunla düzenleneceğini öngörmektedir.

Böyle bir tanıma, 1982 Anayasasının konu üzerinde sessiz kalmasından daha olumsuz sonuçlar doğurabilir. Son on yılda, liberal bir toplumda "yasaklanmamış olan serbesttir" ilkesinden hareketle kamu görevlileri örgütlenebilmiştir. Alt Komisyonun yaklaşımı, özellikle toplu görüşme üzerine gelecekte paralel yorumların önünü kapamaya yönelik. Özetle değişiklik, olanak tanıyıcı değil, sendika özgürlüğü çerçevesinde öne sürülebilecek hakları sınırlayıcı ya da işlevsiz kılıcı nitelik taşımaktadır.

Komisyon, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarını idari makamların "faaliyetten men" edebilmesine olanak tanıyor (m. 135). 1982 Anayasası bile, sadece "organları geçici olarak görevden uzaklaştırabilme" yetkisini tanıırken, 1995'te meslek kuruluşları dernekler statüsüne sokulmak istenmektedir.

Oy hakkı ve siyasal katılım:

Aslında öneri, daha çok siyasal haklara ve bunların kullanımına ilişkin kimi değişiklikler ve iyileştirmeler içermekte; örgütlere yönelik dayanışma yasaklarının aralanması da siyasal katılım yollarının genişletilmesini hedef almaktadır. Başlıca değişiklikler seçmen ve parti üyesi olabilme yaşının 21'den 18'e indirilmesi, kadın ve gençlik örgütleri

nin kurulabilmesidir. Buna karşılık, kamu görevlileri içerisinde siyasal katılım bağlamında tek aralama, öğretim ve araştırma elemanlarına ilişkin olup, bu hakkın kullanımının bir takım kayıtlar altında yasaca düzenlenmesi öngörülmektedir. (m. 68/6).

Siyasal katılımıda öngörülen genişletmelerle siyasal partilerin oy potansiyeli arasındaki doğru orantı öne çıktığından, siyasal etkinlikten alıkonulmuş olan toplumsal ve mesleki kategorileri politikaya çekilmesi, dolayısıyla siyasal katılımı nitelikli kadrolar oluşturma yönünde bir iyileştirme sınırlı ve kayıtlı kalmaktadır.

Milletvekilleri

Alt Komisyonun yaptığı asıl değişiklik, üye sayısı arttırılacak olan milletvekillerinin ödenek, yolluk ve "sosyal hakları"nı düzenleyen 86. maddeye ilişkindir. Kısaca, "eski milletvekillerine veya bunların ölümü halinde dul ve yetimleri ile bakmakla yükümlü oldukları kişilere her yıl özel bir tazminat" ödenmesi öngörülmektedir. Bunun miktarı, "en yüksek Devlet memuruna her ay yapılan ödemeler miktarı kadar aylık ve tazminat"tır. (m. 86/III, IV). "Bunların başka sosyal güvenlik kurumlarından emeklilik hakları varsa bu hakları saklıdır." (m. 86/son). Eski milletvekilleri ve ölümleri halinde dul ve yetimleri ile bakmakla yükümlü oldukları kişiler, sağlık haklarından ve diğer sosyal haklardan faydalanırlar. "Milletvekilleri olmayan Bakanlar Kurulu üyeleri ve bunların ölümü halinde dul ve yetimleri ile bakmakla yükümlü oldukları kişiler de aynı haklardan yararlanırlar

(m. 86 son). Alt Komisyon üyeleri, geleceklerini güvence altına aldıktan sonra "Kurucu Meclis, Cumhuriyet Senatosu ve Danışma Meclisi üyelerini de aynı olanaklardan yararlandırarak geçmişe olan minnet borçlarını ödemeyi ihmal etmemişlerdir.

Sözün özü, kamuoyunda "kıyak emeklilik" adıyla tanınan ve Anayasa Mahkemesince sürekli iptal edilen yasa hükümleri, kapsamı genişletilerek Anayasal norm haline getirilmek istenmektedir.

Hangi demokratikleşme?

Anayasa'da demokratikleşme adına yapılması öngörülen iyileştirmeler, daha çok çağdaşı bazı hükümlere son verilmesi anlamını taşımaktadır. Aslında bunlar da, plüralizm ve siyasal katılım hakları ile sınırlı. Özgürlükler açısından, çoğulculuğun temeli düşünce özgürlüğü dahil, ne kişi haklarında iyileştirme var, ne de sosyal haklarda. Demokrasinin hukuki altyapısına kimi değişiklikler başka amaçları gizleyebilmektedir... Demokratik devlet konusunda ise, Parlamento'ya yönelik değişiklikler dışında, kamu kurumlarının demokratikleştirilmesi ve özerkleştirilmesi yönünde olumlu herhangi bir belirtiye rastlanmıyor.

1982 Anayasa koyucusunu aratmayacak iki uzun madde ve ayrıntılı düzenlemeden kamu görevleri sendikaları (sınırlama ve yasaklama yönünde), milletvekilleri sosyal hakları (olanak ve ayrıcalık temelinde), kısmi bir "açıklık düşüncesi"ni yansıtsa da, "hoşgörü"nün geçerli olduğu toplum yaratma amacına ters düşmekte...

“İmza Tarihi” ile “Yürürlük Tarihi” Arasında Sendika’ya Üye Olanlar

ve

TİS'TEN YARARLANMA

Av. Akif KURTULUŞ
BASS Hukuk Danışmanı

TİS'ten yararlanma, ana başlık olarak 2822 s. Yasa'nın 9. maddesinde düzenlenmiş bulunmaktadır. Maddenin 1. fıkrası "Toplu iş sözleşmesinden taraf işçi sendikasının üyeleri yararlanırlar" hükmüyle, genel bir düzenleme yapmıştır.

Bu makale, bu genel hükümler birlikte, fakat özellikle, TİS'e taraf sendikaya, TİS'in imzalanması ile yürürlük tarihi arasında üye olanların, TİS'ten ne zamandan itibaren yararlanacağını inceleyecektir. 9. maddenin 2. fıkrası, "Toplu iş sözleşmesinin imzalanması tarihinde taraf sendikaya üye olanlar"ın yürürlük tarihinden, "imza tarihinden sonra üye olanlar"ın ise üyeliklerinin taraf işçi sendikasına işverene bildirildiği tarihten itibaren yararlanacağını öngörmektedir. İmza tarihinde üye olanlar deyiminden ne anlatılmak istendiği her ne kadar açık değilse de, hemen arkasından gelen "imza tarihinden sonra üye olanlar" deyimine bakarak, imza tarihinde üye olanlar deyimiyle, imza tarihinden önce-hatta imza tarihiyle aynı tarihte-üye olanların vurgulandığı açıktır.

Dolayısıyla maddenin 2. fıkrası yararlanma konusunda ikili bir ayrımı gitmektedir. I. İmza tarihinden önce-bir başka deyişle-yürürlük tarihi ile imza tarihi arasında üye olanlar, II. İmza tarihinden sonra üye olanlar.

Yasa'nın açık hükmü, imza tarihi ile yürürlük tarihi arasında üye olan-

ların yürürlük tarihinden itibaren yararlanacağı doğrultusundadır. Yasayı yorumlamak, şüphesiz lafzıyla birlikte ruhunu da kavramakla mümkündür. Herşeyden önce, Yasa, "geçmişe etkili olarak yararlanma"yı, ilke olarak engellemekte; belli noktalarda bir takım sınırlamalar getirmektedir. 2822 s. Yasa henüz Tasan halindeyken, toplu iş sözleşmelerinin geçmişe etkili olarak yürürlüğe konulmasının yasaklandığı, eleştiriler karşısında nihai metinden çıkarıldığı, bilinen bir husustur. (1)

Yürürlük tarihi ile imza tarihi arasında üye olanların yürürlük tarihinden itibaren faydalanmasına ilişkin bir şart koşulmuş mudur? Bu soru da, konu açısından önem kazanmaktadır. Daha doğrusu, imza tarihinde üye olmak, yürürlük tarihinden itibaren yararlanmada yeterlidir, yoksa, yararlanacak olanın yürürlük tarihinde de üye olması şart mıdır? Yasa maddesinin açık hükmüne karşın, Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nin görüşü, bu durumda olanların yürürlük tarihinden itibaren yararlanamayacağına, bunun için yürürlük tarihinde de üye olmak gerektiğine ilişkindir.

Konuyla ilgili birçok karara yanı sıra bu görüşü, Daire'nin bir başka kararından şöyle özetlemek mümkündür: "2822 sayılı TİS ve Lokavt Kanunu 9. maddesinin 1. fıkrasında açıklandığı üzere, TİS'den taraf işçi

sendikasının üyeleri yararlanırlar. Dayanışma aidatı ödemek suretiyle yararlanmada TİS'nin imzalanması tarihinden itibaren başvuru halinde mümkündür. Kural bu olunca, işçinin, taraf sendikaya üye olduğu tarihten itibaren yararlanması mümkündür. Üye olmadığı ve dayanışma aidatı ödenmediği süre için TİS'den yararlanılmasında düşünülemez. Sözü edilen Kanun'un 9. maddesi 2. fıkrasının "TİS'nin imzalanması tarihinde taraf sendikaya üye olanlar yürürlük tarihinden... yararlanırlar" hükmünü de bu kural çerçevesinde anlamak icap eder. Yani, bu hükme göre hem yürürlük tarihinde ve hem de imza tarihinde taraf sendikaya üye olanlar yürürlük tarihinden itibaren yürürlük tarihinde üye olmayıp da imza tarihinde üye olanlar ise, üye oldukları tarihten itibaren TİS'den yararlanacaklardır" (2). Bu kararın ve benzer kararlardaki görüşün ana dayanağını şu temel ilke oluşturmaktadır: Yararlanma üyelikle mümkündür. Ya da değişik bir ifadeyle, dayanışma aidatı ödemeyen ve üye olmayan işçi, TİS'ten yararlanamaz.

Bu görüşe aşağıdaki gerekçelerle katılmak mümkün görünmemektedir.

1) 2822 s. Yasa'nın 1. fıkrasında, TİS'ten yararlanma hususunda getirilen temel ilke; kuşkusuz ve çok açık olarak TİS'e taraf sendika üyesinin yararlanmasıdır. Ancak, bu ilkenin,

1) REİSOĞLU, Seza; 2822 s. TİSGLK Şerhi, Ankara Ağustos 1988, s. 137

2) Kararı sunan tebliğ sahibi Fevzi Şahlan, kararın, yararlanmaya ilişkin yasal sistemin bütünlüğüne uygun bir yorum tarzı gibi gözükse de, 9. maddenin açık sözleriyle bağdaştırılmayacağı düşüncesindedir. (Yargıtay'ın İş Hukuku Kararlarının Değerlendirilmesi 1989, MESS Yay., İstanbul 1991, s. 150)

Aynı kararla ilgili tartışmada, zamanın Daire üyesi, şu andaki Başkanı Sayın Seyfettin Çetinelli, kararı şu sözlerle savunmaktadır: "(...)Yoksa imzadan birgün sonra üye olan, o günden itibaren yararlanacak, o da eskiden beri çalışıyor; öteki imzadan birgün önce üye oldum diye bir buçuk yıl önceye götürülen bir sözleşmeden bir buçuk yıllık farkını alacak, Ben. 9'uncumaddenin böyle bir yoruma elverişli olduğu inancında değilim. Bu itibarla da bu kararımızın doğru olduğunu sanıyorum". (a.g.e., s. 177)

Benzer bir kararla ilgili olarak da Sayın Erdoğan Çubuklu'nun, bu kez 1991 yılı kararlarının tartışıldığı sempozyumda, imzatarihli yürürlük tarihi arasında üye olanın, üyelik tarihinden itibaren yararlanacağına ilişkin görüşü için, bkz; Yargıtay'ın İş Hukukuna İlişkin Kararlarının Değerlendirilmesi 1991, MESS Yay., İstanbul 1993, s. 137)

yararlanmayı bütünıyla kuşattığı ve yasal düzenlemenin, üye olmayanın yararlanamayacağını öngördüğünü ileri sürmek çok zordur. Çünkü, yasa, üye olmayanın da dayanışma aidatı ödemek suretiyle yararlanmasını öngördüğüne göre, üyeolmayanın yararlanmaması, herşeyden önce mutlak bir hüküm değildir.

2) İmza tarihinde üye olanın, yürürlük tarihinden itibaren yararlanması, esasen Yasa'nın yararlanma konusunda getirdiği sistemle de çelişki göstermemektedir.

2.1. 2822 sayılı Yasa'nın 9. maddesi 1. fıkrası, "Toplu İş sözleşmesinden taraf işçi sendikasının üyeleri yararlanırlar" genel ilkesini getirmiş ve bu genel ilke içerisinde yararlanmanın ne zaman başlayacağı hususunu, bir sonraki fıkraya bırakmıştır.

2.2. Gözden kaçınılmaması gereken husus, yararlanan işçinin, TİS'in tarafı olan sendikanın üyesi olmasıdır. Geçmişe etkili olarak yararlandırılan işçi, daha açık bir deyimle sendika üyesidir. O halde, TİS'ten sendika üyesinin yararlanabileceğine ilişkin genel ilkenin ihlal edildiğini öne sürmek güçtür. Kaldı ki yasa (yasa koyucu), sendika üyesi olan ile olmayıp ta dayanışma aidatı ödeyenin, hatta TİS'in imza tarihinden önce veya sonra üye olanların TİS'ten ne zamandan itibaren yararlanacağı konusunda da açık bir ayırma gitmiş; dayanışma aidatı ödeyenlerin talep tarihinden itibaren yararlanacağı konusundaki Yüksek Mahkeme kararları da bir istikrar kazanmıştır.

2.3. Bir başka açıdan; 2822 s.

Y.'nın 9. maddesi gerekçesinde belirtildiği gibi, madde, (275 sayılı Yasa dönemindeki) yargı kararları gözönünde bulundularak hazırlanmıştır. Nitekim, bu konuda, Berksun - Eşmelioğlu'nun saptaması da önemlidir.

"275 sayılı Yasa'nın 6. maddesi "toplu iş sözleşmesinin yapılması sırasında taraf sendikaya üye olma" koşulunu (yürürlükten tarihinden itibaren yararlanmak için) öngörmüş; "sözleşmenin yapılması sırasında" anlatımı ise Yarg. 9. H.D'nin 27/1/1982 T., E. 14147, K. 618 sayılı kararında: "Bir toplu iş sözleşmesinin yapılması, çağın tarihi ile imza tarihi arasındaki süreyi kapsar. Sadece çağın tarihinde sendika mensubu olmak, bu maddeden yararlanma hakkını vermez" şeklinde açıklığa kavuşturulmuştu. Yeni maddenin açıkça TİS'nin imzalandığı tarihi esas alan düzenlemesi, uygulamaya netlik kazandırması bakımından oldukça isabetlidir. (3)" Berksun - Eşmelioğlu'nun bu saptamasının, bugüne kadar öğreti ve yargı kararlarında, kanımızca - katılım ya da katılmayalım, ancak hakettiği bir argüman olmaması bir yana; bu müdahalede şu nokta önem kazanmaktadır: 2822 sayılı Yasa, esasen, çağın tarihinde üye olup ta, imza tarihinde üye olmayanın TİS'ten yararlanmasını engellemekte, bu bakımdan da ilke olarak imza tarihinde üye olmayı, yürürlük tarihinden itibaren yararlanmada şart koşturmaktadır. Şöyle ifade edecek olursak; 2822 sayılı Yasa, çağın tarihinde üye olup ta, örneğin sonradan istifa eden üyenin yürürlük tarihinden,

sırf çağın tarihinde üye diye yararlanmasını engellemektedir. Nitekim, aşağıda değineceğimiz, dönemin birisi kapatılmış en büyük iki Konfederasyonundan birisi olan Türk-İş'in Yasa teklifini de bu yönde anlamak gerekmektedir. (4)

3. 2822 sayılı Yasa'nın özünü anlayabilmek açısından, bir önceki dönemde yürürlükte olan 275 sayılı Yasa hükümlerini de değerlendirmek durumundayız. Bilindiği gibi, 275 s. Yasa, imza tarihi ile yürürlük tarihi arasında üye olanların ne zamandan itibaren yararlanacağı konusunda bir düzenlemeye gitmiş değildi.

Oysa 2822 s. Yasa'nın 9. maddesi'nin özellikle dava konusunu ilgilendiren 2. fıkrası, Türk-İş Görüşü, TİSK Teklifi ve MGK Komisyon Raporu Metninden anlaşıldığı kadıyla, "sıradan bir değişiklik olarak" geçilmemiş; tam tersine, tartışılmış ve son olarak Yasa maddesi halini almıştır. (5)

3. 1. Türk-İş Görüşü, "Toplu iş sözleşmesinin imzalanması tarihinde taraf sendikaya üye olanların" "yürürlük tarihinden (...) itibaren" yararlanacağına ilişkindir.

3.2. TİSK Teklifi, imza tarihinden yararlanmasına yöneliktir.

3.3. MGK Komisyon Raporu metni ise, TİSK teklifi doğrultusundadır.

275 sayılı Yasa'dan farklı olarak hüküm vacaz eden 2822 sayılı Yasa, yararlanmanın başlangıcına ilişkin birbirine karşı ve birden fazla teklifle son halini almıştır.

4. Öte yandan, 9. maddedeki yararlanmaya ilişkin esaslar, Prof. Dr.

3) BERKSUN - EŞMELİOĞLU; Açıklamalı Gerekçeli TİSGLK, Ankara 1989, s. 162, (13) no'lu dn.

4) "Bu uyuşmazlıklar üzerine verilen kararda, Yargıtay'ın TİSGLK'nun 6. maddesini, işçi örgütlerinin düşüncelerine göre tam karşıt yönde yorumladığı ortaya çıkmıştır. Yargıtay Dokuzuncu Hukuk Dairesi, bu konuda vermiş olduğu çeşitli kararlar ile görüşünü ortaya koymuştur. Yargıtay'ın görüşü iki hususu kapsamaktadır: Birisi sözleşmenin yapılması sırasında taraf işçi örgütünün üyesi olup sonradan örgüt-üye ilişkisi sona eren işçinin toplu iş sözleşmesinden yararlanması sürdüreceği, ötekisi ise dayanışma aidatı ödemek zorunda bulunmayışdır. İşçi örgütlerinin bu konuda toplu iş sözleşmelerine hükümler getirecek durumu kendi çıkarları yönüne çevirme çabaları sonuca pek etkili olmamıştır".

(Dr. AKI Erol; Türk Hukukunda Toplu İş Sözleşmesinden Yararlanma, İzmir 1975, s. 59.) AKI devamla, Yargıtay'ın daha önce üye olmasına karşın, TİS'in imza tarihinde üye olmayan işçinin TİS'ten yararlanamayacağına ilişkin kararlar verdiğini; izleyen tarihlerde bu görüşüyle çelişik kararların da mevcut olduğunu ifade etmektedir.

Dolayısıyla, Türk-İş'in, sonradan aynen yasa maddesi halini alacak teklifini aşağıda incelediğimizde, yasa koyucunun gayesini anlamak mümkündür.

5. Kaynak: MİS Olcay - ÖZSOY Erbaşar; TİSGLK, Ankara 1983.

6. Prof. Dr. ŞAHLANAN Fevzi; Toplu İş Sözleşmesi, Banksis Yay. İstanbul 1992 s. 134. Ayrıca, Şahlanan'ın (19) no'lu dipnot ile referans verdiği kararın yanı sıra 9. Hukuk Dairesi'nin 17/11/1994 tb ve 15795 s. karar da, bunu doğrulamaktadır: "2822 sayılı Yasa'nın 9. maddesinin ikinci fıkrasında "TİS'nin imzalanması tarihinde üye olanlar yürürlük tarihinden yararlanırlar" hükmü yer almaktadır. Bu hüküm emredici olup, sözleşmelerle değiştirilemez."

Fevzi Şahlanan'ın da belirttiği gibi, emredici olup, tarafların aksine kararlaştırmaları mümkün değildir (6).

5. Sendika üyesinin üye olmadığı döneme ilişkin olarak TİS'ten yararlanmasını, yararlanmaya ilişkin genel esaslara aykırı olduğutirazının yanı sıra, böyle bir uygulamanın "sendikalaşma açısından da olumsuz sonuçlar doğuracağı, işyerinde sendika üyesi olmayan sendikalaşma bilincinden yoksun çalışanları, sözleşmenin imza tarihine kadar sendikadan uzak kalmaya özendirebilecektir" şeklinde edilen bir görüş de (7) gözden kaçırılmamalıdır.

Ancak, burda önemli bir ayrımı da, gerçekten bir bütün olarak iş hukukunun işçiyi koruma ilkesinin, sadece işveren karşı anlaşılabilmesi gerektiğidir. Öte yandan, kanun lafzının çok açık olduğu bir durumda, bu hakkı işçiden "esirgemek", negatif sendika özgürlüğünün ihlali anlamına da gelebilmektedir (8)

6. Her hakkın, dürüstlük ve objektif iyiniyet kuralları içerisinde kullanılması esastır. Bu bakımdan, 2822 9/2. maddesindeki hakkın dürüstlük ve objektif iyiniyetten uzak kullanılması, işçinin gerçekten sendikaya üye olmak iradesi bulunmaması, ayrıca sendikaya aidat ödeme borcundan kaçınmak amacıyla davranması ve böylece "kanuna" veya "sözleş-

meye karşı hile" yoluna başvurulması benzeri durumlarla mümkündür.

Ancak, yararlanma talebinde bulunan işçinin iradesine böyle bir atıfta bulunulsa dahi; yararlanma borcu altında bulunan sendika değil, işverendir. Böyle bir durumda, işverinin yararlanma borcundan kaçınamayacağı kanımızca çok açıktır. Ancak koşullar var, üyenin, öncesi yararlandığı süreye ilişkin sendikaya aidat ödeme borcu doğacağı konusu tartışılabilir.

7. 9 Hukuk Dairesi'nin 19/9/1994 tarih ve 12458 s. karar, yukarıda belirtilen düşünceler karşısında, Dairenin önceki kararlarından farklı bir görüşe ulaştığı izlenimi vermektedir. Karar, bir üyenin Karşı Oy yazısıyla ve oy çokluğuyla çıkmıştır.

7.1. Daire şimdi anılan karardan anlaşıldığı kadanyla, işçi, TİS'nin yürürlük tarihi ile imza tarihi arasında sendikaya üye olmuştur.

7.2. İşçi, yürürlük tarihinden sonra işe girmiştir.

7.3. İşçinin üye olduğu tarih, işe girdiği tarihten sonraki bir tarihtir.

7.4. İşveren, işçiyi, işgirdiği tarihten itibaren değil; üyeliğinin kesinleştiği tarihten itibaren yararlandırılması gerektiğinden bahisle, işe giriş tarihi esas alınarak yapılan fazla ödemenin tansili talebiyle dava aç-

mış; Yerel Mahkeme davayı kabul etmiştir. Yerel Mahkeme kararı, Daire'nin bu karara kadar sahiplendiği görüşüne uygundur.

7.5. Ancak Daire, TİS'ten yararlanmayı, üyelik tarihinden önceki bir tarih olan işe giriş tarihine çekmenin hukuka uygun olduğu gerekçesiyle, Yerel Mahkeme kararını bozmuştur.

7.6. Yani Yüksek Mahkeme, TİS'in imzalanması tarihinden önce sendikaya üye olanların üyeliklerinin işverene bildirildiği tarihten itibaren yararlanacağına ilişkin bir koşulun bulunmadığı gerekçesine dayanmıştır. Gerçekten de, Yüksek Mahkeme, ilk kez "yasa koyucunun" öngördüğü koşullara vurgu yapmaktaki; böylece üyelik tarihinden itibaren yararlanmanın ancak imza tarihinden sonra üye olmak gibi bir hukuk-salkonumla ilişkili olacağını öne sürmektedir. Nitekim karardaki şu ifade önemlidir: "TİS'nin imzalanması tarihinden önce taraf işçi sendikasına üye bulunanlar için ise böyle bir koşul getirilmemiştir". Bu dayanak; esasen Muhalefet Şerhin'de de belirtildiği gibi (9), Yargıtay'ın bundan önceki kararlarına kanımızca da aykırı, fakat bu makalede savunulduğu üzere, yasaya ve hukuka uygundur.

7) Prof. Dr. ŞAHLANAN Fevzi; a.g.e. s. 135

8) "Bu durumun Anayasa ile açıkça ortaya koyulan (...) sendikaya üye olmaya zorlanamama ilkesine, yani negatif sendika özgürlüğüne ters düştüğü görüşündeyiz".

Prof. Dr. ÇELİK Nuri; Toplu İş Sözleşmesinin Yapılması ve Uygulanmasında Yargıtay Kararlarının Etkisib. Yargıtay Dergisi, C. 15, sayı 1-4 içinde. s. 533.

9) "Bu yasal düzenlemeye göre toplu iş sözleşmesinden yararlanma, işçinin sendikaya üye olduğu tarihten itibaren başlar. Üye olmadan önceki süre için yararlanma sözkonusu olamaz. Gerçekten bir kimsenin külfete katlanmadan, sadece nimetten yararlanması düşünülemez. Aksi halde, üyelik aidatı ödenmemiş ve üyelik sıfatı kazanılmamış bir dönem için işçi, toplu iş sözleşmesinden yararlandırılmış olur ki böylebir durum, sendika hukukunun temel kurallarıyla ve eşitlik ilkesiyle bağdaşmaz. Söz konusu 9. maddenin 2. fıkrasını da (...) buşekilde anlamak gerekir. Bu fıkra uyanınca da, işçinin toplu iş sözleşmesinin yürürlük tarihinden itibaren yararlanabilmesi için gerek yürürlük tarihinde ve gerekse imza tarihinde taraf sendikaya üye olması şarttır."

1 982 Anayasasının 25 maddesini değiştirecek olan Kanun teklifi uzunca bir bekleyişten, Alt komüsyonlarda bekletilişten sonra Anayasa Komüsyonu tarafından Millet Meclisinde ele alınarak, müzakere edildi ve gerginlik yaratacak tartışmaları geride bırakarak üzerinde oldukça büyük çoğunluk onayı sağlanarak karara bağlandı. Anayasamızda yapılacak bu önemli değişikliklerin gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini veya tozlu raflara atılıp atılmayacağını kısa bir süre sonra hep birlikte göreceğiz ya seviyecek ya da üzüleceğiz.

Aslında bizim gönlümüzde yatan kısa özlü ve tamamı sivil, demokratik düşünceli kimseler tarafından hazırlanacak bir Anayasadır. Buna rağmen şimdilik 25 madde üzerinde yapılacak değişiklikleri bile büyük bir heyecanla umutla ve hasretle bekliyoruz. Endişelerimizi kısmen azaltan bir husus Meclis iç tüzüğünde yapılmak istenen köklü değişikliklerin Anayasa değişiklikleri ile aynı zaman dilimi içerisinde ele alınmasıdır.

Millet Meclisi iç tüzüğünde yapılacak değişiklikler Parlamento saygınlığına gölge düşürebilecek ve Meclisin görüntüsünü çirkinleştirebilecek olayları en aza indirmeyi amaçlamakta ve böylelikle Demokratik gelişmeyi hızla sağlayarak ara rejim heveslilerinin arzularını kursaklarında bırakacak düzenlemeleride kapsamaktadır. Böyle olunca Anayasa Komüsyonunda daha önce dört siyasi parti arasında varılan mutabakatın ele alınarak karara bağlanmış olmasını memnuniyetle karşılamak gerekir.

Sanıyoruz ki Dört Haziranda yapılacak kısmi mahalli idareler seçimlerinden sonra Anayasa değişiklikleri ve iç tüzükte yapılması düşünülen değişiklikler süratle gündeme gelecek ve bu yaz mevsiminde Türkiye Anayasası sivil kadrolar eline değiştirebilmiş bir ülke olma durumuna gelebilecektir.

ANAYASA DEĞİŞİKLİKLERİ GÜNDEMDE

Anayasa Halk oyuyla kabul edildiği günden bu güne Sivil Toplum örgütleri tarafından sürekli ele alınarak eleştirilmiş ve değiştirilmesi gerektiği üzerinde durulmuştur. Başta Türk-İş olmak üzere işçi kuruluşları, Basın Konseyi Esnaf Konfederasyonu ve özellikle Türk Parlamenterler Birliği Anayasa değişikliği üzerinde özenle duran kuruluşlardır.

Anayasa değişikliği üzerinde

yapılan çalışmalar Üniversitelerce de ele alınmış fakat ne hikmetse ortaya gerçekten yararlanılabilecek metinler getirilememiştir. Bizim bilmediğimiz kamu oyunundan gizlenen çalışmalar varsa bunun ne ölçüde olduğunu bilmemiz söz konusu olmaz! Türk-İş'in katılımı ile yapılan toplantıların hemen hemen hepsinde bulunma şansım oldu. Türk Parlamenterler birliğinin Sayın Hasan Korkmazcan döneminde düzenlediği toplantılarda ele alınan konular Basın konseyinin de katılımı ile bazı tesbitler yapılmasına vesile olmuştur.

Kamu oyununa yansıyan ve siyasi partilerimizde bilgilendiren bu toplantılar ve kısa bir süre önce Avrupa topluluğu gümrük birliğine katılma konusunda Koalisyon hükümetinin girişimleri bundan önce Avrupa Birliğine tam üyelik için Merhum Cumhurbaşkanı Özal'ın başkanlığı döneminde yapılan resmi başvurular bu arzusunun gerçekleşmesi için çok önemli bazı gelişmelere ihtiyaç olduğunu ortaya çıkardı, bunlar Ekonomide istikrarın yanı sıra Demokratikleşmede atılacak adımlar ve çıkarılacak kanunlar olarak ortaya çıktı.

Anayasada yapılması gereken değişikliklerin bir kısmı bu zorunlu sebepler yüzünden ciddiyetle ele alınmaya başlandı denilebilir, bazı çevrelerin Demokratikleşme konusunda takınabildikleri uyumsuz tavır bize göre geçicidir. Uygarlığa atılacak her adımda büyük türk Atatürk'ü düşünmek ve onun ilke ve ideallerine, bunları nasıl gerçekleştirdiğine bakmak gerekir. Anayasa değişiklikleri gündemdeki yerini almış bulunuyor. Dileriz ki Mecliste lüzumsuz engellemelerle karşılaşılıp, bir başka tarihe ertelenme gibi bir şanssızlığa kurban gitmez! Bu alanda atılacak adım çok önemlidir. Bırakınız demokratikleşip sivilleşelim...

Sosyal güvenlik uygulamalarındaki ilkesizlikler

Sosyal Sigortalar Kurumuna kayıtlı bir işyerinin, ihale makamınca teminatının iadesi ve tamamlanmış özel bina inşaatlarında da yapı izin belgesinin belediyelerden alınabilmesi için, önce Kurumun ilişkisizlik belgesi vermesi gerekmektedir.

Kurumun ilişkisizlik belgesi verebilmesi, işverenlerin ve varsa aracılara ait işyeri kayıtlarını inceletmesi ve bildirilmemiş işçilik bulunup bulunmadığının araştırılmasına bağlı bulunmaktadır.

Bu safhada sigorta müfettişleri devreye girmektedir.

4792 sayılı Kanunun 6. maddesine 3917 sayılı Kanunun 4. maddesiyle eklenen fıkralarla "Sigorta Teftiş Kurulu" kurulmuş ve sigorta müfettişlerinin yetkilileri:

- a) İşveren nezdinde işle ilgili hertürlü kayıt ve belgeleri incelemek,
 - b) İlgililerden, bilgi istemek ve toplamak,
 - c) İşyerinde çalıştırılan ile işçi sağlığı ve güvenliğine aykırı durumları tesbit etmek,
- olarak belirlenmiştir.

Yine işverenlerin emsaline veya yapılan işin nitelik ve kapsamına göre işin yürütümü için gerekli olan sigortalı sayısının, çalışma süresinin veya prime esas kazanç tutarının altında bir bildirimde bulunulduğunun saptanması halinde de, sigorta primleri hesabına esas tutulacak kazançlar toplamının, sigorta müfettişleri raporuna dayanılarak, Kurumca res'en hesaplanması ve buna göre bulunacak sigorta primlerinin 506 sayılı Kanunun 80. maddesine göre tahsil olunması gerekmektedir.

Bu işlemler yapılırken işin yürütümü için gerekli olan asgari işçilik miktarının, yapılan işin niteliğinin, işin bünyesinde kullanılan teknolojinin, işyerinin büyüklüğünün, benzer işlerde çalıştırılan işçi sayısının, ilgili meslek veya kamu kuruluşlarının görüşleri dikkate alınarak sigorta müfettişlerince saptanması icap etmektedir.

H. Avni YAZICI

TÜRK-İŞ
Sosyal Güvenlik Uzmanı

Yani sigorta müfettişlerinin Kurumun kısa ve uzun vadeli sigorta kollarının yürütümünde ve mali durumunun oluşmasındaki etkinliğini ve vazgeçilmezliğini kabul etmek ve bu yasal düzenlemenin isabetini vurgulamakta yarar görüyoruz.

Bu yazımızda da yapılan uygulamaların bir bölümüne temas ederek bazı görüşlerimizi açıklamak ve bazı hususları hatırlatmak istiyoruz.

Yukarıda açıklanan görevlerin ifasında sigorta müfettişine düşen sorumluluğu küçümsemek ve dikkatlerden kaçırmamak gerekir.

Kurumun mali sorunlarının başında prim tahakkuklarının oluşumunda işveren bildirimlerindeki keyfilikler yer almaktadır. Mademki uygulama zorunlu ve primli bir sigorta sistemidir. O halde, tahakkukları etkileyen unsurların değerlendirilmesinde, yani işveren bildirimlerine karşı Kurumun bir otokontrol yetkisinin olmasında hem yarar ve hem de zaruret vardır.

Otokontrol yetkisinden gaye, işverenleri Kuruma fazla bildirimle zorlamak değil, işin ifası ile ilgili gerçek ve gerçeğe yakın bildirimlerde bulunmalarını sağlamaktır. Bu da, o işte bir hizmet akdine istinaden çalıştırılan kişilerin çalışma sürelerinin ve bu kişilere ödenen ücretlerin tesbiti ile ilgilidir.

Sosyal Sigortalar Kurumu 2.7.1994 tarihli ve 21978 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5 seri numaralı "SİGORTA PRİMLERİ TAKİP ve TAHSİLATI GENEL TEBLİĞİ" ile Kurumdan ilişkisizlik belgesi alması gereken işverenler ve aracılardan işyeri kayıtlarının, 3568 sayılı "Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci, Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu" kapsamında bulunan iki grup meslek mensubundan serbest muhasebeci mali müşavirlere veya yeminli mali müşavirlere incelettirebileceklerini düzenlemiştir. Bu husus ayrıca 8.7.1994 tarih, 16-87 Ek sayılı genelgeyle de teyit olunmuştur.

Kurum 8.3.1995 tarih, 16-106 Ek sayılı genelgesi ile, 3568 sayılı Yasaya göre yetki almış serbest muhasebeci mali müşavir ve yeminli müşavirlerce işveren ve aracılar aitt kayıtları inceleyebilecekleri hakkındaki yetkinin Danıştay 10. Dairesince alınan yürütmeyi durdurma kararı gereğince 16.3.1995 tarihi itibarıyla durdurulduğunu açıklamıştır.

Demek ki, 5 seri nolu sigorta primleri takip ve tahsilatı genel tebliği ile başlatılan ve 10 nolu tebliği de teyit olunan uygulama idari bir sorun nedeniyle Danıştay'a intikal etmiş ve bu karar alınmış bulunmaktadır.

Biz bu yetkinin hangi nedenlerle verildiğini araştırmak ve tartışmak istemiyoruz. Önemli olan Kurum hizmetleri ve bu hizmetlerin yürütümünde görev üstlenmiş bulunan sigorta müfettişlerinin kazandıkları hukuksal statü doğrultusunda görevlerini rahatça ifa edebilmeleridir.

Nedense bu karar bize ateş olmayan yerden duman çıkmaz sözünü hatırlatmaktadır!

Yine Kurum yayınlamış olduğu 21.12.1994 tarih, 16-98 Ek sayılı genelgesiyle "... belediyeden iskan belgesi almak üzere Kurumdan ilişiksizlik belgesi isteyen işverenlerin Kuruma bildirilmesi gereken asgari işçilik tutarının üzerinde bildirimde bulunduklarının belirlenmesi durumunda bile, ilişiksizlik belgesinin kısa sürede verilmesi açısından gerekli özenin gösterilmediği tesbit edilmiştir. İşverenlerin mağdur edilmemeleri ve Kurum işlemlerinin sürüncemede kalmasının önüne geçilerek kısa sürede prim alınabilmesi açısından, bu işverenlerin faaliyet dönemine ilişkin aylar için (veya bu aylardan herhangi biri için) ek bildirge vermeleri halinde; bu ek bildirimlere ilişkin ek dönem bordroları verilmese bile, ek bildirimlerin kabul edilerek, karşılığı primler ile gecikme zammı ve (kayıt ibrazı istenmediği için yalnızca bildirge ve bordroların geç verilmesi veya hiç verilmemesi dolayısıyla tahakkuk ettirilecek) idari para cezaları da tahsil olunmak kaydıyla ayrıca kayıt incelemesi yoluna gidilmeksizin (ihbar, şüphe ve şikayet halleri hariç) ilişiksizlik belgesinin hemen verilmesi gerekmektedir. Ek bildirgenin yanısıra ek dönem bordrosunun da verilmiş olması halinde ise, 16-67 Ek sayılı genelge gözönünde bulundurulmak suretiyle ek bildirgenin hemen işleme alın-

ması ve yeterli bildirim varsa yine ilişiksiz belgesinin verilmesi, ancak yasal süre dışında verilen bordrolarda kayıtlı sigortalıların çalışmalarının gerçek olup olmadığı konusunda Sigorta Müfettişi incelemesinin istenilmesi ve bu bordrolar hakkında müfettiş raporuna göre işlem yapılması uygun görülmüştür..." düzenlemesine gitmiştir.

Bilindiği üzere aylık sigorta prim bildirgeleri, işverenin işyerinde çalıştırdığı sigortalılara yaptığı her türlü ayni ve nakdi ödemelerin, sigortalıların prim ödeme gün sayılarının ve sigorta primleri ile vs. benzeri hususları gösteren bir belgedir. En geç takip eden ayın sonuna kadar Kuruma verilmesi gerekir. 4 Aylık sigorta primleri bordrosu da yine işverenin 4 takvim ayında çalıştırdığı sigortalıların sigorta primleri hesabına esas tutulan kazançlar toplamının prim ödeme gün sayılarını ve vs. benzeri hususları gösteren yine aitt oldukları 4 aylık dönemi izleyen ayın sonuna kadar Kuruma vermekle yükümlü oldukları bir belgedir.

16-98 Ek genelde ile yapılmak istenen düzenleme, eğer yanlış yorumlamıyorsak aşağıdaki endişelerimize neden olmuştur.

Sigorta primi, işyerinde bir hizmet akdine istinaden çalıştırılan sigortalılar için ödenir. Bu sigortalılar da 4 aylık sigorta prim bordrolarında isim isim, prime esas kazançları, prim tutarları ve prim ödeme gün sayıları yazılmak suretiyle belirlenir. Yani şahıslandırılır.

Kısa sürede prim alınabilmesi açısından işverenlerin faaliyet dönemine ilişkin aylar için (veya bu aylardan herhangi biri için) ek bildirge vermeleri halinde, bu ek bildirimlere ilişkin ek dönem bordroları verilmese bile, ek bildirgenin kabul edilerek karşılığı primler ile gecikme zammı ve (kayıt ibrazı istenmediği için yalnızca bildirge ve bordroların geç verilmesi veya hiç verilmemesi dolayısıyla tahakkuk ettirilecek) idari para cezaları da tahsil olunmak kaydıyla ayrıca işyeri kayıtlarının incelenmesine gidilmeksizin istisnalar dışında ilişiksizlik belgesinin hemen verilmesi uygulamasıdır.

Bunun anlamı, arkadaş nasıl yaparsan yap, sonunda çalıştırdığın kişiler için olmasa bile, Kuruma belirli primi yatır, işini bitir demektir.

HAVA-İŞ SENDİKASI GREVİ İÇİN TÜRK-İŞ GREV FONU HESABINA SENDİKALARIN YATIRDIKLARI GREV YARDIMLARI

1- TÜRKİYE YOL-İŞ	100 MİLYON
2- T. HABER İŞ	50 MİLYON
3- SAĞLIK-İŞ	25 MİLYON
4- SELÜLOZ-İŞ	20 MİLYON
5- BASİSEN	10 MİLYON
6- PETROL-İŞ	100 MİLYON
7- T. HARB-İŞ	25 MİLYON
8- T. DENİZCİLER	5 MİLYON
9- KRİSTAL-İŞ	10 MİLYON
10- GENEL MADEN-İŞ	50 MİLYON
11- DERİ-İŞ	50 MİLYON
TOPLAM	445 MİLYON

Sağlık Bakanlığı ve Sağlık-İş Sendikası'nın Düzenlediği "GAP İlleri Sıtma Kontrol Projesi" Törenle Başladı.

10 Nisan 1995 Pazartesi günü Şanlıurfa DSİ Konferans Salonu'nda yapılan törene Devlet Bakanı Necmettin Cevheri, Sağlık Bakanı Doğan Baran, Sağlık-İş Genel Başkanı Mustafa Başoğlu ve yetkililer katıldı.

"Sıtma Hizmetleri ve İş Hukuku" adı altında bir seminerin de

düzenlendiği törende, bölgede sulu tarıma geçilmesiyle birlikte doğabilecek tropikal hastalıkların önlenmesi üzerinde duruldu.

Seminere Sıtma bölge başkanları, Sağlık-İş Şube yöneticileri ve işyerleri temsilcileri katıldı.

İbrahim VARDAR
Genel Başkan Vekili

TEKSİF GENEL BAŞKAN YARDIMCISI İBHARİM VARDAR'I KAYBETTİK.

TÜRK-İŞ'e Bağlı TEKSİF Sendikası Genel Başkan Yardımcısı İbrahim VARDAR 7 Mayıs 1995 günü İstanbul'daki evinde geçirdiği bir kalp krizi sonucu aramızdan ayrıldı.

1942 yılında Yugoslavya'nın Köprülü kasabasına bağlı Koçular Köyü'nde doğan Vardar ve ailesi 1957 yılında Türkiye'ye göç ederek İstanbul'a yerleşti. İşçilik hayatına masura işçisi olarak başlayan Vardar 1964 yılına kadar Bahariye Mensucat'ın dokuma bölümünde çalıştı.

Vatani görevinden sonra Herkeliler Mensucat ve Bahariye Mensucat Alibeyköy fabrikasında çalışan Vardar, 1978 yılında TEKSİF Eyüp Şube Başkanlığı'na seçildi. 3-5 Kasım 1989 tarihinde yapılan TEKSİF Genel Kurulu'nda Genel Başkan Yardımcılığı'na seçilen Vardar'ın ani ölümü tüm işçi çevrelerini yasa boğdu.

İbrahim Vardar'a Allah'tan rahmet, kederli ailesine başsağlığı dileriz.

HAVA-İŞ GENEL BAŞKANI ATILAY AYÇİN TUTUKLANDI

TÜRK-İŞ'e Bağlı Hava-İş Sendikası Genel Başkanı Atılay Ayçin'in 1991 yılında bir mitingde yaptığı konuşma üzerine hakkında açılan dava 20 ay ağır hapis cezası ile sonuçlandı ve karar Yargıtay Üst Kurulu tarafından onaylandı ve Ayçin 15 Mayıs 1995 günü gözaltına alındı. Ayçin halen Bayrampaşa cezaevinde bulunuyor.

Konu üzerine bir açıklama yapan Türk-İş Genel Sekreteri Şemsi Denizer "Bu olayla demokrasinin en temel unsurların-

dan biri olan düşünce özgürlüğü bir kez daha çiğnendi" dedi.

Denizer'in açıklamasında özetle:

"Demokrasinin temel unsurlarının başında düşünce özgürlüğü gelmektedir. Şiddete dayanmayan, şiddeti savunmayan ve demokrasiyi ortadan kaldırmaya çalışmayan her görüş serbestçe ifade edilebilir.

Toplumsal barışın ve huzurun ana dayanağı olan inaç ve düşünce özgürlüğünün özgürce ifade edilebilmesine olanak ver-

meyen yasalara dayanarak ülkenin aydınlarına, sanatçılarına, sendikacılarına, kısacası düşünen insanlara yönelik bu antidemokratik uygulamayı kabul etmek mümkün değildir.

Çağdaş bir toplum olmayı hedeflediğimiz böylesi bir dönemde federasyonumuza bağlı Hava-İş Sendikası Genel Başkanı Atılay Ayçin hakkında verilen bu karar ülkemizde düşünce özgürlüğünün bir kez daha ayaklar altına alındığının bir belgesi olarak tarihe geçecektir."

PENDİK BELEDİYESİ İŞÇİLERİNİN HAKLI MÜCADELESİ ZAFERLE SONUÇLANDI

27 Mart 1994 yerel seçimleri sonrasında haksız yere işten çıkarılan Pendik Belediyesi işçilerinin 117 gündür süren haklı mücadelesi zaferle sonuçlandı.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Meral ve Genel Mali Sekreter Enver Toçoğlu'nun Refah Partisi Genel Başkanı Necmettin Erbakan ile 25 Nisan 1995 günü yaptıkları görüşme sonucunda başlayan yoğun çabalar sonuç verdi.

Refah Partisi Grup Başkanvekili ve Kocaeli Milletvekili Şevket Karazın ile TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri Enver Toçoğlu arasında 4 Mayıs 1995 günü yapılan görüşme sonucunda anlaşma yapılarak bir protokole bağlandı. Buna göre:

Genel Başkan Bayram Meral İstanbul'daki 1 Mayıs mitinginde Pendik Belediyesi işçilerinden durumları hakkında bilgi aldı.

a- İşten çıkartılan 71 işçi 15 Haziran 1995 tarihine kadar tüm hak ve vecibeleriyle birlikte yatay geçiş yapılarak başta Kartal Belediyesi olmak üzere uygun belediyelere alınacaktır.

b- Bu 71 kişi ile, daha önce tazminatlarını alanlar hariç olmak üzere, 13 Ocak 1995 tarihine kadar iş akitleri feshedilen tüm diğer işçilerin kıdem, ihbar tazminatları ve işten çıkarıldıkları tarihten öncesine ait

TİS farkları 15 Haziran 1995 tarihine kadar ödenecek.

c- İşten çıkarılanlar arasında bulunan şehit babası ve beden özürlü işçiler (toplam 4 kişi) tekrar Pendik Belediyesi'nde işe alınacaklar.

d- İETT işletmesine girmek üzere sınavla katılan işçilere sözlü sınavda elenmeden işe alınmaları konusunda kolaylık gösterilecek.

MAYIS'95 GIDA HARCAMASI

- Dört kişilik ailenin gıda harcaması Mayıs'95'de yüzde 8.2 oranında artarak 9.672.000.- liraya ulaştı.
- Bir aylık fiyat artışı nedeniyle aile bütçesine gelen ek yük 731.000.- lira oldu.
- Gıda harcaması tutarında yıllık artış oranı yüzde 98.8 düzeyinde gerçekleşti.

- Asgari ücretin satınalma gücü iyice düştü
- Yürürlüğe girdiği tarihte aylık gıda harcamasının yüzde 48'ini karşılayabilen asgari ücret, bugün ancak yüzde 29'unu karşılamaktadır.
- Dengeli beslenme yapıldığında asgari ücret 9 uncu günde bitiyor.

TÜRK-İŞ ARAŞTIRMA MERKEZİ tarafından çalışanların yoğun olarak alışveriş yaptıkları yerler dikkate alınarak sürekli olarak yapılan piyasa araştırması, aile bütçesinde önemli bir ağırlığa sahip olan gıda harcaması tutarının Mayıs 1995 ayında da yüksek oranlı arttığını ortaya çıkarmıştır.

Bilimsel veriler esas alınarak farklı yaş grupları itibarıyla oluşturulan gıda harcama kalıbına göre, dört kişilik ailenin yapması zorunlu asgari gıda harcama tutarını aşağıda tabloda da görüleceği üzere bir önceki aya göre yüzde 8.2 oranında artarak 9.672.000.- TL'ine ulaşmıştır. Böylece, bir önceki ay 8.941.000.-lira olan dört kişilik ailenin gıda harcama tutarı, süregelen fiyat artışları nedeniyle, Mayıs ayında ile bütçesine 731.000.- liralık ek bir harcama zorunluluğu getirmiştir.

Yılın ilk beş ayında yüzde 32.8'e ulaşan gıda harcaması tu-

tarındaki artış, son oniki ay itibarıyla dikkate alındığında yüzde 98.8 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Hesaplamaya esas alınan dengeli beslenme kalıbı içinde farklı ağırlıklarla bulunan temel gıda maddeleri fiyatlarındaki farklı oranlardaki artışların yansımaları da farklı olmaktadır. Mayıs ayında çalışmaya baz oluşturan gıda maddelerinden et'te yüzde 13, toz Şeker'de yüzde 15, Süt'te yüzde 7, Kuru Fasulye'de yüzde 12,7 oranında artış meydana gelirken, mevsimsel değişimler nedeniyle sebze ortalaması fiyatı bir önceki aya göre yüzde 10.3 gerileme göstermiştir. Buna karşılık meyva fiyatları ortalaması, yeni çıkan ürünlerin de etkisiyle yüzde 39 düzeyinde artış göstermiştir.

Uygulanmakta olan ekonomik politikanın bir sonucu olarak temel gıda maddelerinde meydana gelen fiyat artışlarının çalışanlar açısından ortaya koyduğu en

çarpıcı gerçek ise; yılın ilk beş ayı itibarıyla gıda harcaması tutarındaki toplam artışın, neredeyse yürürlükteki net asgari ücret kadar olmasıdır. Yılın ilk beş ayında yüzde 32.8 oranındaki fiyat artışının parasal karşılığı 2.391.000.-lira iken, bugün net asgari ücret 2.834.428.-liradır.

Bu yapı, asgari ücret almakta olan bir kişi bakımından önceki yıllarda varolan olumsuz durumun daha da kötüleşerek devam ettiğini göstermektedir. Ülkenin içinde bulunduğu olumsuz ekonomik koşullar gerekçe yapılarak düşük düzeyde belirlenen ve 1 Eylül 1994 tarihinden bu yana yürürlükte olan asgari ücret, tesbit tarihinde gıda harcaması tutarının yüzde 48'ini karşılayorken, geçen sürede meydana gelen yüzde 97.3 oranındaki artış nedeniyle bugün yüzde 29.3'e gerilemiş durumdadır. Diğer bir ifadeyle yürürlükte olan net asgari ücret ile dengeli ve sağlıklı bir harcama yapmak istendiğine asgari ücret ayın 9'uncu gününde bitmektedir.

Aylık gıda harcaması tutarında meydana gelen artış, gelir düzeyi düşük ve gelirlerini en az ayını oranda artırma olanağı bulamayan toplumun geniş kesimlerini sıkıntıya sokan ekonomik ve sosyal bir gerçek olmaya devam etmektedir.

DÖRT KİŞİLİK AİLENİN AYLIK GIDA HARCAMASI (TL)

	Mayıs'94	Aralık'94	Nisan'95	Mayıs '95
Yetişkin İşçi	1.621.000	2.443.000	3.039.000	3.319.000
Yetişkin Kadın	1.062.000	1.575.000	1.933.000	2.078.000
15-19 Yaş Grubu Çocuk	1.362.000	1.995.000	2.440.000	2.619.000
4-6 Yaş Grubu Çocuk	821.000	1.268.000	1.529.000	1.656.000
TOPLAM	4.866.000	7.281.000	8.941.000	9.672.000

TÜRK-İŞ VE BAĞLI SENDİKALAR

TÜRK-İŞ

Genel Bşk. : **BAYRAM MERAL**

Bayındır Sokak No: 10 ANKARA

Tel: 433 31 25-26-27-28-29 Fax: 433 68 09 - 433 85 80

01	TARIM-İŞ Genel Bşk. : SABRİ ÖZDEŞ Necatibey Cad. 22 Tel : 231 56-57-58-59 Sıhhiye/ANKARA Fax: 229 85 92	14	DOK GEMİ-İŞ Genel Bşk. : NAZIM TUR Küçükpıyalı Paşa Mah. Kızılay Meydanı No. 24/26 Tel: 237 25 90 (5 Hat) Kasımpaşa/İSTANBUL Fax: 237 39 89
01	ORMAN-İŞ Genel Bşk. : SELAHATTİN GÜNGÖR Ataç Sok. Selam Apt. No. 1/5-10 Tel: 431 28 96 Yenışehir/ANKARA Fax: 434 12 67	15	TÜRKİYE YOL-İŞ Genel Bşk. : BAYRAM MERAL İstanbul Cad. No: 58 İskitler / ANKARA Tel : 342 22 40 51 Fax: 341 27 05
02	TÜRKİYE MADEN-İŞ Genel Bşk. : H. HÜSEYİN KAYABAŞI Strasbourg Cad. 7/3, 4-5 Sıhhiye/ANKARA Tel : 231 73 55-56-57 Fax: 229 89 31	16	TES-İŞ Genel Bşk. : FARUK BARUT Meriç Sok. No: 23 Beştepe / ANKARA Tel : 212 65 10 (20 Hat) Fax: 212 65 52
02	GENEL MADEN-İŞ Genel Bşk. : ŞEMSİ DENİZER Mithatpaşa Cad. Okul Sokak Tel : 251 32 04 ZONGULDAK Fak	17	TEZKOOP-İŞ Genel Bşk. : AHMET TAMER Üçyıldız Cad. No: 29 Subayevleri - ANKARA Tel : 318 39 79-86 Fax: 318 39 88
03	PETROL-İŞ Genel Bşk. : ADNAN ÖZCAN Altunizade Mah. Kuşbaşı sok. No. 25 Tel: 391 66 67 Üsküdar/İSTANBUL Fax: 391 66 78	17	TÜRK KOOP-İŞ Genel Bşk. : AHMET BALAMAN İzmir Cad. Fevzi Çakmak Sokak 15/11 Fax: 229 58 36 Tel : 230 08 55 - 229 44 80 Yenışehir / ANKARA
04	TEKGIDA-İŞ Genel Bşk. : ORHAN BALTA 4. Levent Konaklar Sokak Tel: 264 49 96-97-98 Levent/İSTANBUL Fax: 278 95 34	18	TÜMTİS Genel Bşk. : SABRİ TOPÇU İnkilap Caddesi No: 35/1 Aksaray/İSTANBUL Tel : 530 07 43 Fax: 588 26 20
05	ŞEKER-İŞ Genel Bşk. : HIKMET ALCAN Karanfil Sokak 59 Bakanlıklar/ANKARA Tel : 418 42 79-74 - 418 19 88 Fax: 435 92 58	19	DEMİRYOL-İŞ Genel Bşk. : ENVER TOÇOĞLU Necatibey cad. Sezenler Sokak 5/4 Tel : 231 8030-31 ANKARA Fax: 231 80 32
06	TEKSİF Genel Bşk. : ŞEVKET YILMAZ Ziya Gökalp Cad. Aydoğmuş Sokak No: 1 Kat: 5-6 Tel: 431 21 70-71-72-73 ANKARA Fax: 435 78 26	20	TÜRKİYE DENİZCİLER Genel Bşk. : TURAN UZUN Rıhtım Cad. Denizciler Sokak No: 7 Tel: 244 48 38-249 56 29 Tophane/İSTANBUL Fax: 244 52 21
07	DERİ-İŞ Genel Bşk. : YENER KAYA Gençtürk Cad. 17/3 Birlik İşhanı Fax: 231 52 19 Tel : 522 19 89 - 526 28 65 Aksaray / İSTANBUL	21	HAVA-İŞ Genel Bşk. : ATILAY AYÇİN İncirli Cad. Volkan Apt. 66/1 Fax: 571 90 51 Tel : 660 14 95 - 99 Bakırköy/İSTANBUL
08	AGAÇ-İŞ Genel Bşk. : GÜRAL ERÇAKIR Necatibey Cad. İpek Apt. No: 87 Tel : 229 53 95 - 229 08 27 Sıhhiye / ANKARA	22	LİMAN-İŞ Genel Bşk. : HASAN BİBER Necatibey Cad. Sezenler Sokak 4/5 Tel : 231 74 18-19 Fax: 230 24 84 Sıhhiye / ANKARA
09	SELÜLOZ-İŞ Genel Bşk. : MİTHAT SARI Ankara Cad. İpek Apt. No: 87 Tel: 321 18 99 İZMİT Fax: 321 34 51	23	TÜRKİYE HABER-İŞ Genel Bşk. : CENGİZ TEKE Kültür Mah. Yüksel Cad. No: 38 Yenışehir / ANKARA Tel : 431 90 44-45 Sıhhiye/ANKARA
10	BASIN-İŞ Genel Bşk. : ALİ EKBER GÜVENÇ Hanımeli Sokak No: 26/6-7 Fax: 229 43 15 Tel : 230 29 08-229 85 65 Sıhhiye / ANKARA	24	SAĞLIK-İŞ Genel Bşk. : MUSTAFA BAŞOĞLU Necatibey Cad. 23/9-10 Tel : 231 80 45 Fax: 230 23 96 Sıhhiye / ANKARA
11	BASİSEN Genel Bşk. : METİN TIRYAKIOĞLU İstiklal Cad. 311 - Mısır Han Kat: 4 Oda: 15 Tel : 251 99 00 Galatasaray / İSTANBUL Fax : 252 38 35	25	TOLEYİS Genel Bşk. : CEMAIL BAKINDI Necatibey Cad. 23/9-10 Tel : 231 80 45 Fax: 230 23 96 Sıhhiye/ANKARA
11	BASS Genel Bşk. : TURGUT YILMAZ Menekşe 2 20/19 Kızılay Fax: 418 36 93 Tel : 418 89 09 - 418 49 57	26	TÜRK HARB-İŞ Genel Bşk. : İZZET ÇETİN İnkilap Sokak 20 Fax: 417 13 64 Tel : 417 50 97-98-99 Kızılay/ANKARA
12	TÜRKİYE ÇİMSE-İŞ Genel Bşk. : TAMER ERALAN Necatibey Cad. No: 20 Kat: 4 Fax: 231 89 36 Tel : 231 72 30 (5 Hat) Sıhhiye / ANKARA	27	TGS Genel Bşk. : ORHAN ERİNÇ Basın Sarayı Kat: 2 Fax: 511 46 17 Tel : 514 06 94-96 Çağaloğlu/İSTANBUL
12	KRİSTAL-İŞ Genel Bşk. : İBRAHİM EREN Kazancı Yokuşu, Ağaçoğlu Sokak No: 3 Daire: 10 Tel : 251 95 77 (3 Hat) 80090 Taksim / İST. Fax : 251 95 79	28	TÜRKİYE BELEDİYE-İŞ Genel Bşk. : FUAT ALAN Yeni Selim Paşa Sokak 62 Fax: 513 93 68 Tel : 513 82 54-55-56 Aksaray/İSTANBUL
13	TÜRK-METAL Genel Bşk. : MUSTAFA ÖZBEK Akıncılar Sokak No: 14 Tel : 231 79 40 (4 Hat) Maltepe / ANKARA Fax: 229 77 14		TÜRK-SEN Genel Bşk. : ÖNDER KONULOĞLU 7 A Şehit Mehmet R. Hüseyin Sokak Fax: (0392) 228 78 31 Tel : 227 24 44 Lefkoşe / KIBRIS

